

Městská knihovna v Praze

Probuzení

Kate Chopinová

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Probuzení

Kate Chopinová

Přeložila Jana Kunová

Znění tohoto textu vychází z díla [Probuzení](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Euromedia Group – Knižní klub v roce 2008. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Kate Chopinová: Probuzení), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 18. 4. 2018.

OBSAH

I	7
II	10
III	12
IV	15
V	18
VI	22
VII	23
VIII	30
IX	34
X	39
XI	44
XII	46
XIII	50
XIV	55
XV	57
XVI	63
XVII	68
XVIII	73
XIX	77
XX	79
XXI	83
XXII	87
XXIII	91
XXIV	95
XXV	98
XXVI	103
XXVII	109
XXVIII	111
XXIX	112

XXX.....	115
XXXI.....	121
XXXII.....	123
XXXIII.....	126
XXXIV.....	132
XXXV.....	136
XXXVI.....	138
XXXVII.....	143
XXXVIII.....	145
XXXIX.....	148

I

Zelenožlutý papoušek, který hřadoval v kleci zavěšené u dveří, stále dokola opakoval:

„*Allez vous-en! Allez vous-en!*“ ¹ *Sapristi!* To je paráda!“ Uměl mluvit trochu španělsky a ještě jazykem, kterému nikdo nerozuměl, snad jen drozd v kleci na druhé straně dveří, který si s vysilující vytrvalostí melodicky pohvizdoval do větru.

Pan Pontellier neměl klid k tomu, aby si mohl číst noviny, a tak se znechuceným výrazem a výkřikem nevole vstal. Prošel chodbou a zamířil přes úzké „můstky“, které vzájemně spojovaly Lebrunovic chatky. Doposud seděl před vchodem hlavní budovy. Papoušek a drozd patřili madam Lebrunové a měli právo dělat tolik hluku, kolik se jim jen zachtělo. Pan Pontellier byl zase oprávněn vzdát se jejich společnosti, když přestali být zábavní.

Zastavil se před svou vlastní chatkou, čtvrtou od hlavní budovy a předposlední v řadě. Usadil se tam do proutěného houpacího křesla a znovu se začetl do novin. Byly den staré, nedělní ještě na Grand Isle nepřišly. Pan Pontellier se už obeznámil s burzovními zprávami a teď roztržitě projížděl úvodníky a krátké články, které si nestihl přečíst, než včera odjel z New Orleans.

Pan Pontellier nosil brýle. Byl to čtyřicátník střední výšky, měl hubenou postavu a mírně se hrbil. Vlasy měl hnědé a rovné, s pěšinkou na straně, bradku nosil úhledně a krátce zastřiženou.

Co chvíli zvedl zrak od novin a rozhlédl se okolo. U domu bylo ještě hlučněji než předtím. Hlavní budově se říkalo „dům“, aby se odlišila od chatek. Ptáci pořád zplna hrdla repetili a hvízdali. Dvě děvčata, Farivalovic dvojčata, hrála na klavír duet z opery Zampa. Madam Lebrunová běhala dovnitř a zase ven. Kdykoli zašla do domu, pronikavě křičela rozkazy na hochy na dvoře, a jakmile vyšla ven, stejně pronikavým

¹ Jděte pryč! Jděte pryč! Pozn. red.

hlasem dirigovala služku v jídelně. Byla to svěží hezká žena, vždy oblečená v bílých šatech s rukávy k loktům. Jak spěchala tam a zase zpátky, naškrobené sukně jí šustily. O kousek dál se před jednou chatkou odměřeným krokem procházela dáma v černém a modlila se růženec. Hodně penzistů odjelo Beaufortovou plachetnicí na Chênière Caminada, aby se zúčastnili mše. Několik mladých lidí hrálo venku pod dubky kriket. Byly tam i obě děti pana Pontelliera – pěkní chlapci ve věku čtyři a pět let. Hlídala je chůva, míšenka s nepřítomným zadumaným výrazem.

Pan Pontellier si nakonec zapálil doutník a kouřil, noviny jen nedbale držel v jedné ruce. Zahledl se na bílý slunečník, který se k němu hlemýždím tempem blížil od pláže. Mezi tenkými kmínky dubků a přes pruh žlutého heřmánku ho viděl zcela jasně. Záliv se zdál velice daleko, mlhavě splýval s modří obzoru. Slunečník se stále pomalu přibližoval. Pod jeho růžovými proužky se schovávali paní Pontellierová, jeho manželka, a mladý Robert Lebrun. Když dorazili k chatce, se zjevnou únavou se posadili na horní schod verandy, tváří v tvář. Oba se opírali o nosné sloupky.

„Taková hloupost, koupat se v tuhle hodinu a v takovém horku!“ zvolal pan Pontellier. On sám si zaplavoval za úsvitu, a tak mu dopoledne připadalo dlouhé.

„Jsi spálená, že bych tě ani nepoznal,“ dodal a podíval se na svou ženu, jako se člověk dívá na cenný kus osobního majetku, který někdo poškodil. Zvedla ruce, silné a pěkně tvarované, vyhrnula si batistové rukávy nad zápěstí a kriticky si je prohlédla. Ten pohled jí připomněl prsteny, které svěřila manželovi, než odešla na pláž. Mlčky vztáhla paže, on pochopil, vyndal prsteny z kapsičky u vesty a vsypal je do nastavené dlaně. Navlékla si je, pak si objala kolena, pohlédla na Roberta a rozesmála se. Prsteny se třpytily. Robert odpověděl úsměvem.

„Co je?“ zeptal se Pontellier a pobaveně přešel líným pohledem z jednoho na druhého. Šlo o nějaký naprostý nesmysl, jakési dobrodružství, které prožili u vody, a oba najednou se ho pokusili vylíčit. Jako historka to ovšem nebylo zdaleka tak zábavné. Uvědomili si to a pan Pontellier

rovněž. Zívnuł a protáhl se. Potom vstal a řekl, že má docela chuť zajít do Kleinova hotelu na kulečník.

„Pojďte se mnou, Lebrune,“ navrhl Robertovi, ale ten zcela upřímně přiznal, že mnohem radši zůstane a bude si povídat s paní Pontellierovou.

„No, až tě začne nudit, Edno, pošli ho, ať si jde po svém,“ poradil jí manžel a chystal se k odchodu.

„Tady máš slunečník,“ řekla. Vzal si ho, zvedl ho nad hlavu, sešel ze schodů a odkráčel.

„Vrátíš se k večeři?“ zavolala za ním. Na okamžik se zarazil a pokrčil rameny. Sáhł do kapsičky u vesty a nahmatal tam desetidolarovou bankovku. Neví, možná přijde a možná ne. Záleží na tom, jakou společnost u Kleina najde a o kolik se bude hrát. Neřekl to nahlas, ale Edna pochopila, zasmála se a kývla mu na rozloučenou.

Když chlapci viděli, že otec odchází, chtěli jít s ním. Políbil je a slíbil, že jim přinese bonbony a burské oříšky.

II

Paní Pontellierová měla bystré, jasné oči, žlutavě hnědé, přibližně stejné barvy jako vlasy. Měla ve zvyku je rychle upřít na nějaký předmět a zadívat se na něj, jako by se ztratila v jakémsi labyrintu úvah a myšlenek.

Její obočí bylo o odstín tmavší než vlasy, husté a téměř rovné. Zdůrazňovalo hloubku očí. Byla spíše zajímavá než krásná. Kouzlo její tváře spočívalo v upřímnosti a jemné proměnlivosti výrazu. Měla vybrané způsoby.

Robert si ubalil cigaretu. Kouřil cigarety, protože doutníky si prý nemohl dovolit. V kapse měl doutník, který mu daroval pan Pontellier, a ten si schovával po večeři.

Působilo to u něj naprosto přirozeně. Barvou vlasů i očí se podobal své společnosti a díky hladce oholenému obličejí byla ta podobnost mnohem výraznější, než kdyby měl vousy. Otevřenou tvář nekalil jediný stín starosti, zorničky přitahovaly a odrážely světlo a lenivý poklid letního dne.

Paní Pontellierová se natáhla pro vějíř z palmových listů, který ležel na verandě, a začala se ovívat. Robert vyfukoval malé obláčky cigaretového dýmu. Bez ustání hovořili: o věcech kolem, o svém zábavném dobrodružství u vody – opět je dokázalo rozesmát – o větru, o strozech, o lidech, kteří odpluli na Chênrière, o dětech hrajících krocket pod duby a o Farivalovic dvojčatech, která teď hrála předeheru k operetě Básník a sedlák. Robert hodně mluvil o sobě. Byl velice mladý a lepší téma ještě nenašel. Také paní Pontellierová chvíli vyprávěla o sobě, ze stejného důvodu. Oba zajímalo, co ten druhý říká. Robert hovořil o svém plánu odjet na podzim do Mexika, kde jistě vydělá spoustu peněz. Chtěl se tam vypravit už dávno, ale tak nějak se k tomu nikdy nedostal. Zatím tedy zastával skromné místo u obchodní firmy v New

Orleans; protože uměl stejně dobře anglicky jako francouzsky a španělsky, coby úředníka přes korespondenci si ho tam velmi cenili.

Jako vždy trávil letní dovolenou s matkou na Grand Isle. Kdysi dávno, to už ale Robert nepamatoval, sloužil „dům“ Lebrunovým jako přepychové letní sídlo. Nyní, obklopen nějakými patnácti chatkami, kde vždy bydleli exkluzivní hosté z francouzské čtvrti, zajišťoval madam Lebrunové bezstarostný a pohodlný život, pro který se patrně narodila a na který měla právo.

Paní Pontellierová mluvila o otcově plantáži na Mississippi a o svém dětství doma v Kentucky. Byla Američanka, s nepatrnou stopou francouzské krve, která se zřejmě rozředila a vytratila. Přečetla dopis od sestry, která žije kdesi na východě a právě se zasnoubila. Roberta to zajímalo a vyptával se, jaké byly sestry v dětství, jaký je otec a jak už je to dlouho, co jí zemřela matka.

Když paní Pontellierová složila dopis, byl už čas převléknout se k brzké večeři.

„Vidím, že Léonce už nepřijde,“ řekla a pohlédla směrem, kterým manžel odešel. Robert souhlasil, že asi ne, jelikož u Kleina zůstává hodně pánů z neworleanských klubů.

Když paní Pontellierová odešla do svého pokoje, mladík sešel ze schodů, přiloudal se k hráčům kroketu a celou půlhodinu, která zbývala do večeře, si hrál s Pontellierovic dětmi, které ho měly moc rády.

III

Když se pan Pontellier vrátil z Kleinova hotelu, bylo jedenáct hodin večer. Měl výbornou náladu, sršel humorem a chtěl si povídat. Svým příchodem probudil manželku, která v tu dobu už tvrdě spala. Svlékal se a bavil se s ní, vyprávěl jí anekdoty, novinky a drby, které odpoledne vyslechl. Z kapes kalhot vyndal hrst zmuchlaných bankovek a spoustu stříbrných mincí a vysypal je na prádelník spolu s klíči, nožem, kapesníkem a vším možným, co měl ještě po kapsách. Ona se nemohla probrat ze spánku a odpovídala mu jen stručně a zpola srozumitelně.

Zklamalo ho, že manželka, jež představuje jediný smysl jeho existence, projevuje tak málo zájmu o věci, které jsou pro něj důležité, a že o rozhovor nestojí.

Na bonbony a burské oříšky pro chlapce pan Pontellier zapomněl. Ale velice synky miloval a šel se na ně vedle do pokoje podívat, aby se ujistil, že klidně spí. Prohlídka zdaleka nedopadla k jeho spokojenosti. Otočil chlapce do jiné polohy a přesunul je. Jeden z nich začal kopat a mluvit o koši plném krabů.

Pan Pontellier se vrátil k ženě a sdělil jí, že Raul má vysokou teplotu a někdo by se mu měl věnovat. Pak si zapálil doutník a posadil se s ním k otevřeným dveřím.

Paní Pontellierová si byla naprosto jistá, že Raul horečku nemá. Když šel spát, vůbec nic mu nebylo, a za celý den si na nic nepostěžoval. Pan Pontellier zná příznaky horečky velice dobře, takže se nemůže mýlit. Sdělil manželce, že děcko v sousedním pokoji právě teď úplně hoří.

Vyčetl jí, že si dětí nevšímá a neustále je zanedbává. Kdo jiný než matka by se propána měl o ně starat? On má plné ruce práce se svou makléřskou praxí. Nemůže být na dvou místech zároveň, chodit do města vydělávat rodině na živobytí a přitom doma hlídat, aby se dětem nic nestalo. Mluvil jednotvárným, naléhavým tónem.

Paní Pontellierová vyskočila z postele a šla do sousedního pokoje. Za chvilku se vrátila, posadila se na pelest a položila si hlavu na polštář. Nic neříkala, a když se jí manžel ptal, odmítla odpovědět. Dokouřil doutník, lehl si do postele a za půl minuty tvrdě spal.

Ted' už se paní Pontellierová úplně probudila. Uronila pár slz a otřela si oči rukávem župánku. Sfoukla svíčku, kterou manžel nechal hořet, vklouzla bosýma nohama do saténových pantoflíčků u postele a vyšla na verandu. Tam se posadila do proutěného křesla a začala se zlehka houpat.

Už minula půlnoc, ve všech chatkách byla tma a jediné slabé světlo vycházelo z chodby domu. Vládlo ticho, jen na vrcholku jednoho dubu houkala stará sova a ozýval se věčný hlas moře, v této pozdní hodině slabší než obvykle. Nesl se nocí jako žalostná ukolébavka.

Slzy stoupaly paní Pontellierové do očí tak rychle, že na ně nasáklý rukáv župánku už nestačil. Jednou rukou svírala opěradlo křesla; volný rukáv jí sklouzl téměř k rameni zdvižené paže. Otočila se, zabořila opuchlý a vlhký obličej do nadloktí a plakala dál. Už se nesnažila otírat si tvář, oči ani ruce. Nedokázala by vysvětlit, proč pláče. Podobné scény nebyly v jejím manželství nic neobvyklého. Dřív jí připadalo, že ve srovnání s manželovou neobyčejnou laskavostí a neochvějnou oddaností, již mlčky a samozřejmě projevoval, vlastně nic neznamenají.

Celou ji zahltila jakási nepopsatelná tíseň, nejasná úzkost, která jako by vzlínala z nějaké neznámé části jejího vědomí. Byla jak stín, jak mlha šířící se letním dnem její duše. Tak podivný pocit, takovou náladu ještě nikdy nezažila. Nekritizovala v duchu manžela, nenaříkala si na osud, který nasměroval její kroky na cestu, kterou ted' jde. Prostě si jen pořádně poplakala. Nad ní se rojili komáři, bodali ji do pevných oblých paží a štípali do holých nártů.

Kousající a bzučící potvůrky zahnalý špatnou náladu, která by ji jinak držela tam ve tmě možná až dlouho do noci.

Druhý den ráno si pan Pontellier přivstal, aby stihl kočár, který ho měl dovézt do přístaviště k parníku. Vracel se do města pracovat a na ostrově ho uvidí zase až příští sobotu. Vrátil se mu klid, který se včera

v noci zdál poněkud otřesen. S odjezdem spěchal, protože už se těšil na rušný týden v Carondelet Street.

Pan Pontellier dal manželce polovinu peněz, které předešlého večera přinesl z Kleinova hotelu. Peníze měla ráda jako kterákoli jiná žena a přijala je s nemalým nadšením.

„Za to koupíme sestřičce Janet skvělý svatební dar!“ zvolala, začala bankovky po jedné počítat a přitom je uhlazovala.

„Kdepak, sestřičku Janet uctíme ještě líp, zlatíčko,“ zasmál se a naklonil se, aby ji políbil na rozloučenou.

Chlapci se motali kolem, objímali mu nohy a žadonili o nespočet různých věcí. Pana Pontelliera měli všichni rádi a pokaždé se s ním přišli rozloučit dámy, pánové, děti, dokonce i chůvy. Když se starý kočár rozjel po písčité cestě a mizel v dálce, Edna s úsměvem mávala a chlapci křičeli.

O několik dnů později přišla paní Pontellierové z New Orleans bedna. Poslal ji manžel. Byla plná *friandises*, nejrůznějších vybraných lahůdek – nejlepší ovoce, paštičky, několik lahví vynikajícího vína, sladoučké šťávy a spousta bonbonů.

Paní Pontellierová s obsahem takových beden vždy nakládala velmi velkoryse; už si docela zvykla dostávat je, kdykoli odjede z domova. Paštičky a ovoce poslala do jídelny, bonbony nechala kolovat. Dámy si elegantními, vybíravými prsty a trochu lačně braly a všechny tvrdily, že pan Pontellier je ten nejlepší manžel na světě. Paní Pontellierová byla nucena připustit, že o lepším neví.

IV

Pan Pontellier by jen stěží dokázal definovat, ať už pro sebe či pro kohokoli jiného, v čem přesně jeho manželka neplní svou povinnost vůči dětem. Spíše to cítil, než skutečně viděl, a kdykoli svůj pocit vyjádřil nahlas, pokaždé toho litoval a bohatě jí to vynahradil.

Když některý z Pontellierových chlapců při hře upadl, nerozeběhl se s pláčem k mamince, aby ho objala a utěšila. Obvykle se zvedl, otřel si slzy z očí a písek z pusy a znovu se zapojil do hry. Oba byli sice ještě malí, ale drželi spolu a do dětských bitev se pouštěli neohroženě, se zaťatými pěstičkami a hlasitým křikem, takže nad ostatními maminci-nými mazánky obvykle vítězili. V chůvě, míšence, viděli otravnou přítelkyni, která se hodila jen k tomu, aby zapínala knoflíčky na vestách a kalhotách a česala vlasy na pěšinku – že se vlasy musejí česat na pěšinku, to byl zřejmě společenský zákon.

Paní Pontellierová zkrátka nebyla mateřský typ. Toho léta jako by na Grand Isle mateřské typy žen převládaly. Daly se lehko rozpoznat, rozčileně pobíhaly a roztahovaly ochranná křídla, kdykoli jejich zlatým kuřátkům hrozilo skutečné či imaginární nebezpečí. Tyto ženy si idealizovaly své děti, zbožňovaly své manžely a považovaly za posvátnou výsadu, že mohou naprosto potlačit svou osobnost a nechat si narůst andělské perutě.

Mnohé v této roli působily neodolatelně a jedna z nich ztělesňovala veškerý ženský půvab a kouzlo. Kdyby ji manžel nemiloval k zbláznění, musel by být surovec a zasloužil by pomaličku umučit k smrti. Jmenovala se Adèle Ratignolleová. Nelze ji popsat jinými slovy než těmi staromódními, která tak často posloužila k vyličení někdejších romantických hrdinek a krásných dam z našich snů. Na jejím půvabu nebylo nic rafinovaného nebo skrytého, její krása plála bezelstně a zjevně. Měla zlaté vlasy, které nedokázaly zkrotit hřebeny ani sponky; modré oči, jež nešlo přirovnat k ničemu jinému než k safířům; našpulené rtíky tak

červené, že člověk při pohledu na ně nemohl nepomyslet na třešně či jiné sladké rudé plody. Začínala maličko tloustnout, ale na půvabu každého jejího kroku, pózy a gesta to neubralo ani trošku. Nikomu nepřišlo, že by snad měla mít bílé hrdlo méně plné nebo krásné paže štíhlejší. Nenašly by se lépe modelované ruce než ty její, a když šila pyžamka pro děti, případně zdobila živůtek či zástěrku a navlékala přitom nit do jehly nebo si nasazovala na dlouhý prostředníček zlatý náprstek, bylo na ně radost pohledět.

Madam Ratignolleová našla velké zalíbení v paní Pontellierové a odpoledne si často vzala šití a šla si k ní sednout. Seděla tam i to odpoledne, kdy z New Orleans dorazila bedna. Okupovala houpací křeslo a pilně šila miniaturní pyžamko.

Přinesla paní Pontellierové k obkreslení předlohu. Tohle pyžamko totiž bylo hotový div, obalovalo dětské tělíčko tak důkladně, že z něj zůstaly koukat jen dvě oči jako u Eskymáků. Bylo určeno na zimu, kdy komíny protahuje zrádný průvan a klíčovými dírkami se plíží zlovorné paprsky smrtícího chladu.

Co se týkalo aktuálních materiálních potřeb jejích dětí, paní Pontellierová byla zcela klidná a nechápala, proč by měla myslet tak daleko dopředu a uvažovat v létě o výrobě zimních nočních oděvů. Nechtěla však působit nepřívětivě a lhostejně, a tak si přinesla noviny, rozprostřela je v chodbě na podlaze a pod vedením madam Ratignolleové si předlohu na nepropustný kus šatstva obkreslila a vystříhla.

Byl tam s nimi Robert, seděl na témž místě jako předešlou neděli, a paní Pontellierová zase zaujala svou pozici na horním schodu a netečně se opřela o sloupek. Vedle sebe měla bonboniéru, kterou co chvíli podala madam Ratignolleové.

Dotyčná dáma se zjevně nemohla rozhodnout, ale nakonec si vybrala kousek nugátu. Říkala si, jestli není příliš tučný, aby si náhodou neublížila. Madam Ratignolleová byla vdaná sedm let a přibližně každé dva roky porodila děcko. Toho času měla tři a čekala další. Pořád mluvila o svém „stavu“. Její „stav“ se nijak neprojevoval a nikdo by na ní nic nepoznal, kdyby na to neustále nezaváděla řeč.

Robert ji začal chlácholit a tvrdil, že zná dámu, která nejedla nic než nugát po celou dobu... ale všiml si, jak paní Pontellierové stoupá krev do tváře, zarazil se a změnil téma.

Paní Pontellierová se sice provdala za kreola, ale na život ve společnosti kreolů si ještě úplně nezvykla, nikdy předtím se jim neocitla tak důvěrně blízko. Toho léta byli u Lebrunových samí kreolové. Všichni se navzájem znali a chovali se jako jedna rodina, v níž vládnu ty nejpřátelštější vztahy. Na paní Pontellierovou nejvíc zapůsobilo, že jim všem chyběla jakákoli pruderie. Volnost, s níž se vyjadřovali, se zprvu vymykala jejímu chápání, ačkoli si ji bez obtíží dokázala spojit se vznešenou cudností, která jako by byla kreolským ženám vrozená a nelze ji přehlédnout.

Edna Pontellierová nikdy nezapomene, jak ji šokovalo, když zaslechla madam Ratignolleovou líčit starému panu Farivalovi srdcervoucí průběh jednoho ze svých porodů, a to se všemi detaily. Začínala si na tu otevřenost zvykat, ale stále nedokázala zastavit ruměnec, který se jí kradl do tváří. Její příchod nejednou přerušil vtipnou historku, jíž Robert bavil hlouček rozesmátých vdaných žen.

Po penzionu kolovala jistá kniha. Když přišla řada na ni, Edna ji přečetla s naprostým úžasem. Cítila potřebu číst si tu knihu tajně a o samotě, ačkoli nikdo jiný to neudělal – když zaslechla někoho přicházet, schovávala ji. U stolu všichni dílo otevřeně hodnotili a bez zábran o něm diskutovali. Paní Pontellierová to vzdala, přestala se divit a dospěla k názoru, že ji na světě čeká ještě spousta překvapení.

V

Jak tam tak onoho letního odpoledne seděli, tvořili sympatickou skupinku – madam Ratignolleová šila, ale co chvíli práci odložila, začala vyprávět nějakou historku nebo líčit nějakou událost a výrazně přitom gestikulovala dokonalýma rukama; Robert a paní Pontellierová nečinně seděli, občas prohodili pár slov nebo si vyměnili pohled či úsměv, jež svědčily o jisté hlubší důvěrnosti a kamarádství.

Celý minulý měsíc ji Robert provázel jako stín, ale nikdo se nad tím nepozastavoval. Mnozí hosté předpovídali, že se zadá paní Pontellierové, až přijede. Od svých patnácti, což bylo před jedenácti lety, se Robert každé léto na Grand Isle pasoval do role oddaného společníka některé krásné paní či slečny. Jednou to byla mladá dívka, jindy zase vdova, dost často ovšem také zajímavá vdaná žena.

Dvě sezóny za sebou se vyhříval v přízni slečny Duvignéové. Ta však před příchodem dalšího léta zemřela a Robert pak hrál neutěšitelného a vrhal se k nohám madam Ratignolleové pro sebemenší drobeček soucitu a útěchy, který se jí milostivě uráčilo upustit.

Paní Pontellierová ráda sedala se svou krásnou společnicí a dívala se na ni, jako by vzhlížela k dokonalé Panence Marii.

„Koho by napadlo, že za tím půvabným zevnějškem se skrývá tolik krutosti?“ zamumlal Robert. „Kdysi poznala, že ji zbožňuju, a nechala se ode mě zbožňovat. To bylo pořád: ‚Roberte, pojd'te, běžte, vstaňte, sedněte si, udělejte tohle, udělejte tamto, podívejte se, jestli miminko spí, náprstek, prosím, nechala jsem ho bůhvíkde. Budu šít, pojd'te mi k tomu číst Daudeta.‘“

„*Par exemple!*² Nikdy jsem se nemusela prosit. Pořád jste se mi motal pod nohama jako nějaký otravný kocour.“

² Například. Pozn. red.

„Chcete říct jako oddaný pes. A jakmile se na scéně objevil Ratignolle, tak se na mě vážně utrhovala jako na psa. *„Passez! Adieu! Allez vous-en!“*³“

„Třeba jsem se bála, že Alphonse začne žárlit,“ namítla s přehnanou naivitou. To je všechny rozesmálo. Pravá ruka žárlit na levou! Srdce žárlit na duši! A nadto kreolský manžel nikdy nežárlí, u něj tato zhoubná vášň kvůli nedostatku příležitostí zakrněla.

Robert se obrátil k paní Pontellierové a dál vyprávěl o své někdejší beznadějně vášni pro madam Ratignolleovou: o bezesných nocích, o tom, jak ho sžíral žár, až i samo moře každý den zasyčelo, když si šel zaplavat. Švadlena to bez ustání pohrdavě a stručně komentovala:

*„Blageur – farceur – gros bête va!“*⁴

Když byl s paní Pontellierovou sám, podobný tragikomický tón nikdy nepoužíval. Nevěděla s určitostí, co z toho pro ni vyplývá; v tu chvíli nedokázala odhadnout, kolik toho myslí v žertu a kolik doopravdy. Všeobecně se vědělo, že madam Ratignolleové často vyznával lásku, ale nikoho ani nenapadlo, že by to měl brát vážně. Paní Pontellierová byla ráda, že podobný postoj nezaujal vůči ní. Považovala by to za nepříjemné a nepříjemné.

Paní Pontellierová si přinesla malířské potřeby. Čas od času si jen tak pro sebe malovala, protože ji to bavilo a pociťovala přitom uspokojení, jaké jí žádné jiné zaměstnání nedokázalo poskytnout.

Už dlouho toužila namalovat madam Ratignolleovou. Dotyčná dáma jí ještě nikdy nepřipadala tak přitažlivá jako teď, když tu trůnila jako smyslná Madona a záře odcházejícího dne zvýrazňovala krásnou barvu její pleti.

Robert se přesunul a posadil se o schod níž než paní Pontellierová, aby ji mohl při práci pozorovat. Zacházela se štětci s lehkostí a volností, která nevyplývala z toho, že je dlouho a důvěrně zná, nýbrž z přirozeného nadání. Robert sledoval její postup velmi soustředěně a francouz-

³ Jděte! Sbohem! Jděte pryč! Pozn. red.

⁴ Kašpar – šašek – velká šelma jde! Pozn. red.

sky tlumeně vykřikoval projevy uznání, které adresoval madam Ratignolleové.

„Mais se n'est pas mal! Elle s'y connaît, elle a de la force, oui.”⁵

V naprostém soustředění si jednou nevtravě opřel hlavu o paži paní Pontellierové. Stejně jemně ho odstrčila. Dopustil se přestupku ještě jednou. Těžko to mohla považovat za něco jiného než nepozornost, ovšem nebyl důvod, proč by to měla strpět. Neohradila se, jenom ho znovu klidně, ale rozhodně odstrčila. Neomluvil se.

Hotový obrázek se madam Ratignolleové vůbec nepodobal, což ji velice zklamalo. Ale bylo to moc hezké dílko a v mnoha směrech výjimečné.

Paní Pontellierové to tak evidentně nepřipadalo. Kriticky si skicu prostudovala, pak přes ni přejela štětcem, který zanechal širokou stopu barvy, a zmuchlala papír v dlaních.

Přiběhli chlapci a hnali se po schodech k nim. V uctivé vzdálenosti, kterou byla na jejich přání nucena dodržovat, je následovala míšenka. Paní Pontellierová je vybídla, aby jí odnesli dovnitř barvy a náčiní. Chtěla s nimi chvilku pobýt, popovídat si a pohrát si. Oni však přišli v závažné věci, hodlali pouze prozkoumat obsah bonboniéry. Oba nastavili buclaté dlaně v marné naději, že dostanou plnou hrst, a bez reptání přijali, co jim dala. Pak odešli.

Slunce se klonilo k západu a mírný líný větřík od jihu přinášel svůdnou vůni moře. Děti, vyšňořené v čistém oblečení, se scházely pod duby ke hře. Měly vysoké a pronikavé hlásky.

Madam Ratignolleová složila šití, náprstek, nůžky a nit úhledně zatočila do štůčku a dobře ho zašpendlila. Postěžovala si, že je jí mdlo. Paní Pontellierová rychle doběhla pro kolínskou a vějíř. Omyla madam Ratignolleové tvář kolínskou a Robert ji současně se zbytečnou razancí ovíval vějířem.

Nával slabosti brzy přešel a paní Pontellierovou bezděky napadlo, jestli ho přítelkyně jen nepředstírala, protože jí z obličeje ani na okamžik nevyprchal ruměnek.

⁵ Ale to není špatné! Ona to ví, má sílu, ano. *Pozn. red.*

Dívala se za krásnou ženou, která kráčela podél řady verand s půvabem a důstojností, jež se někdy přisuzují královnám. Její děti jí vyběhly naproti. Dvě se jí chytily za bílé sukně, třetí si vzala od chůvy, zasypala je něžnostkami a dál ho nesla sama v objetí milujících paží. A to přesto, že jí doktor zakázal zvednout třeba jen špendlík, jak všichni věděli!

„Půjdete se koupat?“ zeptal se Robert paní Pontellierové. Nebyla to ani tak otázka jako spíš připomenutí.

„Ne,“ odpověděla trochu nerozhodně. „Jsem unavená, asi ne.“ Její pohled sklouzl z jeho tváře a zamířil k zálivu, jehož zvukný hukot k ní zaléhal jako láskyplný, ale rozhodný rozkaz.

„Ale ne, pojd'te!“ naléhal. „O koupel přece nesmíte přijít. No tak. Voda je určitě báječná, nic vám to neudělá. Pojd'te.“

Sáhl pro její velký neforemný slamák, který visel na věšáku za dveřmi, a nasadil jí ho. Sešli ze schodů a vydali se spolu k pláži. Slunce se klonilo k západu a vánek byl mírný a teplý.

VI

Edna Pontellierová chtěla jít s Robertem na pláž a neuměla si vysvětlit, proč nejprve odmítla a pak naopak uposlechla jeden ze dvou protikladných impulzů, které ji hnaly, a šla s ním.

V jejím nitru začínalo matně probleskovat jisté světlo – světlo, které ukazuje cestu, ale zároveň ji zapovídá.

Tehdy, v první chvíli, ji pouze mátlo. Vyvolávalo sny, zádumčivost, nezřetelnou úzkost, jež se jí zmocnila tenkrát, když o půlnoci dala průchod pláči.

Stručně řečeno, paní Pontellierová si začínala uvědomovat své místo ve vesmíru jako lidská bytost a chápat, v jakých vztazích se nachází vůči svému vnitřnímu světu a vůči světu kolem sebe. Někomu by mohlo připadat, že pro duši mladé osmadvacetileté ženy musí tak hluboké poznání znamenat nadměrnou zátěž – tolik poznání Duch svatý snad ani obvykle ženám neráčí poskytovat.

Ale počátek každé věci, zvláště zrod nového poznání, je nutně mlhavý, zmatený, chaotický a neobyčejně zneklidňující. Jak málo z nás přitom nedojde úhony! Kolik duší v jeho bouřích zahyne!

Hlas moře svádí, nikdy neumlká, šeptá, hučí, mumlá, láká duši, aby se zatoulala do propastí samoty a ztratila se v bludišti mlčenlivých úvah.

Hlas moře promlouvá k nejhlubšímu nitru. Dotek moře je smyslný, svírá tělo v jemném a důvěrném objetí.

VII

Paní Pontellierová nepatřila k ženám, které se každému svěřují, tato vlastnost byla její povaze doposud cizí. Už jako dítě měla bohatý vnitřní svět a velice brzy instinktivně pochopila, že život má dvě složky – vnější existenci, která se přizpůsobuje, a vnitřní, která pochybuje.

Toho léta na Grand Isle trochu poodkryla závoj rezervovanosti, který ji odjakživa halil. Snad – vlastně zcela určitě – ji různými cestami přímo i nepřímo ovlivnilo víc věcí, ale největší roli dozajista hrála Adèle Ratignolleová. Nejprve ji upoutala kreolčina ohromná fyzická přitažlivost, Edna totiž měla instinktivní slabost pro krásu. A další pouto mezi nimi patrně vytvořila její průzračná osobnost, v níž si každý mohl číst jako v otevřené knize a jež tvořila tak zřetelný kontrast k Ednině nepřístupnosti. Kdo ví, z čeho bohové kovají to nepostižitelné pouto, jež nazýváme sympatie a jemuž bychom stejně dobře mohli říkat láska.

Obě ženy se spolu jednoho rána vydaly na pláž, zavěšené do sebe pod velkým bílým slunečníkem. Edna přemluvila madam Ratignolleovou, aby s sebou nebrala děti, ačkoli ji nedokázala přesvědčit, aby se odloučila od miniaturního štůčku se šitím – ten si Adèle vyprosila a zastrčila ho hluboko do kapsy. Jakýmsi nevysvětlitelným způsobem se jim podařilo uniknout Robertovi.

K pláži to bylo poměrně daleko, protože se muselo jít po dlouhé písčité pěšince lemované z obou stran řídkým pokrouceným porostem, který často a nečekaně překážel v cestě. Nalevo i napravo se táhly celé hektary žlutého heřmánku. Ještě dál bujely zeleninové zahrádky, které se střídaly s malými plantážemi pomerančovníků či citroníků. Tmavě zelené trsy listů se v dálce na slunci leskly.

Obě ženy byly poměrně vysoké, ale madam Ratignolleová měla ženštější a mateřštější postavu. Působení Edny Pontellierové člověku docházel postupně a nenápadně. Linie jejího těla byly dlouhé, čisté a souměrné; toto tělo občas zaujímal nádherné pózy, ani trochu se nepo-

dobalo úpravné stereotypní módní figuře. Náhodný, nepříliš všímavý pozorovatel by se na ni zřejmě podruhé nepodíval. Ale někdo citlivější a vnímavější by si jistě uvědomil vznešenou krásu její siluety a graciézní prostotu v držení těla a pohybech, které Ednu Pontellierovou odlišovaly od ostatních žen.

Toho rána měla na sobě chladivé mušelínové šaty – bílé, protkané svislou hnědou vlnovkou – doplněné bílým plátěným límečkem a velkým slamákem, který sebrala z věšáku za dveřmi. Klobouk seděl trochu nakřivo na žlutohnědých vlasech, které se mírně vlnily, byly těžké a lepily se jí k hlavě.

Madam Ratignolleová více dbala na svou pleť, a tak si kolem hlavy obtočila gázový závoj. Měla rukavičky ze psí kůže s manžetami, které jí chránily zápěstí. Oblékla se do čistě bílých šatů se spoustou nadýchaných volánků, což jí slušelo. Široké a rozevláté věci, které nosila, ladily s její výraznou, hýřivou krásou a prostší střih by se k ní vůbec nehodil.

Podél pláže stála řada převlékacích kabin, hrubých, ale solidních, s malými verandami, z nichž se vycházelo k vodě. V každé kabině se nacházely dvě místnůstky a každá rodina u Lebrunových měla pro sebe jednu, vybavenou všemi nezbytnostmi pro koupele a různým jiným zařízením podle přání majitele. Ženy neměly v úmyslu jít se koupat, vyšly si na pláž prostě na procházku, aby mohly být samy a blízko vody. Převlékárny Pontellierových a Ratignolleových spolu sousedily, dělila je jen přepážka.

Paní Ratignolleová si s sebou ze zvyku vzala klíč. Odemkla jejich převlékárnu, vešla a brzy se vynořila s rohoží, kterou rozprostřela na podlaze verandy, a dvěma velikými žíněnými polštáři potaženými hrubou látkou, jež opřela o přední stěnu kabiny.

Posadily se vedle sebe ve stínu verandy, opřely se o polštáře a natáhly si nohy. Madam Ratignolleová si sundala závoj, otřela si tvář velice jemným kapesníčkem a začala se ovívat vějířem, který neustále nosila při sobě zavěšený na dlouhé úzké stužce. Edna si odepnula límeček a rozhalila si šaty u krku. Vzala madam Ratignolleové vějíř a ovívala sebe i svou společnici. Bylo velmi horko, a tak chvíli jen komentovaly vedro

a žár slunce. Ale zvedl se vítr, proměnlivý a ostrý, bičoval vodu, až pěnila. Čechral ženám sukně a na okamžik je zaměstnal, protože musely rovnat, přerovnávat a zastrkávat záhyby a cípy a připevňovat vlásenky a jehlice na klobouky. V dálce se několik lidí ráchalo ve vodě. Tou dobou, bez hluchících lidí, byl na pláži naprostý klid. Na verandě sousední kabiny si stará dáma v černém četla ranní modlitby. Mladá zamilovaná dvojice si zase vzájemně svěřovala své tužby pod opuštěným dětským přístřeškem.

Edna Pontellierová se chvíli rozhlížela kolem sebe a nakonec upřela pohled na moře. Bylo jasno a dalo se dohlédnout až tam, kde mizelo modré nebe; na horizontu se líně převalovalo pár bílých obláčků. Ve směru, kde ležel Kočičí ostrov, se třepotal trojúhelník plachty; další na jihu byly tak daleko, že se zdály téměř nehybné.

„Na koho – na co myslíte?“ zeptala se Adèle své spolence, jejíž obličej s pobavenou zvědavostí sledovala, zaujatá soustředěným výrazem, který jako by sevřel a zmrazil každý rys do sošné nehybnosti.

„Na nic,“ odvětila paní Pontellierová, trhla sebou a okamžitě dodala: „To je ale hloupé! Jenže podle mě takhle na podobné otázky odpovídáme instinktivně. Počkejte,“ pokračovala, zvrátila hlavu a přivřela oči, až zářily jako dva jasné body. „Vzpomenu si. Vlastně si neuvědomuju, že bych na něco myslela, ale možná si to zpětně dokážu vybavit.“

„Ale to nemusíte!“ zasmála se madam Ratignolleová. „Tak přísná zase nejsem. Tentokrát vám to prominu. Na přemýšlení je moc horko, zvláště když chcete přemýšlet o přemýšlení.“

„Bude to zábava,“ trvala na svém Edna. „Pohled na vodu, jak se táhne do dálky, a na ty nehybné plachty, jak se odrážejí od modrého nebe, mi nejdřív připadal jako krásný obraz a chtěla jsem se na něj prostě jen dívat. A jak mi do tváře foukal ten horký vítr, vybavil se mi – aniž umím konkrétně říct proč – jeden letní den v Kentucky, louka velká jako oceán a malá holčička krácející trávou, která jí sahá až do pasu. Rozpráhovala před sebou ruce, jako by plavala, rozhrnovala vysokou travu, jako člověk rozráží vodu. Ach, tak takhle se mi to spojilo!“

„Kam jste to tehdy v Kentucky tou trávou šla?“

„Už si nevzpomínám. Prostě jsem šla přes velkou louku. Čepec mi bránil ve výhledu. Viděla jsem jen zelený pruh před sebou a připadalo mi, že takhle půjdu věčně a nikdy nedojdu na konec. Nepamatuju se, jestli jsem se bála, nebo jestli mě to těšilo. Asi jsem se dobře bavila. Je dost možné, že byla neděle,“ zasmála se, „a já utíkala od modlení, z presbyteriánského kázání, které otec četl tak pochmurným tónem, že mě z toho ještě dnes mrazí.“

„A od té doby utíkáte od modlení, *ma chère*⁶?“ otázala se madam Ratignolleová pobaveně.

„Kdepak, to ne!“ vyhrkla Edna spěšně. „Tenkrát jsem byla malé nerozumné dítě, prostě jsem se bez rozmyslu řídila pomýleným pudem. Naopak, v jedné fázi svého života jsem se víře hluboce oddala, od svých dvanácti až do – do – vlastně bych řekla, že až doted, ačkoli jsem o tom nijak moc nepřemýšlela, spíš jsem v tom pokračovala ze zvyku. Jenže víte,“ odmlčela se, obrátila pronikavý pohled k madam Ratignolleové, trochu se předklonila a její tvář se ocitla velmi blízko obličeje její spoléčnice, „letos v létě si občas připadám, jako bych znovu kráčela tou zelenou loukou, lenivě, bezcílně, bez přemýšlení, aniž mě někdo vede.“

Madam Ratignolleová položila dlaň na ruku paní Pontellierové, která spočívala jen kousek od ní. Když ruka neucukla, pevně a vřele ji sevřela. Dokonce ji začala lehce, láskyplně hladit druhou rukou a polohlasně zamumlala: „*Pauvre chérie*⁷.“

Ednu její jednání nejprve trochu vyvedlo z míry, ale po chvílce se kreolčinu jemnému laskání ochotně podvolila. Na otevřené a nelíčené projevy náklonnosti nebyla zvyklá, u sebe ani u druhých. Se svou mladší sestrou Janet se z jakéhosi hloupého zvyku hodně hádala. Starší sestra Margaret se chovala dospěle a důstojně, zřejmě proto, že na sebe příliš brzy vzala povinnosti matky a hospodyně – matka jim totiž zemřela, když byly ještě hodně malé. Margaret nebyla citově založená, nýbrž praktická. Edna se občas spřátelila s nějakou dívkou, ale ať už

⁶ Drahá. Pozn. red.

⁷ Chudáčku. Pozn. red.

náhodou či ne, všechny byly stejné – rezervované. Nikdy si neuvědomila, že to způsobovala její vlastní otažitost. Ve škole byla její nejlepší přítelkyní jedna nadmíru inteligentní dívka, která psala elegantní eseje, jež Edna obdivovala a snažila se je napodobit. Nadšeně spolu rozebíraly anglické klasiky a čas od času vedly věroučné a politické spory.

Edna hodně dumala o jednom svém sklonu, kterému často podléhala, aniž se ovšem jakkoli projevoval navenek nebo nějak ovlivňoval její chování. Vzpomínala si, že jako velice malé dítě – možná právě v době, kdy křižovala oceánem zvlněné trávy – se vášnivě zamilovala do charismatického důstojníka jezdeckva se smutnými očima, který jezdil do Kentucky navštěvovat jejího otce. Když byl u nich, nedokázala se od něj ani na okamžik odpoutat, odtrhnout oči od jeho tváře, která připomínala Napoleonův obličej, s pramenem černých vlasů padajícím do čela. Důstojník jezdeckva se však z jejího života nepozorovaně vytratil.

Jindy ji zase hluboce upoutal jistý mladý pán, který jezdil za jednou dámou na sousední plantáž. To bylo poté, co se rodina přestěhovala do Mississippi. Ti dva byli zasnoubeni a občas přijeli v kolesce a strávili odpoledne s Margaret. Edna byla pouhé děvče, ještě jí nebylo ani třináct, a když zjistila, že pro zasnoubeného mládence neznamená vůbec, ale vůbec nic, bolestně ji to zasáhlo. I on se však rozplynul jako všechny sny.

Už byla téměř dospělá, když se jí zmocnil cit, který považovala za osudový. Tehdy si její představivost a smysly zcela podmanila tvář a postava slavného dramatika. Vytrvalost tohoto poblouznění budila zdání opravdovosti. Jeho beznadějnost mu propůjčovala vznešené rysy veliké lásky.

Na psacím stole měla dramatikův zarámovaný obrázek. Portrét nějakého spisovatele může vlastnit kdokoli, aniž budí podezření nebo přijde do řeči. (V této strašlivé myšlence se doslova vyžívala.) V přítomnosti ostatních velebila jeho ušlechtilý talent, nechávala fotografii kolovat a kochala se věrností podoby. Když byla sama, občas vzala obrázek do ruky a vášnivě políbila chladné sklo.

K jejímu sňatku s Léoncem Pontellierem došlo pouhou shodou okolností, a v tomto ohledu se tedy přiřadili k mnoha jiným manžel-

stvím, která se schovávají za masku osudového setkání. Seznámili se, když byla její tajná láska v plném rozpuku. On se do ní zamiloval, jak to muži obvykle dělávají, a usiloval o její přízeň tak upřímně a zapáleně, že si nemohla přát víc. Těšilo ji to, jeho absolutní oddanost jí lichotila. Domnívala se, že mají podobné názory a podobný vkus, v čemž se hluboce mýlila. Přičtěme k tomu zuřivý odpor jejího otce a sestry Margaret ke sňatku s katolíkem, a už nemusíme pátrat po dalších příčinách, které ji vedly k tomu, že si vzala monsieur Pontelliera za manžela.

Vrcholu blaženosti, jímž by byl sňatek s dramatikem, nemohla na tomto světě dosáhnout. Připadalo jí, že jako oddaná manželka muže, který ji zbožňuje, zaujme s určitou důstojností své místo v reálném světě a brány říše romantiky a snů za sebou navždy zavře.

Netrvalo však dlouho, dramatik se odebral za důstojníkem jezdeckta, zasnoubeným mladíkem a několika dalšími a Edna náhle čelila skutečnosti. Manžela si postupně oblíbila a s jakýmsi nepochopitelným zadosťučněním si uvědomila, že v její náklonnosti není ani špetka vášně nebo přemrštěné a fiktivní vřelosti, a tak nehrozí, že by pominula.

Své děti měla ráda nestálým, impulzivním způsobem. Někdy je vášnivě přitiskla k srdci, někdy na ně zapomněla. Loni strávily část léta u babičky Pontellierové v Iberville. Protože měla jistotu, že jsou šťastné a nic jim nechybí, nijak je nepostrádala, jen občas ji zachvátil pronikavý stesk. Ačkoli to nepřiznala ani sama sobě, jejich nepřítomnost jí přinesla jistou úlevu. Jako by se osvobodila od zodpovědnosti, kterou na sebe slepě vzala, aniž ji k tomu osud vybavil potřebnými vlastnostmi.

Toho letního dne, kdy seděla s madam Ratignolleovou u moře, Edna své společnici tohle všechno neprozradila. Ovšem uklouzlo jí toho poměrně hodně. Položila si hlavu madam Ratignolleové na rameno. Byla celá rozpálená a cítila se opilá zvukem vlastního hlasu a nezvyklou chutí upřímnosti. Omamovala ji jako víno, či jako první závan svobody.

Zazněly hlasy, někdo přicházel. Byl to Robert, obklopený houfem dětí, který se je vydal hledat. Měl s sebou oba Pontellierovy chlapce a v náručí nesl malou dcerušku madam Ratignolleové. Šly s nimi ještě

další děti a za nimi dvě guvernantky, které se tvářily otráveně a odevzdaně.

Ženy hned vstaly a začaly si vytřepávat šaty a protahovat svaly. Paní Pontellierová hodila polštáře a rohož zpátky do převlékárny. Všechny děti se rozeběhly k přístřešku, tam zůstaly stát v řadě a civěly na milence, kteří si stále vyměňovali sliby a vzdechy. Ti za chvíli s mlčenlivým vzdorem vstali a pomalu se vydali někam jinam.

Děti se znovu zmocnily stanu a paní Pontellierová se k nim připojila.

Madam Ratignolleová požádala Roberta, aby ji doprovodil k domu. Stěžovala si na křeče v nohách a ztuhlé klouby. Při chůzi se ztěžka opírala o jeho paži.

VIII

„Prokažte mi laskavost, Roberte,“ pronesla hezká žena po jeho boku téměř hned, jakmile se pomalu vydali na cestu domů, a pohlédla mu do tváře. Zavěsila se do něj a držela se ve stínu slunečníku, který Robert roztáhl.

„Jistě, kolik jen budete chtít,“ odvětil a zadíval se jí do očí, v nichž se zračilo zadumání a pochyby.

„Jen jednu: nechte paní Pontellierovou na pokoji.“

„*Tiens!*⁸“ zvolal a chlapecky se rozesmál. „*Voilà que Madame Ratignolle est jalouse!*⁹“

„Nesmysl! Mluvím vážně, myslím to doopravdy. Nechte paní Pontellierovou na pokoji.“

„Proč?“ zeptal se a přestal se smát.

„Ona není jednou z nás, není jako my. Mohla by se ošklivě zmýlit a brát vás vážně.“

Tvář mu zrudla rozhořčením. Sundal si měkký klobouk a začal si jím za chůze netrpělivě pleskat o nohu. „Proč by mě neměla brát vážně?“ namítl ostře. „Copak jsem nějaký komediant, klaun, kašpárek? Proč by neměla? Vy kreolky! S vámi je kříž! To mě budete pořád považovat za součást nějakého zábavného programu? Já doufám, že paní Pontellierová mě bere vážně. Doufám, že je dost bystrá, aby ve mně viděla něco víc než jen šaška. Kdybych si myslel, že někdo pochybuje...“

„Tak dost, Roberte!“ přerušila jeho vášnivý výbuch. „Něco vykládáte a vůbec o tom nepřemýšlíte. Mluvíte stejně nerozumně, jako by mluvilo některé z těch dětí, co si dole hrají v písku. Pokud byste tu snad někdy věnoval pozornost vdané ženě s tím, že ji skutečně chcete získat, pak

⁸ Hled'me! Pozn. red.

⁹ Tak paní R. je žárlivá! Pozn. red.

byste nebyl džentlmen, za kterého vás všichni pokládáme, a nebyl byste hoden stýkat se s manželkami a dcerami lidí, kteří vám důvěřují.“

Madam Ratignolleová považovala to, co právě řekla, za jedenácté přikázání. Mladík netrpělivě pokrčil rameny.

„No dobře, dobře! Kvůli tomu se nevztekám.“ Rázně si nasadil klobouk zpátky na hlavu. „Musí vám přece být jasné, že mi takovými řeči moc nelichotíte.“

„Máme se snad pořád jen častovat komplimenty? *Ma foi!*¹⁰“

„Není moc příjemné, když vám žena řekne...“ vedl dál svou, ale náhle odbočil. „To kdybych byl jako Arobin – vzpomínáte na Alcée Arobina a tu záležitost s konzulovou manželkou v Biloxi?“ Začal o těch dvou vyprávět, a potom přidal ještě historku o tenorovi Francouzské opery, který dostával dopisy, jež nikdy neměly být napsány, a pak další příběhy, vážné i veselé, až se na paní Pontellierovou a její možné sklony k tomu brát mladé muže vážně, úplně zapomnělo.

Když dorazili k její chatce, madam Ratignolleová si šla na hodinku lehnout, jelikož to považovala za zdraví prospěšné. Než se s ní Robert rozloučil, omluvil se za nedůtklivost – on použil slovo hrubost – s níž přijal její dobře míněné varování.

„V jedné věci jste se zmýlila, Adèle,“ řekl s mírným úsměvem, „ani náhodou nehrozí, že by mě paní Pontellierová brala vážně. Měla jste mě spíš varovat, abych nebral vážně sám sebe. Pak by vaše rada měla jisté opodstatnění a přiměla by mě, abych se nad sebou zamyslel. *Au revoir!*¹¹ Ale vy vypadáte hodně unaveně,“ dodal soucitně. „Nechtěla byste šálek bujónu? Nebo vám mám udělat grog? Dejte si grog s kapkou angostury.“

Přistoupila na bujón, jenž jí přijde k chuti a nijak neuškodí. Robert zašel do kuchyně, budovy ležící stranou od chatek vzadu za domem. A osobně jí zanesl zlatohnědý bujón v křehkém šálku ze sèvreského porcelánu a několik sušenek z lístkového těsta na talířku.

¹⁰ Na mou věru! Pozn. red.

¹¹ Nashledanou. Pozn. red.

Natáhla nahou bílou paži zpoza závěsu, který visel ve dveřích, a vzala mu šálek z rukou. Řekla mu, že je *bon garçon*¹², a myslela to naprosto upřímně. Robert jí poděkoval a vydal se k domu.

Zamilovaní právě vcházeli na pozemek penzionu. Skláněli se k sobě, jako se doušky klonily směrem od moře. Vůbec se nedotýkali země. Klidně mohli být vzhůru nohama, vždyť i tak kráčeli po nebesích. Za nimi se šourala dáma v černém. Vypadala maličko bledší a vyčerpanější než obvykle. Po dětech a paní Pontellierové nebylo ani stopy. Robert se zahleděl do dálky a čekal, jestli se tam třeba neobjeví. Bezpochyby se nevrátí dřív než k večeři. Mladík vyšel do matčina pokoje, který se nacházel až pod střechou a sestával z nezvyklých úhlů a podivného šikmého stropu. Dvě široká mansardová okna nabízela vyhlídku na záliv a dál přes něj, kam až oko dohlédlo. Pokoj byl zařízen prakticky a ve světlých, chladivých tónech.

Madam Lebrunová se činila u šicího stroje. Na podlaze seděla černošská dívka a rukama poháněla šlapadlo. Kreolská žena, má-li možnost, se nikdy nevystavuje nebezpečí, že by mohla ohrozit své zdraví.

Robert přešel místnost a posadil se na široký parapet. Vyndal z kapsy knížku a začal si v ní energicky číst, jak se dalo usoudit z pravidelnosti a frekvence, s níž obracel stránky. Pokojem se rozléhal rachot šicího stroje; byl to těžkopádný starodávný model. V pauzách si Robert s matkou vyměnili pár slov.

„Kde je paní Pontellierová?“

„Dole na pláži s dětmi.“

„Slíbila jsem jí, že jí půjčím toho Goncourta. Nezapomeň ho vzít, až půjdeš dolů, je tamhle na polici nad stolečkem.“ Dalších pět či osm minut ryc, ryc, ryc, bum!

„Kam se to Victor chystá s tím kočárem?“

„S kočárem? Victor?“

„Ano, tamhle vepředu. Zdá se, že se vypravuje na cestu.“

„Zavolej ho.“ Ryc, ryc!

¹² Dobrý chlapec. Pozn. red.

Robert ostře a pronikavě hvízdal, že to muselo být slyšet až vzadu v přístavišti.

„Ani nezvedl hlavu.“

Madam Lebrunová se rozeběhla k oknu a vykřikla: „Victore!“ Zamávala kapesníkem a znovu zavolala. Mládenec dole nasedl na vůz a popohnal koně do cvalu.

Madam Lebrunová se vrátila k šicímu stroji, zrudlá rozčilením. Victor byl její mladší syn, *tête montée* – horká hlava, s povahou, jež sváděla k násilí, a vůlí, kterou nedokázalo nic zlomit.

„Stačí říct a já do něj vtluču tolik rozumu, kolik se jen do něj vejde.“

„Kdyby tak byl naživu tvůj otec!“ Ryc, ryc, ryc, ryc, bum!

Madam Lebrunová měla utkvělou představu, že chod vesmíru a všechny příslušné děje by nabyly výrazně inteligentnější a vyšší úrovně, kdyby monsieur Lebrun po několika málo letech manželství nebyl povolán do jiných sfér.

„Máš nějaké zprávy od Montela?“ To byl pán středního věku, jenž už dvacet let jevil marnou ctižádost a touhu zaplnit prázdné místo, které v domácnosti Lebrunových zůstalo po odchodu monsieur Lebruna. Ryc, ryc, bum, ryc!

„Někde tu je dopis.“ Prohledala zásuvku u šicího stroje a pak dopis našla na dně košíčku se šitím. „Vzkazuje ti, že na začátku příštího měsíce pojedje do Vera Cruz“ – ryc, ryc! – „jestli máš pořád ještě v úmyslu se k němu připojit“ – bum! ryc, ryc, bum!

„Proč jsi mi to neřekla dřív, mami? Víš, že jsem chtěl –“ Ryc, ryc, ryc!

„Vidíš paní Pontellierovou s dětmi, jak se vrací? Zase přijde pozdě ke stolu. Vždycky se začne chystat k jídlu až na poslední chvíli.“ Ryc, ryc! „Kam jdeš?“

„Kdes říkala, že je ten Goncourt?“

IX

Všechna světla v salonu zářila naplno, všechny lampy hořely tak vysokým plamenem, aby se cylindry nezačadily a nepraskly žárem. Lampy byly rozvěšené na zdech v pravidelných rozestupech kolem celé místnosti. Kdosi natrhal větve pomerančovníků a citroníků, vyrobil z nich krásné girlandy a ozdobil jimi mezery. Tmavá zeleň větví vynikala a zářila v kontrastu s bílými mušelinovými závěsy v oknech, jež se vzdouvaly, povlávaly a třepetaly podle rozmarů ostrého větru, který vanul od zálivu.

Byla sobota večer několik týdnů poté, co spolu Robert a madam Rattignollová tak důvěrně hovořili cestou z pláže. Na víkend přijelo neobvyklé množství manželů, otců a přátel, a jejich rodiny se je snažily patřičně zabavit za materiální podpory madam Lebrunové. Všechny stoly byly odsunuty na jeden konec místnosti a židle rozestaveny do řad a kroužků. Každá rodinná skupinka si už na začátku večera popovídala a vyměnila si domácí klípky. Teď všichni zjevně měli chuť uvolnit se, zavést hovor s širším okruhem známých a dát konverzaci obecnější ráz.

Mnoho dětí smělo zůstat, ačkoli už minula hodina, kdy obvykle chodily spát. Několik jich leželo na břiše na podlaze a prohlíželo si barevné stránky komiksů, které přivezl pan Pontellier. Malí Pontellierové jim to dovolili a dávali svou autoritu patřičně najevo.

O zábavu se postarala, či spíš ji vnucovala, hudba, tanec a pár recitací. Program však neměl žádný systém, nic nepůsobilo připraveně, a dokonce ani promyšleně.

Brzy zvečera se podařilo přemluvit Farivalovic dvojčata, aby zahrála na klavír. Oběma děvčatům bylo čtrnáct a vždy na sobě měly mariánské barvy, modrou a bílou, protože je při křtu zasvětili Panně Marii. Zahrály duet ze Zampy a na naléhání všech přítomných pokračovaly předehrou k Básníkovi a sedlákovi.

„*Allez vous-en! Sapristi!*“ zavřeštěl papoušek za dveřmi. Byl to jediný živý tvor, který měl dostatek upřímnosti, aby přiznal, že tyto půvabné skladby neslyší toho léta poprvé. Starého monsieur Farivala, dědečka dvojčat, toto vyrušení rozhořčilo a trval na tom, že někdo musí toho ptáka odnést a umístit někam do tmy. Victor Lebrun se postavil proti tomu, a jeho rozhodnutí byla stejně neměnná jako úradky Osudu. Papoušek naštěstí zábavu už ani jednou nenarušil, veškerá jeho zášť zjevně náležela dvojčatům a vybila se v tom jediném drzém výlevu.

O něco později zarecitovali malí sourozenci, bratr a sestra, které všichni přítomní už mnohokrát slyšeli při zimních večerních zábavách ve městě.

Jedna dívka předvedla uprostřed místnosti španělský tanec. Matka ji doprovázela na klavír a přitom dceru sledovala s lačným obdivem a nervózním strachem. Ke strachu však neměla důvod. Holčička situaci zvládala s naprostým přehledem. Pro tuto příležitost ji patřičně oblékli do černého tylu a černých hedvábných punčošek. Krk a paže měla nahé a uměle nakadešené vlasy jí stály na hlavě jako nadýchané černé peří. Dělala půvabné figury a její nožky v černých lakýrkách se blýskaly, když svištěly dopředu a vzhůru tak rychle a nečekaně, až to bralo dech.

Nebyl ovšem důvod, proč by si neměli zatančit všichni. Madam Rationnelleová nemohla, a tak se s radostí uvolila, že bude ostatním hrát. Hrála výborně, perfektně držela valčíkový rytmus a obdařila každou melodii takovým citem, že to všechny skutečně nadchlo. Prý neustále cvičí na klavír kvůli dětem, protože ona i její manžel to považují za skvělý způsob, jak rozveselit a zkrášlit domov.

Tančili téměř všichni kromě dvojčat, která se od sebe nechtěla odloučit ani na tu krátkou chvilku, kdy by se jedna z nich točila po parketu v náručí nějakého muže. Mohly tančit spolu, ale nenapadlo je to.

Potom děti musely do postele. Některé šly poslušně, jiné museli s křikem a protesty odvléct pryč. Směly koneckonců zůstat, než snědly zmrzlinu, což bezpochyby představuje mez lidské shovívavosti.

Se zmrzlinou se podával dort – řezy zlatého a stříbrného dortu naranžované střídavě na podnosech. Odpoledne ho vzadu v kuchyni upekly

a daly vychladit dvě černošky pod Victorovým dohledem. Měl ohromný úspěch – byl by úplně vynikající, kdyby obsahoval trochu méně vanilky nebo trochu víc cukru, kdyby byl ještě trošku líp vychlazený a kdyby se do některých porcí nedostala sůl. Victor byl na svůj výkon hrdý, chodil dokola, všem dort doporučoval a nabádal každého, aby si bral, kolik jen stačí sníst.

Když si paní Pontellierová dvakrát zatančila s manželem, jednou s Robertem a jednou s monsieur Ratignollem, který byl hubený a vysoký a při tanci se klátil jako třtina ve větru, vyšla na verandu a usadila se na nízký parapet, odkud viděla vše, co se dělo v salonu, a mohla se dívat na záliv. Na východě se rozléval lehounký třpyt. Vycházel měsíc a jeho mystická záře vrhala na vzdálenou neklidnou vodní hladinu milion světýlek.

„Chtěla byste si poslechnout mademoiselle Reiszovou?“ zeptal se Robert, který vyšel za ní na verandu. Edna by si mademoiselle Reiszovou samozřejmě poslechla ráda, ale obává se, že nemá smysl ji přemlouvat.

„Poprosím ji,“ řekl. „Povím jí, že si ji chcete poslechnout vy. Má vás ráda. Přijde.“ Otočil se a rychle zamířil k jedné z nejvzdálenějších chatek, kde se šourala mademoiselle Reiszová. Nosila si židli dovnitř a zase ven a co chvíli si stěžovala na plačící dítě, které se v sousední chatce snažila chůva uspat. Tato mrzutá malá žena, už ne mladá, se téměř s každým hádala, jelikož měla pánovitou povahu a sklon nebrat ohled na práva druhých. Robert ji přesvědčil bez větších obtíží.

Vstoupila s ním do salonu, právě když se netančilo. Když vcházela, udělala neobratnou majestátní poklonu. Byla to nehezka malá žena s drobnou scvrklou tváří a postavou a žhnoucíma očima. Oblékala se velice nevkusně, teď měla na sobě záplavu seprané černé krajky a ze strany ve vlasech přišpendlenou kytici umělých fialek.

„Zeptejte se paní Pontellierové, co bych měla zahrát,“ požádala Roberta. Seděla naprosto bez hnutí u klavíru, aniž se dotkla kláves, než Robert vyřídil Edně její vzkaz. Všech se zmocnilo všeobecné překvapení a skutečné potěšení, když viděli klavíristku vcházet. Každý se usadil

a zavládlo napjaté očekávání. To, že arogantní mademoiselle Reiszová takto obdařila přízní právě ji, uvedlo Ednu trochu do rozpaků. Neodvážila se sama něco vybrat a požádala ji, aby si zvolila repertoár podle své chuti.

Edna o sobě tvrdila, že má hudbu nesmírně ráda. Dobře provedené melodie jí dokázaly v hlavě evokovat různé obrazy. Těšilo ji, když si občas mohla dopoledne poslechnout, jak madam Ratignolleová hraje nebo cvičí. Jednu skladbu, již dotyčná dáma hrávala, si Edna pojmenovala Samota. Byl to krátký, naříkavý mollový motiv. Skladba se ve skutečnosti jmenovala jinak, ale ona jí říkala Samota. Kdykoli ji slyšela, v mysli se jí vynořil obraz mužské postavy stojící vedle osamělé skály na mořském pobřeží. Ten muž byl nahý. Vyzařovala z něj beznadějná rezignace. Hleděl do dálky za letícím ptákem, který se od něj vzdaloval.

Jiná melodie vyvolávala představu elegantní mladé ženy v empírových šatech, která drobnými tanečnými krůčky prochází dlouhou alejí mezi vysokými živými ploty. Jiná jí zase připomínala hrající si děti a další kupodivu zasmušilou dámu hladící kočku.

Jakmile mademoiselle Reiszová vyloudila z kláves první akordy, paní Pontellierové přeběhl po páteři pronikavý záchvěv. Nebylo to poprvé, co slyšela hrát na klavír skutečného umělce, ale možná byla tentokrát poprvé připravená, možná byla poprvé naladěna, aby dokázala přijmout nepopíratelnou pravdu.

Čekala, až se v její představivosti zhmotní a zazáří konkrétní obrazy jako obvykle. Čekala marně. Neviděla symboly samoty, naděje, touhy či zoufalství. Místo toho se v ní probudily samy tyto pocity, zahltily ji a bičovaly jako vlny, které se denně rozbíjely o její nádherné tělo. Trásla se, zalykala se a neviděla přes slzy.

Mademoiselle dohrála. Vstala, prkenně a hrdě se uklonila a odkráčela, aniž čekala na díky nebo potlesk. Když šla přes verandu, pohladila Ednu po rameni.

„Tak jak se vám líbila má hudba?“ zeptala se. Mladá žena se nezmohla na odpověď, jen klavíristce křečovitě stiskla ruku. Mademoiselle Reiszová si všimla, že je rozrušená, a dokonce pláče. Znovu ji pohladila po

rameni a řekla: „Jste jediná, pro koho tu stojí za to hrát. Ti ostatní? Pche!“ Těžkým krokem se odšourala ke své chatce.

Ovšem v „těch ostatních“ se zmýlila. Její hra vzbudila horečné nadšení. „Taková vášeň!“ – „Taková umělkyně!“ – „Odjakživa říkám, že nikdo neumí zahrát Chopina jako mademoiselle Reiszová!“ – „To závěrečné preludium! *Bon Dieu!*¹³ To s člověkem zamává!“

Bylo už pozdě a všichni začínali mít pocit, že je načase se rozejít. Ale někoho, snad Roberta, napadlo, že by si v této magické hodině a v záři tohoto magického měsíce mohli zaplavat.

¹³ Dobrý bože! Pozn. red.

X

Rozhodně to navrhl Robert a nikdo se nepostavil na odpor. Nenašel se člověk, který by ho ochotně nenásledoval, když je povede. On je však nevedl, jen ukázal ostatním cestu a sám se loudal za nimi s milenci, kteří jevíli snahu zůstat pozadu. Kráčel mezi nimi a ani on sám nevěděl, jestli to snad není zlý nebo zlomyslný záměr.

Pontellierovi a Ratignolleovi šli vepředu, ženy zavěšené do svých manželů. Edna za sebou slyšela Robertův hlas a občas i rozuměla, co říká. Dumala, proč se k nim nepřipojil. Obvykle to dělal. V poslední době se jí někdy vyhýbal třeba celý den, a v těch následujících se jí zase věnoval dvojnásob, jako by jí chtěl ztracený čas vynahradit. Když ji pod nějakou záminkou nechal samotnou, scházel jí, podobně jako člověku chybí slunce, když je zataženo, ačkoli ho nijak zvlášť nevnímá, když svítí.

Lidé mířili k pláži po malých skupinkách. Povídali si a smáli se, někteří zpívali. V Kleinově hotelu hrála kapela a hudba k nim slabě doléhala, tlumená vzdáleností. Vzduch naplňovaly zvláštní neobvyklé vůně – aroma moře, chaluh a mokré, čerstvě zorané půdy smíšené s těžkou vůní nedalekého pole bílých květů. Noc však spočívala na moři i na souši zlehka. Temnota netížila, nikde se nekupily žádné stíny. Bílá zář měsíce obestřela svět jako tajemství a měkkost spánku.

Téměř každý vstoupil do vody, jako by byla jeho přirozeným živlem. Moře bylo právě klidné a líně se vzdouvalo v širokých vlnách, jež se vlévaly jedna do druhé a rozbíjely se až o pláž, kde tvořily hřebínky pěny, které se plazily zpět jako pomalí bílí hadi.

Edna se celé léto snažila naučit plavat. Muži i ženy, někdy dokonce i děti jí radily jak na to. Robert jí téměř denně dával lekce podle plánu, který vytvořil, ale už to skoro vzdával, jelikož pochopil, že jeho snaha přichází vniveč. Kdykoli se Edna ocitla ve vodě, zmocňoval se jí jakýsi neovladatelný děs, pokud neměla na dosah ruku, jež by se k ní natáhla a dodala jí jistotu.

Té noci však byla jako nešikovné tápající děcko, které si znenadání uvědomí své schopnosti a poprvé se samo rozeběhne, směle a s přehnanou sebedůvěrou. Nejraději by vykřikla radostí. A když se několika rozmáchlými tempy udržela na hladině, opravdu radostí vykřikla.

Zmocnil se jí triumfální pocit, jako by získala nějakou nesmírně významnou moc, díky které může ovládat tělo i duši. Přecenila své síly a plavala stále odvážněji a lehkomyšlněji. Chtěla se dostat dál a dál až tam, kam ještě žádná žena nedoplavala.

Její neočekávaný úspěch vyvolal pozornost, aplaus a obdiv. Každý si blahopřál, že k vytouženému cíli ji dovedly právě jeho odborné rady.

„Vždyť je to tak snadné!“ pomyslela si. „Nic na tom není,“ řekla nahlas. „Proč jsem už dávno nepřišla na to, že na tom nic není! Jen pomyslete, kolik času jsem promarnila, když jsem se tu cachtala jako děcko!“ Odmítla se připojit k hrám a závodům ostatních a opojena nově ovládnutou mocí se vydala na širé moře.

Obrátila tvář k horizontu, aby si vychutnala dojem neomezeného prostoru a samoty, který v její rozrušené mysli vyvolávala rozlehlá vodní plocha dotýkající se a splývající s měsíčnou oblohou. Plavala dál a zdálo se jí, že má na dosah nekonečno, v němž se bude moci ztratit.

Jednou se otočila a pohlédla ke břehu, na lidi, které tam zanechala. Nebyla nijak zvlášť daleko – lépe řečeno, pro zdatného plavce by to nebylo daleko. Ale v jejích nezkušených očích se pás vody, který ji od nich dělil, proměnil v bariéru, kterou vlastními silami nedokáže překonat.

V duchu náhle spatřila obraz smrti, jenž ji na vteřinu zahltl a ochromil jí smysly. Silou vůle však zakolísání překonala, vzchopila se a dokázala se vrátit zpět ke břehu.

O setkání se smrtí a návalu hrůzy se nikomu nezmínila, jen svému muži řekla: „Už jsem myslela, že se utopím.“

„Tak daleko jsi zase nebyla, miláčku, sledoval jsem tě,“ odvětil.

Edna okamžitě zamířila do kabinky, oblékla si suché šaty a byla připravená k odchodu dřív, než ostatní vůbec vylezli z vody. Vydala se na cestu sama. Volali na ni a křičeli, ale jen odmítavě mávla rukou a šla dál. Dalším výkřikům, kterými ji chtěli zastavit, už nevěnovala pozornost.

„Někdy jsem v pokušení myslet si, že paní Pontellierová je nálado-
vá,“ prohlásila madam Lebrunová, která se ohromně bavila a bála se, že
Ednin náhlý odchod ukončí všeobecné veselí.

„To skutečně je,“ připustil pan Pontellier, „ale jenom občas.“

Edna neušla ani čtvrtinu cesty domů, když ji dostihl Robert.

„Myslel jste si, že budu mít strach?“ zeptala se ho beze stopy po-
drážděnosti.

„Ne, věděl jsem, že se nebojíte.“

„Tak proč jste za mnou chodil? Proč jste nezůstal s ostatními?“

„To mě nenapadlo.“

„Co vás nenapadlo?“

„Co já vím. Záleží na tom snad?“

„Jsem hrozně unavená,“ postěžovala si.

„Já vím.“

„Nevíte o tom vůbec nic. Proč byste měl? V životě jsem nebyla takhle
vyčerpaná. Ale není to nepříjemné. Dnes večer mě zaplavilo tisíc poci-
tů. Polovině z nich vůbec nerozumím. Neposlouchejte mě, jen tak pře-
mýšlím nahlas. Ráda bych věděla, jestli mě ještě někdy něco rozechvěje
tak jako hra mademoiselle Reiszové. Ráda bych věděla, jestli na zemi
ještě někdy nastane noc, jako je tahle. Jako ve snu. Všichni kolem mi
připadají jako nějaké záhadné, jen napůl lidské bytosti. Dnes v noci
mezi námi bezpochyby bloudí přízraky.“

„To ano,“ zašeptal Robert. „Copak nevíte, že je osmadvacátého srpna?“

„Osmadvacátého srpna?“

„Ano. Osmadvacátého srpna, přesně o půlnoci, a když svítí měsíc –
měsíc musí bezpodmínečně svítit – se ze zálivu vynořuje přízrak, který
na zdejším pobřeží straší už po staletí. Pronikavým okem pátrá po smr-
telníkovi, jenž by byl hoden jeho společnosti a zasloužil by si povznést
se na několik hodin do království polobohů. Až doposud vždy pátral
marně a zklamaně se ponořil zpět do moře. Dnes ale objevil paní Pon-
tellierovou. Možná že ji svého kouzla už nikdy úplně nezprostí. Možná
paní Pontellierová už nikdy nedovolí chudému a nehodnému po-
zemšťánkovi kráčet ve stínu své božské osoby.“

„Nedělejte si ze mě legraci,“ řekla, protože nepochopila, že tu lehkost jen hraje. Nevadilo mu to, ale její tón s jemným nádechem patosu působil jako výčitka. Nemohl jí to vysvětlit, nemohl jí říct, že se dokázal vcítit do její nálady a rozumí jí. Jen jí nabídl rámě, protože jak sama připustila, byla vyčerpaná. Předtím šla sama s volně svěšenými rukama a vláčela bílou sukni po vlhké pěšině. Přijala rámě, ale nechytěla se jeho paže. Nechala na ní ruku jen netečně spočívat, jako by se její myšlenky toulaly kdovíkde – jako by šly napřed, mimo její tělo, a ona se je pokoušela dohonit.

Robert jí pomohl do houpací sítě, která visela mezi sloupem přede dveřmi jejich chatky a kmenem stromu.

„Zůstanete tady a počkáte na pana Pontelliera?“ zeptal se.

„Zůstanu tady. Dobrou noc.“

„Mám vám přinést polštář?“

„Jeden tu někde je,“ řekla a zašátrala kolem sebe, protože byli ve stínu.

„Ten je určitě špinavý, děti ho válely po zemi.“

„To nevadí.“ Našla polštář a dala si ho pod hlavu. Natáhla se v síti a hluboce a úlevně si povzdechla. Nebyla arogantní ani zhýčkaná. V houpací síti nepolehávala často, a když už si do ní teď lehla, nebyla v tom žádná smyslná kočičí lenivost, nýbrž prostě jen blahodárný klid, který jako by prostoupil celé její tělo.

„Mám s vámi zůstat, než přijde pan Pontellier?“ otázal se Robert, posadil se ze strany na schod a uchopil provaz od sítě, který byl přivázaný u sloupu.

„Jestli chcete. Nehoupejte tou sítí. Přinesl byste mi můj bílý šál? Nechala jsem ho na parapetu v domě.“

„Je vám chladno?“

„Ne, ale brzy bude.“

„Brzy?“ zasmál se. „Víte, kolik je hodin? Jak dlouho chcete tady venku zůstat?“

„Nevím. Přinesete mi ten šál?“

„Ovšem,“ řekl. Vstal a zamířil přes trávník k domu. Dívala se, jak se jeho silueta objevuje a zase mizí v pruzích měsíčního světla. Bylo po půlnoci a vládlo hluboké ticho.

Když se vrátil se šálem, vzala si ho, ale nepřehodila ho přes sebe a nechala si ho v ruce.

„Říkal jste, že bych měla zůstat, dokud se nevrátí pan Pontellier?“

„Jenom jsem se ptal, jestli tu chcete zůstat.“

Znovu se posadil, ubalil si cigaretu a mlčky kouřil. Ani paní Pontellierová nemluvila. Záplava slov mohla sotva být významnější než tyto chvíle ticha prostoupené prvními záchvěvy touhy.

Když se ozvaly hlasy lidí vracejících se od vody, Robert popřál Edně dobrou noc. Neodpověděla. Myslel, že usnula. Znovu se dívala, jak odchází a jeho silueta se objevuje a zase mizí v pruzích měsíčního světla.

XI

„Co děláš tady venku, Edno? Myslel jsem, že už budeš v posteli,“ řekl manžel, když zjistil, kde leží. Doprovodil z pláže madam Lebrunovou a u domu se s ní rozloučil. Manželka mu neodpověděla.

„Spíš?“ zeptal se a sklonil se k ní blíž, aby se podíval.

„Ne.“ Pohlédla na něj. Oči jí jasně a pronikavě zářily, neviděl v nich jediný ospalý stín.

„Víš, že je už po jedné hodině? Pojd’.“ Vyšel po schodech a vstoupil do jejich pokoje.

Když uplynulo pár vteřin, zavolal: „Edno!“

„Nečekej na mě,“ odpověděla. Vyhlédl ze dveří.

„Nastydneš tady,“ řekl podrážděně. „Co tě to popadlo? Proč nechceš jít dovnitř?“

„Není zima a mám šál.“

„Sežerou tě komáři.“

„Žádní tu nejsou.“

Slyšela, jak chodí po pokoji, z každého kroku číselu nedůtklivost a podrážděnost. Jindy by šla dovnitř, jakmile by ji o to požádal. Ze zvyku by se podvolila jeho touze, ne z podřízenosti, aby se poslušně sklонила před jeho vůlí, ale prostě bez přemýšlení, jako chodíme, pohybujeme se, sedáme si, vstáváme, zkrátka provádíme každodenní rutinní úkony v životě, který nám byl přesně vyměřen.

„Edno, miláčku, že už za chvíli přijdeš?“ zeptal se znovu, tentokrát láskyplně, s náznakem úpěnlivé prosby.

„Ne, budu tady venku.“

„Tohle už přestává všechno,“ vyštěkl. „Nedovolím ti, abys celou noc zůstala venku. Okamžitě sem pojd’.“

Zavrtěla se a zabořila se do sítě ještě hloub. Uvědomila si, že v ní plane svévole, tvrdošíjná a vzpurná. V tu chvíli nedokázala jednat jinak, mohla pouze odporovat a vzdorovat. Přemýšlela, jestli s ní už manžel

někdy takhle mluvil a jestli jeho rozkazu uposlechl. Ovšemže ano, vzpomínala si, že už se to stalo. Ale v současném rozpoložení nechápala, proč by se měla podvolit.

„Jdi spát, Léonci,“ řekla. „Hodlám zůstat tady. Nechci jít dovnitř a neudělám to. Takhle už se mnou nemluv, nebudu na to reagovat.“

Pan Pontellier už se přichystal ke spánku, ale teď přes sebe něco přehodil. Otevřel jednu z vybraných lahví vína, které měl pro sebe uložené v kredenci. Vypil sklenku, vyšel na verandu a nabídl i manželce. O víno nestála. Přitáhl si houpací křeslo, nohy v bačkorách si dal na zábradlí a zapálil si doutník. Vykouřil dva. Pak zašel dovnitř a vypil další sklenku. Paní Pontellierová opět odmítla. Pan Pontellier si zase sedl a hodil si nohy nahoru, a když uplynula rozumná doba, vykouřil ještě pár doutníků.

Edny se postupně zmocňoval pocit, jako by se zvolna probouzela ze sna, nádherného, groteskního a nepravděpodobného, a uvědomovala si, že na ni opět doléhá realita. Začala ji přemáhat fyzická potřeba spánku; vzrušení, které ji povzbuzovalo a nabíjelo energií, opadlo a zanechalo ji bezbrannou, takže se poddala a nechala se znovu ovládnout skutečností.

Nastala nejtišší noční hodina, hodina před úsvitem, kdy svět jako by zadržoval dech. Měsíc na spícím nebi se skláněl k obzoru a změnil barvu ze stříbrné na měděnou. Stará sova už nehoukala a dubky konečně sklonily hlavy a přestaly vzdychat.

Edna vstala, celá ztuhlá z toho, jak dlouho a nehybně ležela v houpací síti. Vyklopýtala po schodech, a než zašla dovnitř, vysíleně se přidržela sloupku.

„Jdeš dovnitř, Léonci?“ zeptala se a obrátila se k manželovi.

„Ano, miláčku,“ řekl, aniž přestal sledovat mlžný obláček kouře. „Jen co dokouřím.“

XII

Spala jen několik hodin, nepokojně a horečnatě. Tížily ji sny, které se nedaly rozluštit, které jí unikaly a zanechaly v její napůl probuzené mysli dojem čehosi nedosažitelného. Vstala a oblékla se, když ještě vládl chlad časného rána. Vzduch byl osvěžující a přece jen ji trochu přivedl k sobě. Ona však nehledala osvěžení či pomoc, ani z vnějších, ani z vnitřních zdrojů. Slepě se řídila momentálním impulzem, jako by předala vládu nad sebou do cizích rukou a zbavila svou duši jakékoli zodpovědnosti.

Většina lidí byla takhle brzy ráno ještě v posteli a spala. Ven vycházeli jen ti, kdo chtěli jet na Chênîère na mši. Milenci, kteří se domluvili předešlého večera, už vycházkovým tempem mířili k přístavišti. Jen kousek za nimi šla dáma v černém s nedělní modlitební knížkou vázanou v sametu se zlatými sponami a nedělním stříbrným růžencem. Starý monsieur Farival už byl vzhůru a dychtil něco podniknout. Nasadil si velký slamák, ze stojanu v chodbě si vzal deštník a následoval dámu v černém. Nesnažil se ji dohonit.

Černošská dívka, jež onehdy poháněla šicí stroj madam Lebrunové, s nepřítomným výrazem zametala verandy dlouhými tahy koštěte. Edna ji poslala do domu, aby probudila Roberta.

„Řekni mu, že jedu na Chênîère. Plachetnice už je připravená, vyřídí mu, ať si pospíší.“

Brzy byl u ní. Ještě nikdy pro něj neposlala, nikdy ho nepožádala, aby přišel. Nikdy předtím se nezdálo, že by o něj stála. Zřejmě si neuvědomovala, že udělala něco neobvyklého, když si vyžádala jeho přítomnost. Ani on zjevně neshledával na této situaci nic kromobyčejného. Jeho tvář však vzplála tlumeným žárem, když ji uviděl.

Zašli společně dozadu do kuchyně, aby si dali kávu. Neměli čas čekat, až jim někdo prostře podle bontonu. Zůstali stát u okna, kuchařka jim podala kávu a rohlíky na parapet a oni jedli a pili přímo tam. Edna

řekla, že jí chutná. Nenapadlo ji, že by si mohli něco dát. On řekl, že si už mnohokrát všiml, jak málo přemýšlí dopředu.

„Copak nestačí, že mě napadlo vyjet si na Chênière a vzbudit vás?“ zasmála se. „To musím na všechno myslet sama? Tak to říká Léonce, když má špatnou náladu. Nevyčítám mu to, vůbec by špatnou náladu nemíval, nebýt mě.“

Dali se zkratkou přes písčiny. V dálce viděli pozoruhodné procesí blížící se k přístavišti – milenci se loudali a tiskli se k sobě, dáma v černém je postupně doháněla, starý monsieur Farival zůstával stále víc a víc pozadu a jako poslední šla bosá španělská dívka s červeným šátkem na hlavě a s košíkem na ruce.

Robert dívku znal a prohodil s ní v plachetnici pár slov. Nikdo z přítomných jim nerozuměl. Jmenovala se Mariequita. Měla kulatou, prohnanou, provokativní tvář a hezké černé oči. Malýma rukama neustále svírala držadlo košíku. Chodidla měla široká a kůži na nich celou popraskanou. Nesnažila se je schovat. Edna se na ně podívala a všimla si, že má mezi hnědými prsty písek a bláto.

Beaudelet na Mariequitu brblal, že prý zabírá příliš místa. Ve skutečnosti ho rozčilovala přítomnost monsieur Farivala, který se považoval za lepšího námořníka než on. Nechtěl se ovšem hádat s tak starým pánem, a tak se hádal s Mariequitou. Dívka se chvíli tvářila omluvně a dovolávala se Robertovy podpory, hned se zase chovala vyzývavě, pohazovala hlavou, dělala na Roberta oči a na Beaudeleta obličej.

Milenci byli úplně sami. Nic neviděli, nic neslyšeli. Dáma v černém si potřetí přeříkávala růženec. Starý monsieur Farival bez ustání vykládal, co ví o řízení loďky a co Beaudelet o téže činnosti neví.

Edně se to všechno líbilo. Prohlížela si Mariequitu od hlavy k patě, od ošklivých hnědých prstů na nohách k hezkým černým očím a zase zpět.

„Proč se na mě tak kouká?“ zeptala se dívka Roberta.

„Třeba si myslí, že jsi hezká. Mám se jí zeptat?“

„Ne. Je to tvoje děvče?“

„Je to vdaná paní a má dvě děti.“

„No a? Francisco utekl se Sylvanovou ženou a ta měla čtyři. Vzali všechny jeho peníze a jedno z dětí a ukradli mu člun.“

„Zmlkni!“

„Copak ona nám rozumí?“

„Bud' prostě zticha!“

„Tamti dva jsou manželé – ti, co se k sobě mačkají?“

„Ovšemže ne,“ zasmál se Robert.

„Ovšemže ne,“ zopakovala po něm Mariequita a vážně přikývla.

Slunce už stálo vysoko a začalo pražit. Edně připadalo, že ostrý větřík jí vhání jeho palčivé šípky hloub do pórů tváře a rukou. Robert nad ní držel rozevřený deštník.

Jak křižovali hladinu, vítr se opřel do plachet a vzdul je, až se napjaly k prasknutí. Monsieur Farival se při pohledu na plachty čemusi jízlivě zasmál a Beaufort zamumlal pod vousy kletbu.

Když pluli přes záliv k Chênierre Caminada, Edně připadalo, jako by ji něco unášelo z kotviště, kde byla dosud pevně připoutána. Řetězy povolovaly – a předešlé noci, když krajem bloudil mystický přízrak, se přetrhly a ona teď mohla svobodně odplout, kamkoli nasměruje kormidlo. Robert jí neustále něco vykládal a Mariequity už si nevšímal. Dívka vezla v bambusovém košíku garnáty zakryté chomáči luisiánského mechu. Nedůtklivě ho pěchovala prsty a mrzutě si něco mumlala.

„Pojedeme zítra na Grande Terre?“ zeptal se Robert tlumeně.

„Co tam budeme dělat?“

„Vyšplháme na kopec ke staré pevnosti a budeme se dívat, jak se tam mrskají zlatí hádci a jak se sluní ještěrky.“

Zahleděla se směrem ke Grande Terre a pomyslela si, že by se jí líbilo být tam s Robertem sama, slunit se, poslouchat hukot oceánu a dívat se, jak na zřícenině staré pevnosti sem a tam pobíhají lesklé ještěrky.

„A pozítří nebo popozítří poplujeme do Bayou Brulow,“ pokračoval.

„Co budeme dělat tam?“

„Cokoli – třeba chytat ryby na udici.“

„Ne, vrátíme se znovu na Grande Terre. Ryby necháme žít.“

„Pojedeme, kam si budete přát,“ řekl. „Pošlu pro Tonieho, aby mi pomohl spravit a vystrojit člun. Obejdeme se bez Beaudeleta a vůbec bez lidí. Bojíte se plavby na piroze?“

„Kdepak.“

„Tak to vás na ní někdy v noci vyvezu, až bude svítit měsíc. Třeba vám přízrak ze zálivu pošeptá, na kterém z těchhle ostrovů je schovaný poklad... možná vás přivede přímo ke skrýši.“

„A pak budeme bohatí!“ zasmála se. „Dala bych všechno vám, pirátské zlato a každý kousek pokladu, který bychom dokázali vyhrabat. Myslím, že vy byste ho uměl utratit. Zlato pirátů se nemá šetřit nebo dát za užitečné věci. Musí se prohýřit, plnými hrstmi rozházet do větru, aby se člověk mohl radovat z toho, jak se v letu třpytí.“

„Rozdělili bychom si ho a rozházeli ho společně,“ prohlásil a zarděl se.

Celá skupinka zamířila k malebnému gotickému kostelíku Panny Marie Lurdské, jenž v ostrém slunečním světle zářil hnědým a žlutým nátěrem.

Jen Beaudelet zůstal u plachetnice a začal ji spravovat. Mariequita střelila po Robertovi dětinsky rozmrzelým vyčítavým pohledem, popadla košík garnátů a odešla.

XIII

Během bohoslužby se Edny zmocnila tíseň a ospalost. Rozbolela ji hlava a světla na oltáři se jí rozhoupala před očima. Jindy by se nejspíš pokusila vzpamatovat, ale teď měla jedinou myšlenku: prchnout z dusivé atmosféry kostela a vyběhnout na čerstvý vzduch. Vstala, prodrala se kolem Robertových nohou a zamumlala jakousi omluvu. Starý monsieur Farival, vyplašený a zvědavý, rychle vyskočil, ale když viděl, že za paní Pontellierovou jde Robert, znovu si sedl do lavice. Ustaraně zašeptal jakousi otázku dámě v černém, avšak ta si ho nevšimla a neodpověděla, jen dál upírala oči do sametové modlitební knížky.

„Udělalo se mi mdlo a skoro jsem nemohla dýchat,“ řekla Edna, instinktivně zvedla ruce a posunula si slamák z čela. „Celou bohoslužbu bych nevydržela.“ Stáli venku ve stínu kostelíka. Robert překypoval účastí.

„Byla hloupost sem vůbec chodit, natož zůstat. Pojd'te se mnou k madam Antoineové, tam si budete moci odpočinout.“ Vzal ji za ruku a vedl ji pryč. Úzkostlivě a bez ustání se jí díval do tváře.

Vládlo tu takové ticho! Jen hlas moře šepotal v rákosí, které rostlo v jezírkách slané vody. Mezi pomerančovníky se mírumilovně choulila dlouhá řada omšelých šedých domků. Na tomhle plochem ospalém ostrůvku musí být pořád neděle, pomyslela si Edna. Zastavili se, opřeli se o kostrbatý plot postavený z naplaveného dřeva a požádali Akad'ana s příjemnou tváří o vodu. Mládenec ji nabral z nádrže, což byla jen zrezivělá bójka, z jedné strany otevřená a zakopaná do země, do plechového hrnku a podal jim ho. Na pití byla málo studená, ale ochladila Edně rozpálený obličej a velice ji povzbudila a osvěžila.

Domek madam Antoineové stál na samém konci vesnice. Přivítala je se vši pohostinností domorodců, jako by otvírala dveře slunečnímu svitu. Byla tlustá a chodila ztěžka a neohrabaně. Nemluvila anglicky, ale jakmile jí Robert vysvětlil, že jeho společníci je nevolno a ráda by si

odpočinula, překonávala se v horlivosti, aby se u ní Edna cítila jako doma a mohla se pohodlně uložit.

V celém domě nebylo ani smítko a velká sloupková postel se sněhobílým povlečením přímo zvala k odpočinku. Stála v malém pokoji pro hosty, odkud se přes kousek trávníku nabízel výhled na kůlnu, v níž ležel kýlem vzhůru rozbitý člun.

Madam Antoineová na mši nešla. Její syn Tonie ano, ale prý se brzy vrátí, a tak vybídla Roberta, ať se posadí a počká na něj. On však vyšel ven, posadil se přede dveřmi a zapálil si. Madam Antoineová pobíhala po velkém předním pokoji a chystala oběd. Nad hromádkou žhavých uhlíků v obrovském krbu pekla parmice.

Edna zůstala v pokojíku pro hosty sama, a tak si uvolnila oděv a valnou většinu si svlékla. Opláchla si obličej, krk a paže v umyvadle, které stálo mezi okny. Sundala si boty a punčochy a natáhla se přímo doprostřed nastlané bílé postele. Jak rozkošnický si připadala, když takhle ležela na cizí staromódní posteli a z pokrývek a matrací vzlínala sladká venkovská vůně vavřínu! Natáhla si silné údy, které trochu pobolívaly. Chvilí si prsty pročešávala rozpuštěné vlasy. Zvedla oblé paže, začala si je třít, nejprve jednu a pak druhou, zahleděla se na ně a potom začala zblízka studovat jemnost a pevnost pokožky a svalů, jako by je viděla poprvé v životě. Nakonec volně sepjala ruce za hlavou a v této poloze usnula.

Nejprve spala lehce, napůl byla vzhůru a omámeně vnímala, co se kolem ní děje. Slyšela těžké skřípavé kroky madam Antoineové, jak chodí sem a tam po podlaze vysypané pískem. Pod okny kvokaly mladé slepice, prohrabávaly trávu a hledaly kamínky. Později zaslechla hlasy Roberta a Tonieho, kteří si povídali pod kůlnou. Ani se nepohnula. I víčka jí zakrývala oči bezvládně a těžce. Hlasy zněly dál – Tonie mluvil pomalu a protahoval samohlásky jako všichni Akad'ané, Robertova francouzština byla rychlá, měkká a uhlazená. Francouzsky příliš nerozuměla, pokud někdo nemluvil přímo k ní, a hlasy tvořily pouze součást jiných ospalých zdušených zvuků, které jí otupovaly smysly.

Když se Edna probudila, byla přesvědčená, že spala dlouho a hluboce. Hlasy v kůlně umlkly. Krok madam Antoineové už se ze sousedního pokoje neozýval. Dokonce i slepice šly hrabat a kvokat někam jinam. Měla kolem sebe nataženou moskytiéru: stará paní přišla, když spala, a spustila ji dolů. Edna tiše vstala, vyhlédla mezerou mezi závěsy v okně a ze šikmých paprsků slunce poznala, že už je dost pozdě odpoledne. Robert byl venku pod kůlnou, polehával ve stínu opřený o oblouk kýlu převráceného člunu. Četl knihu. Tonie už s ním nebyl. Napadlo ji, co se asi stalo se zbytkem skupinky. Když se myla v malém umyvadle mezi okny, dvakrát či třikrát vyhlédla ven a podívala se na Roberta.

Madam Antoineová nechala na židli několik čistých hrubých ručníků a opodál položila krabičku rýžového pudru. Edna se na sebe zblízka zadívala do křivého zrcátka, které viselo na zdi nad umyvadlem, a nanesla si trochu pudru na nos a na tváře. Oči měla jasné a naprosto bdělé a obličej jí zářil.

Když dokončila toaletu, přešla do sousedního pokoje. Měla obrovský hlad. Nikdo tam nebyl, ale stůl u stěny pokrýval ubrus a bylo prostřeno pro jednoho. Vedle talíře ležel křupavý hnědý bochník a stála tam láhev vína. Edna se do hnědého chleba zakousla a silnými bílými zuby kousek odtrhla. Nalila si do sklenky trochu vína a vypila ho. Pak tiše vyšla ven, utrhla z nízké větve stromu pomeranč a hodila ho po Robertovi, jenž netušil, že už se probudila a vstala.

Jakmile ji u pomerančovníku spatřil, s rozzářenou tváří zamířil k ní.

„Kolik let jsem spala?“ zeptala se. „Celý ostrov jako by se změnil. Určitě se mezitím zrodilo nové pokolení a jen my dva jsme zůstali jako pomníky minulosti. Před kolika generacemi zemřeli madam Antoineová a Tonie? A kdy zmizeli z povrchu zemského naši přátelé z Grand Isle?“

Důvěrným gestem jí urovnal volánek na rameni.

„Spala jste přesně sto let. Mě tu nechali, abych střežil váš spánek, a tak jsem tu sto let seděl pod kůlnou a četl si. Jen jedné neblahé věci jsem nedokázal zabránit – vystydlo vám grilované kuře.“

„Sním ho, i kdyby zkamenělo,“ prohlásila Edna a vrátila se s ním do domu. „Ale vážně, co se stalo s monsieur Farivalem a ostatními?“

„Už před pár hodinami odjeli. Když zjistili, že spíte, nechtěli vás budit. Já bych jim to stejně ani nedovolil. Od čeho bych tu jinak byl?“

„Zajímalo by mě, jestli se o mě bude Léonce bát!“ dumala, když si sedala ke stolu.

„Ovšemže ne, ví, že jste se mnou,“ odvětil Robert. Zabýval se všemožnými pánvemi a přiklopenými mísami, které stály u ohniště.

„Kde jsou madam Antoineová a její syn?“ zeptala se Edna.

„Myslím, že šli na nešpory a na návštěvu k nějakým přátelům. Až budete připravená, mám vás odvézt zpátky v Tonieho plachetnici.“

Prohrábl doutnající uhlíky, až grilované kuře začalo znovu prskat. Naservíroval jí učiněnou hostinu, udělal čerstvou překapávanou kávu a oběma nalil. Madam Antoineová připravila jenom parmice, ale zatímco Edna spala, Robert vydrancoval celý ostrov. Děťinsky ho potěšilo, když viděl, jaký má hlad a s jakou chutí se pustila do jídla, které pro ni obstaral.

„Vydáme se hned na cestu?“ otázala se, když dopila sklenku do dna a smetla drobečky křupavého chleba.

„Za dvě hodiny bude slunce ještě níž,“ odpověděl.

„Za dvě hodiny slunce zapadne.“

„Tak ať zapadne, co na tom?“

Pěknou chvíli čekali pod pomerančovíky, dokud se nevrátila madam Antoineová. Přikolébala se celá udýchaná a tisíckrát se omlouvala za svou nepřítomnost. Tonie se neodvážil přijít s ní. Byl nesmělý a dobrovolně by se s žádnou ženou kromě matky nesetkal.

Bylo příjemné sedět pod pomerančovíky a dívat se, jak slunce klesá níž a níž a mění nebe na západě v požár měděné a zlaté. Stíny se prodlužovaly a plížily se po trávníku jako lstivé groteskní příšery.

Edna i Robert seděli na zemi – přesněji řečeno, on ležel na zemi vedle ní a chvílemi si pohrával s lemem jejích mušelínových šatů.

Madam Antoineová rozložila tlusté tělo, široké a podsadité, na lavičku u dveří. Celé odpoledne mluvila, postupně se dostala do ráže a sypala ze sebe jeden příběh za druhým.

A byly to nějaké příběhy! Opustila Chênière Caminada jen dvakrát, a to ještě jen na nejkratší možnou dobu. Celý život seděla nebo se kolébala po ostrově a sbírala pověsti o Baratariáncích a o moři. Setmělo se a noc prozářil vycházející měsíc. Edna slyšela šeptat hlasy mrtvých mužů a tlumeně cinkat zlato.

Když s Robertem nastoupila do Tonieho plachetnice s červenou plachtou, ve stínech a mezi rákosím se plížily mlhavé nehmotné tvary a po moři spěchaly do přístavu přízraky lodí.

XIV

Mladší chlapec, Etienne, moc zlobil, řekla madam Ratignolleová, když ho podávala matce do náručí. Nechtěl jít do postýlky a dělal scény, načež se ho ujala ona a uklidnila ho, jak nejlépe mohla. Raoul už dvě hodiny ležel v posteli a spal.

Chlapec měl na sobě dlouhou noční košilku a pořád o ni zakopával, když ho madam Ratignolleová vedla za ruku. Druhou buclatou pěstičkou si mrzutě protíral ospalé oči. Edna ho vzala do náruče, posadila se do houpacího křesla a začala se s ním mazlit a laskat ho, něžně na něj mluvila a konejšila ho ke spánku.

Nebylo ještě ani devět hodin. Nikdo dosud nešel spát, jen děti.

Madam Ratignolleová jí řekla, že Léonce měl zprvu veliké obavy a chtěl okamžitě vyrazit na Chênrière. Ale monsieur Farival ho ujistil, že jeho ženu jen přemohla ospalost a únava a že Tonie ji k večeru bezpečně přiveze zpět, a tak se úmyslu přeplavit se přes záliv vzdal. Odešel ke Kleinovi za nějakým obchodníkem s bavlnou, se kterým se chtěl sejít kvůli dlužným úpisům, směnkám, akciím, ceninám nebo něčemu takovému, madam Ratignolleová se nepamatovala přesně. Prý tam nezůstane dlouho. I ji dnes velmi sužuje horko a vyčerpání, prohlásila. Měla u sebe lahvičku čichací soli a veliký vějíř. Odmítla se u Edny zdržet, protože monsieur Ratignolle zůstal sám a nade všechno se mu protivilo, když ho nechávala samotného.

Když Etienne usnul, Edna ho odnesla do zadního pokoje a Robert přidržel moskytiéru, aby ho mohla pohodlně uložit. Míšenka zmizela. Když se vynořili z chatky, Robert popřál Edně dobrou noc.

„Víte, že jsme spolu strávili celičký den, Roberte – od samého rána?“ řekla, když se loučili.

„Ano, kromě těch sta let, kdy jste spala. Dobrou noc.“

Stiskl jí ruku a odešel směrem k pláži. Nepřipojil se k ostatním, zamířil sám k zálivu.

Edna zůstala venku a čekala, až se manžel vrátí. Ani trochu se jí nechtělo spát nebo odpočívat, a nechtělo se jí ani připojit k Ratignolovým nebo se přidat k madam Lebrunové a ostatním známým živě hovořícím před domem, jejichž hlasy k ní doléhaly. V duchu si bezděky promítala svůj pobyt na Grand Isle a snažila se přijít na to, v čem se toto léto liší od každého jiného léta jejího života. Nakonec si musela přiznat, že to ona sama – její současné já – se jaksí liší od toho předchozího. Že se dívá jinýma očima a seznamuje se s novými aspekty sebe samé, které dávají jejímu okolí jiné barvy a mění ho, to ještě netušila.

Nechápala, proč Robert odešel a nechal ji tu samotnou. Nepomyslela na to, že by po celičském dnu stráveném s ní mohl být unavený. Ona unavená nebyla a cítila, že to platí pro něj. Mrzelo ji, že odešel. Připadalo jí mnohem přirozenější, aby zůstal s ní, vždyť neměl kam spěchat.

Čekala na manžela a tiše si broukala písničku, kterou zpíval Robert, když pluli přes záliv. Začínala slovy „Kdybys věděla“ – „*Ah! Si tu vais*¹⁴“, a každá sloka končila stejně, „*si tu savais*“.

V Robertově hlase nebylo nic afektovaného. Zněl melodicky a opravdově. Ten hlas, ta melodie, celý refrén ji pronásledovaly ve vzpomínkách.

¹⁴ Kdybys věděla. Pozn. red.

XV

Když Edna jednoho večera vstoupila do jídelny, trochu pozdě, jak měla ve zvyku, zdálo se jí, že hovor u stolu je neobyčejně živý. Několik lidí mluvilo současně a nejvíce byl slyšet Victorův hlas, dokonce víc než hlas jeho matky. Edna si byla zaplavat a vrátila se pozdě, oblékla se poněkud ve spěchu a tvář měla zardělou. Její hlava, zvýrazněná bělostí elegantních šatů, připomínala bohatý vzácný květ. Posadila se na své místo mezi starým monsieur Farivalem a madam Ratignolleovou.

Jakmile usedla a chtěla se pustit do polévky, kterou právě naservírovali, několik lidí zároveň ji zpravilo, že Robert odjíždí do Mexika. Odložila lžíci a nechápavě se rozhlédla. Celé dopoledne byl s ní, předčítal jí a o žádném Mexiku se nezmínil ani slovem. Odpoledne ho neviděla, někdo se zmínil, že je nahoře v domě u matky. To jí nepřipadalo nijak divné, ale pak ji překvapilo, že se k ní později odpoledne nepřidal, když šla na pláž.

Pohlédla na něj přes stůl. Seděl vedle madam Lebrunové, která trůnila v čele. V Ednině tváři se zračil zmatek a rozpaky a ona se to ani nepokusila skrýt. Zvedl obočí, jako by chtěl naznačit úsměv, a pohled jí oplatil. Vypadal zahanbeně a nesvůj.

„Kdy odjíždí?“ zeptala se, aniž se konkrétně na někoho obrátila, jako by tam Robert nebyl, aby jí odpověděl sám.

„Ještě dnes!“ – „Už dnes večer!“ – „Chápete to?“ – „Co to do něj vjelelo?“ zachytila několik reakcí vyřčených francouzsky i anglicky.

„To není možné!“ zvolala. „Copak se člověk může jen tak zničehonic vydat z Grand Isle do Mexika, jako by šel ke Kleinovi, do přístavu nebo na pláž?“

„Pořád jsem říkal, že pojedu do Mexika, říkám to už léta!“ vykřikl Robert rozrušeným a podrážděným tónem a zatvářil se, jako by se bránil hejnu dotěrného hmyzu.

Madam Lebrunová zaťukala střenkou nože o stůl.

„Prosím, nechte Roberta, ať vám vysvětlí, proč odjíždí a proč dnes,“ zvolala. „U tohoto stolu je skutečně den ode dne větší blázeňec, všichni tu mluví jeden přes druhého. Někdy – snad mi Bůh odpustí – ale někdy bych si opravdu přála, aby Victor ztratil dar řeči.“

Victor se jízlivě zasmál a poděkoval matce za zbožné přání, na kterém neshledával nic prospěšného kromě toho, že by získala více příležitostí a širší pole působnosti, aby mohla řečnit sama.

Monsieur Farival byl toho názoru, že Victora měli již v raném dětství vyvézt na širé moře a utopit ho. Victor zase mínil, že by bylo logičtější zbavit se tímto způsobem starých lidí, kteří mají obecně uznávané právo všechny kolem sebe urážet. Madam Lebrunové se zmocnila lehká hysterie. Robert bratrovi zostra a nemilosrdně vynadal.

„Není moc co vysvětlovat, máti,“ řekl, ale přesto vysvětlil – a díval se přitom hlavně na Ednu – že pokud chce zastihnout toho pána, k němuž se má připojit ve Vera Cruz, musí jet tím a tím parníkem, který vyplouvá z New Orleans určitého dne, a že Beaufort dnes večer poveze náklad zeleniny a on tak má možnost dostat se do města a ještě tu loď stihnout.

„Ale kdy jste se rozhodl, že to takhle provedete?“ dorážel monsieur Farival.

„Dnes odpoledne,“ odvětil Robert maličko rozmrzele.

„V kolik hodin?“ dotíral starý pán s nepříjemnou úporností, jako by vedl křížový výslech zločince u soudu.

„Ve čtyři hodiny odpoledne, monsieur Farivale,“ odpověděl Robert hlasitě a důstojně a připomněl Edně divadelního herce.

Přinutila se sníst většinu polévky a teď vidličkou vybírala z bujónu křehké kousky zeleniny a ryby.

Milenci využili všeobecnou diskuzi o Mexiku a šeptem se bavili o věcech, o nichž se právem domnívali, že zajímají výhradně je samotné. Dáma v černém kdysi z Mexika dostala růženec, krásnou řemeslnou práci, je na něm velice zvláštní odpustek, ale nikdy se jí nepodařilo přijít na to, jestli má platnost i za hranicemi Mexika. Otec Fochel z katedrály se jí to pokoušel vyložit, ale úplně to nepochopila. A tak požáda-

la Roberta, aby se na to přeptal a pokud možno zjistil, zda jí odpustek na tom krásně vypracovaném mexickém růženci k něčemu může být.

Madam Ratignolleová doufala, že Robert bude při jednání s Mexičany nesmírně opatrný, protože podle jejího názoru to jsou proradní lidé, bezohlední a mstiví. Věřila, že není nespravedlivá, když je všechny šmahem takhle odsuzuje. Osobně znala jen jednoho Mexičana a ten dělal a prodával vynikající tamales a mluvil tak uhlazeně, že by mu bez váhání byla ochotna ve všem důvěřovat. Jednoho dne ho zatkli, protože probodl svou ženu. Nikdy nezjistila, jestli ho pověsili, nebo ne.

Victor se velice rozjařil a pokoušel se vyprávět anekdotu o mladé Mexičance, která jednu zimu vařila čokoládu v restauraci na Dauphine Street. Nikdo ho nechtěl poslouchat, jen starý monsieur Farival, který se vtipné historie smál, až se za břicho popadal.

Edně připadalo, že se všichni zbláznili, když takhle mluví a dělají takový rámus. Ji samotnou nenapadlo nic, co by mohla o Mexiku nebo Mexičanech říct.

„V kolik hodin odjíždíte?“ zeptala se Roberta.

„V deset,“ řekl. „Beaudelet chce počkat, až vyjde měsíc.“

„Máte na cestu všechno připravené?“

„Úplně všechno. Beru si jen příruční zavazadlo a kufr si sbalím až ve městě.“

Když se otočil, aby odpověděl na nějakou otázku, kterou mu položila matka, Edna dopila černou kávu a odešla od stolu.

Šla rovnou do svého pokoje. Ve srovnání se vzduchem venku bylo v chatce nepříjemně dusno, ale nedbala na to. Připadalo jí, že je třeba udělat spoustu nejrůznějších věcí. Začala rovnat předměty na toaletním stolku a přitom si pro sebe polohlasně stěžovala na nedbalost míšenky, která vedle ukládala děti ke spánku. Posbírala pohozené oblečení z opěradel židlí a uložila každý kus na patřičné místo do šatníku nebo do zásuvky prádelníku. Převlékla se ze šatů do pohodlnějšího a volnějšího županu. Udělala si jiný účes a česala a kartáčovala si přitom vlasy s neobvyklou vervou. Pak zašla do pokoje, aby míšence pomohla chlapce uložit.

Měli velice hravou náladu a chtěli si povídat – rozhodně nehodlali klidně ležet a usnout. Edna poslala míšenku, ať se jde navečeřet, a řekla jí, že už se nemusí vracet. Pak se posadila a vyprávěla dětem pohádku. Místo aby je uklidnila, rozrušila je a způsobila, že se jim chtělo spát ještě méně. Když od nich odcházela, vášnivě se přeli a dohadovali se, jak asi dopadne. Matka jim slíbila, že se to dozvědí zítra večer.

Přišla černošská dívka a vyřizovala, že madam Lebrunová žádá paní Pontellierovou, aby s nimi poseděla, dokud Robert neodjede. Edna vzkázala, že už se odstrojila a není jí úplně dobře, ale možná se zastaví později. Rozhodla se, že se oblékne, a dostala se až k tomu, že si sundala župánek. Pak si to však zase rozmyslela, znovu do něj vklouzla, vyšla ven a posadila se přede dveře. Byla podrážděná a zmožená horkem a chvíli se energicky ovívala vějířem. Přišla madam Ratignolleová, aby zjistila, co se děje.

„Všechn ten hluk a zmatek u stolu mě zřejmě rozrušily,“ odvětila Edna. „A navíc nesnáším nepříjemná překvapení. Co to Roberta napadlo, vydat se na cestu tak náhle a nečekaně! Jako by šlo o život! Celé dopoledne byl se mnou, a nezmínil se o tom ani slovem.“

„Ano,“ přisvědčila madam Ratignolleová. „Myslím, že to bylo k nám všem – a k vám zvláště – velice bezohledné. U kohokoli jiného by mě to nepřekvapilo, všichni Lebrunovi mají sklon se předvádět. Musím ale říct, že od Roberta bych se něčeho takového nenadála. Nepůjdete k ostatním? Pojd'te, drahoušku, působí to nepřívětivě.“

„Ne,“ prohlásila Edna trochu trucovitě. „Nebudu se obtěžovat a znovu se oblékat, nemám na to náladu.“

„Nemusíte se oblékat, vypadáte dobře. Zavažte si župan páskem. Podívejte se na mě!“

„Ne,“ trvala na svém Edna. „Ale vy jděte zpátky. Madam Lebrunová by se mohla urazit, kdyby tam nepřišla ani jedna z nás.“

Madam Ratignolleová políbila Ednu na dobrou noc a odešla. Popravdě se docela těšila, až se zapojí do všeobecné zapálené diskuze o Mexiku a Mexičanech, která se stále ještě nevyčerpala.

O něco později zašel k chatce Robert a nesl si příruční zavazadlo.

„Vám není dobře?“

„Ale ne, je to lepší. Už odjíždíte?“

Škrtl sirkou a podíval se na hodinky. „Za dvacet minut,“ řekl. Náhlé krátké vzplanutí sirky na okamžik ještě prohloubilo temnotu. Posadil se na stoličku, kterou děti nechaly na verandě.

„Přineste si židli,“ vyzvala ho Edna.

„Tohle stačí,“ odpověděl. Nasadil si měkký klobouk, pak ho nervózně sundal, otřel si obličej kapesníkem a postěžoval si na horko.

„Vezměte si vějíř,“ řekla Edna a nabídla mu ho.

„Ne! Děkuji. To nepomůže, stejně se nakonec musíte přestat ovívat a pak je vám ještě mnohem hůř.“

„Přesně takové hlouposti říkají muži pořád. Nevzpomínám si, že by nějaký kdy mluvil o vějířích jinak. Jak dlouho budete pryč?“

„Možná napořád. Nevím. To závisí na spoustě věcí.“

„Tak kdyby to nebylo napořád, na jak dlouho to bude?“

„Nevím.“

„Připadá mi to naprosto absurdní a nemístné. Nelíbí se mi to. Nechápu, proč jste mlčel a dělal tajnosti, proč jste se o tom dopoledne vůbec nezmínil.“ Robert se nesnažil hájit a mlčel. Po chvíli pouze řekl:

„Nerozcházejme se ve zlém. Nikdy dřív jste se na mě neutrhovala.“

„Já se nechci rozejít ve zlém,“ řekla. „Ale copak vy mě nechápete? Zvykla jsem si vídat vás, mít vás pořád nablízku, a vaše jednání mi nepřipadá právě přátelské, dokonce mi přijde až bezohledné. Ani jste se nepokusil nějak se mi omluvit. A já si plánovala, jak budeme spolu, říkala jsem si, jak to bude hezké, až se v zimě potkáme ve městě.“

„Já také,“ vyhrkl. „Možná právě proto...“ Náhle vstal a podal jí ruku. „Na shledanou, má drahá paní Pontellierová, na shledanou. Nezapomeňte... doufám, že na mě úplně nezapomenete.“ Pevně mu stiskla ruku a snažila se ho pozdržet.

„Napište mi, až tam dorazíte, ano?“ zaprosila.

„Napíšu, děkuji. Na shledanou.“

Jako by to ani nebyl Robert! I nepřítel dobrý známý by na takovou prosbu zareagoval procítěněji než pouhým „napíšu, děkuji, nashledanou“.

S lidmi v domě už se zjevně rozloučil, protože sešel po schodech a připojil se k Beaudeletovi, který stál s veslem přehozeným přes rameno a čekal na něj. Otočili se a zmizeli ve tmě. Slyšela jen Beaudeletův hlas, Robert zřejmě svého společníka ani nepozdravil.

Křečovitě se zahryzla do kapesníčku ve snaze potlačit a skrýt, dokonce i před sebou, jako by byla někdo druhý, cit, který ji tížil a drásl. Do očí jí vhrkly slzy.

Poprvé si uvědomila známé příznaky poblouznění, které pocítila už jako malé dítě, pak jako dospívající děvče a ještě později jako mladá žena. Toto poznání však nijak nezmírnilo opravdovost a palčivost její vášně, nic nenaznačovalo ani neslibovalo, že pomine. Minulost pro ni nic neznamenal, nenabízela žádné poučení, které by si byla ochotna vzít k srdci. Budoucnost představovala záhadu, již se nepokoušela rozluštit. Záleželo pouze na přítomnosti, ta jí patřila a měla ji mučit, tak jako právě teď, bolestným přesvědčením, že ztratila něco, co jí náleželo, že jí bylo upřeno to, co si její roznícená, znovu probuzená bytost žádala.

XVI

„Hodně se vám stýská po vašem příteli?“ zeptala se jednoho rána mademoiselle Reiszová Edny. Přistoupila k ní zezadu, právě když Edna vyšla z chatky a chystala se vyrazit na pláž. Ode dne, kdy se konečně naučila plavat, trávila ve vodě celé hodiny. Jak se jejich pobyt na Grand Isle blížil ke konci, připadalo jí, že musí tomuto rozptýlení, jež jí poskytovalo jediné skutečně radostné prožitky, jaké kdy poznala, věnovat tolik času, kolik jen bude možné. Když se mademoiselle Reiszová dotkla jejího ramene a položila jí tu nečekanou otázku, její slova zazněla jako ozvěna myšlenky, která Edně stále ležela v hlavě, anebo ještě přesněji pocit, který ji neustále svíral.

Robertův odjezd nějak způsobil, že všechno ztratilo jas, barvu, smysl. Okolnosti jejího života se vůbec nijak nezměnily, ale celá její existence vybledla jako opraný kus oblečení, který snad už ani nemá cenu nosit. Hledala Roberta všude – v druhých, které pobízela, aby o něm mluvili. Dopoledne chodívala za madam Lebrunovou do jejího pokoje a odvázně čelila rachotu starého šicího stroje. Seděla tam a ve chvilkách ticha si s ní povídala, jako to dělával Robert. Rozhlížela se, dívala se na obrazy a fotografie rozvěšené po zdech a v jakémsi koutě vyhrabala staré rodinné album, kterým s velkým zájmem listovala, a obracela se na madam Lebrunovou, aby jí objasnila totožnost četných postav a tváří, které na jeho stránkách objevila.

Byl tam obrázek madam Lebrunové s malíčkým Robertem; seděl jí na klíně, děcko s kulatým obličejem a pěstičkou nacpanou v puse. Z toho dítěte zůstaly v současném muži pouze oči. A tohle byl také on, v dětské sukénce, bylo mu pět, měl dlouhé vlásky a držel v ruce bičík. Ednu to rozesmálo a smála se i nad portrétem, kde byl ve svých prvních dlouhých kalhotách. Pak ji zaujal ten, který pořídili, když odjížděl na univerzitu. Byl na něm hubený, měl protáhlou tvář, oči plné zápalu, ctizálosti a velkých plánů. Ale nenašla žádný snímek ze současné doby,

žádný, který by zobrazoval toho Roberta, který před pěti dny odjel a zanechal za sebou prázdnotu a chaos.

„Robert se přestal dávat fotografovat, jakmile to musel začít sám platit! Prý použije ty peníze mnohem rozumnějším způsobem,“ vysvětlila jí madam Lebrunová. Dostala od něj dopis, napsal ho, než opustil New Orleans. Edna si přála ho vidět a madam Lebrunová jí řekla, ať se podívá na stolek nebo na příborník, anebo možná bude na krbové římse.

Dopis byl na knihovničce. Ednu ohromně zajímal a všechno na něm ji lákalo: obálka, její velikost a tvar, poštovní razítko, rukopis. Než ho otevřela, prozkoumala každý vnější detail. Stálo tam jen několik řádků, v nichž sděloval, že odjíždí z města ten den odpoledne, že si pěkně zabalil kufr, že se má dobře, líbá matku a prosí, aby od něj všechny srdečně pozdravovala. Nebyl tam žádný zvláštní vzkaz pro Ednu, jen postskriptum, že pokud si paní Pontellierová chce dočíst knihu, ze které jí předčítal, najde ji matka v jeho pokoji mezi ostatními knížkami na stole. Edna pocítila osten žárlivosti, protože napsal madam Lebrunové, místo aby napsal jí.

Každý považoval za jistou věc, že jí schází. Dokonce i její manžel vyjádřil lítost nad jeho odjezdem, když následující sobotu přijel na ostrov.

„Jak se ti tady bez něj vede, Edno?“ zeptal se.

„Bez něj se tu velice nudím,“ připustila. Pan Pontellier potkal Roberta ve městě a Edna mu na to téma položila spoustu otázek. Kde se potkali? Na Carondelet Street, dopoledne. Zašli do hospody a dali si spolu skleničku a doutník. O čem mluvili? Hlavně o jeho vyhlídkách v Mexiku, které pan Pontellier považuje za slibné. Jak vypadal? Jaký mu připadal vážný, nebo veselý, jak? Docela v dobré náladě, myslel jen na svou cestu, což panu Pontellierovi připadá naprosto přirozené u mladíka, který vyráží za štěstím a dobrodružstvím do podivné cizí země.

Edna netrpělivě podupávala nohou a nemohla pochopit, proč si děti pořád hrají na slunci, když by mohly být pod stromy. Sešla dolů, odvedla je do stínu a vyčínila míšence, že na ně víc nedbá.

Nepřipadalo jí ani trochu bizarní, že se na Roberta vyptává a pobízí manžela, aby o něm hovořil. Cit, který k Robertovi chovala, neměl nic

společného s tím, co právě teď cítila k manželovi, co k němu vůbec kdy cítila a co k němu bude kdy cítit. Celý život měla ve zvyku myslet si a pociťovat v duchu věci, které nevyjadřovala nahlas. Nikdy se je ne snažila potlačit. Patřily jí, byly jenom její a ona byla pevně přesvědčená, že na ně má plné právo a že nemusí zajímat nikoho jiného než ji. Jednou řekla madam Ratignolleové, že by se pro své děti, ani pro nikoho jiného nikdy neobětovala. Následovala poměrně plamenná diskuze. Jako by si vzájemně nerozuměly nebo mluvily každá jiným jazykem. Edna se snažila přítelkyni usmířit, vysvětlit jí to.

„Vzdala bych se nepodstatných věcí: obětovala bych pro děti peníze, obětovala bych pro ně život, ale sebe bych neobětovala. Lépe to vysvětlit nedokážu, teprve tomu začínám sama rozumět, teprve mi to dochází.“

„Nevím, čemu říkáte podstatná věc, ani co myslíte slovem nepodstatný,“ řekla madam Ratignolleová vesele, „ale žena, která je ochotna pro své děti obětovat život, už víc udělat nemůže – tak to stojí v Bibli. Já bych jistě víc udělat nemohla.“

„Ale ano!“ zasmála se Edna.

Toho rána, když za ní mademoiselle Reiszová přišla na pláž, poklepala jí na rameno a zeptala se, zda se jí po jejím mladém příteli hodně stýská, ji to vůbec nezaskočilo.

„Ach, dobré ráno, mademoiselle, to jste vy? Ovšem že se mi po Robertovi stýská. Jdete se koupat?“

„Proč bych se měla jít koupat na konci sezóny, když jsem celé léto nesmočila ani palec u nohy?“ odvětila žena nepřívětivě.

„Prosím za prominutí,“ zarazila se Edna rozpačitě. Uvědomila si, že to, jak se mademoiselle Reiszová vyhýbá vodě, poskytlo záminku k mnoha vtipům. Někteří mysleli, že je to kvůli falešným vlasům nebo že má strach, aby se jí nenamočily fialky, a jiní to zase přisuzovali přirozenému odporu k vodě, který údajně provází uměleckou povahu. Mademoiselle vyndala z kapsy papírový sáček s čokoládovými bonbony a nabídla Edně na důkaz toho, že se na ni nezlobí. Neustále jedla čokoládové bonbony pro posílení organismu, tvrdila, že v malém objemu obsahují velkou výživnou hodnotu. Chrání ji před smrtí hladem,

jelikož strava v penzionu je vysloveně nemožná a pouze tak impertinentní osobu, jako je madam Lebrunová, vůbec může napadnout takové jídlo nabízet a chtít za něj ještě platit.

„Musí si bez syna připadat velice osamělá,“ řekla Edna, aby změnila téma. „Navíc bez oblíbeného syna. Jistě pro ni bylo dost těžké pustit ho pryč.“

Mademoiselle se zlomyslně zasmála.

„Oblíbený syn! Propánakrále! Kdo vám takové nesmysly napovídal? Aline Lebrunová žije pro Victora, pouze a jedině pro Victora. Tolik ho rozmazlila, že se z něj stalo to bezcenné stvoření, jakým je dnes. Bezmezně ho miluje, zbožňuje zem, po které kráčí. Robert je svým způsobem moc užitečný, všechno, co vydělá, dává rodině a pro sebe si nechává ubohou almužnu. Oblíbený syn, to určitě! I mně ten chudáček schází, má milá. Vždycky ho ráda vidím a poslouchám – jediný Lebrun, který trochu za něco stojí. Ve městě ke mně často zajde. Ráda pro něj hraju. Ten Victor! Ani šibenice by pro něj nebyla dost dobrá. Divím se, že mu Robert už dávno pořádně nenapraskal.“

„Já myslela, že je k bratrovi velice shovívavý,“ podotkla Edna. Byla ráda, že si může o Robertovi promluvit, a nezáleželo jí na tom, co se zrovna říká.

„Ale ne, třeba před rokem nebo před dvěma mu dal pěkný výprask,“ řekla mademoiselle. „Bylo to kvůli nějaké španělské dívce, o které si Victor myslel, že na ni má nějaký nárok. Jednou Roberta přistihl, jak se s ní baví, nebo ji doprovázel, koupal se s ní, nesl jí košík – už se nepamatuju – a začal ho urážet a byl na něj tak sprostý, až mu Robert na místě nařezal. To ho hezkou chvíli drželo na uzdě. Je nejvyšší čas, aby to někdo zopakoval.“

„Nejmenovala se Mariequita?“ zeptala se Edna.

„Mariequita – ano, to je ono, Mariequita. Vypadlo mi to. To je lstivá a špatná holka, tahle Mariequita!“

Edna se na mademoiselle Reiszovou podívala a podivila se, jak mohla ty její jedovaté řeči poslouchat tak dlouho. Z nějakého důvodu se cítila smutná, téměř nešťastná. Původně neměla v úmyslu jít do vody,

ale převlékla se do koupacího úboru a nechala mademoiselle Reiszovou sedět samotnou ve stínu dětského přístřešku. Voda byla s postupem času stále studenější. Edna se do ní vrhla a plavala s vervou a bez zábran. Vzrušovalo ji to a povzbudilo. Zůstala ve vodě dlouho a napůl doufala, že na ni mademoiselle Reiszová nebude čekat.

Ale mademoiselle počkala. Cestou zpátky byla velice milá a vynášela Ednu do nebes, jak jí to v koupacím úboru sluší. Mluvila o hudbě. Vyjádřila naději, že se u ní Edna zastaví na návštěvu, až budou ve městě, a špačkem tužky jí napsala na kousek papíru, který našla v kapse, svoji adresu.

„Kdy odjíždíte?“ zeptala se Edna.

„Příští pondělí, a vy?“

„Další týden,“ odpověděla Edna a dodala: „Bylo to příjemné léto, vidíte, mademoiselle?“

„Ale ano,“ přisvědčila mademoiselle Reiszová a pokrčila rameny, „docela příjemné, jen kdyby nebylo komárů a Farivalovic dvojčat.“

XVII

Pontellierovi vlastnili na Esplanade Street v New Orleans velice půvabný velký dvojdomek s širokou přední verandou, jejíž válcovité rýhované sloupy podpíraly šikmou střechu. Byl natřený oslnivě bílou barvou, venkovní rolety, zvané také žaluzie, byly zelené. V zahradě, kterou udržovali s úzkostlivou péčí, rostly květiny a byliny všech druhů, kterým se daří v jižní Louisianě. Vnitřní zařízení bylo v rámci konvenčního stylu dokonalé. Na podlahách ležely nejměkčí koberce a rohože, dveře a okna rámovaly elegantní bohaté drapérie. Na stěnách visely obrazy, vybrané s rozmyslem a s vkusem. Broušené sklo, stříbro, těžký damásek, který se denně prostíral na stůl, byly předmětem závidy mnoha žen, jejichž manželé postrádali štědrost pana Pontelliera.

Pan Pontellier se po domě velice rád procházel, prohlížel si různé kusy nábytku a drobnosti a přesvědčoval se, že je vše v pořádku. Věcí, které vlastnil, si velice cenil, hlavně proto, že patřily jemu, a skutečně ho naplňovalo radostí, když se mohl kochat nějakou malbou, soškou, vzácnou krajkovou záclonkou – čímkoli, co koupil a umístil mezi své domácí věci.

Každé úterý, kdy měla paní Pontellierová přijímací den, se k nim odpoledne valil nevysychající proud návštěv – žen, které přijely kočárem nebo tramvají, případně přišly pěšky, když bylo mírné počasí a vzdálenost to dovolovala. Dveře jim otevíral mulatský chlapec se světlou pletí oblečený ve fraku, který držel miniaturní stříbrný podnos na vizitky. Služka v bílém skládaném čepečku nabízela hostům likéry, kávu či čokoládu, jak si kdo přál. Paní Pontellierová, nastrojená do elegantních společenských šatů, trávila celé odpoledne v přijímacím pokoji a bavila návštěvy. Večer občas přicházeli se ženami i jejich manželé.

Tento režim paní Pontellierová nábožně dodržovala od svatby před šesti lety. Určité večery v týdnu s manželem chodili do opery a někdy také do divadla.

Pan Pontellier odcházel z domova každé ráno mezi devátou a desátou a málokdy se vrátil před půl sedmou nebo sedmou hodinou večer. Večeře se podávala v půl osmé.

On a jeho žena se jednoho úterního večera, několik týdnů po návratu z Grand Isle, posadili ke stolu. Byli spolu sami. Chůva právě ukládala chlapce ke spánku, a tak občas zaslechli pleskání bosých prchajících nožek a hlas míšenky, která je honila, pozdvižený v mírném protestu a prosbách. Paní Pontellierová na sobě neměla svou obvyklou úterní společenskou róbu, byla v obyčejných domácích šatech. Pan Pontellier, který si takových věcí všímal, to zpozoroval. Nalil polévku a předal mísu malému sluhovi.

„Unavená, Edno? Kdo tady dnes byl? Hodně návštěv?“ zeptal se. Ochutnal polévku a začal si ji dochucovat pepřem, solí, octem, hořčicí – vším, co měl po ruce.

„Přišlo jich hodně,“ odpověděla Edna, která jedla se zjevnou spokojeností. „Našla jsem spoustu navštívenek, když jsem se vrátila. Byla jsem pryč.“

„Pryč!“ zvolal manžel a v hlase mu zaznělo cosi jako nefalšované zděšení. Položil lahvičku s octem a pohlédl na ženu skrz brýle. „Co tak důležitého se stalo, žeš musela v úterý pryč? Cos musela zařizovat?“

„Nic. Prostě jsem měla chuť jít ven, tak jsem šla ven.“

„No, doufám, že jsi nechala vyřídit nějakou vhodnou omluvu,“ řekl pan Pontellier smířlivěji a vylepšil si polévku pořádnou dávkou kayenského pepře.

„Ne, žádnou omluvu jsem vyřídit nenechala. Pověděla jsem Joeovi, ať říká, že jsem pryč, nic víc.“

„Ale miláčku, snad už bys po takové době mohla chápat, že takové věci se nedělají. Musíme dodržovat *les convenances*¹⁵, pokud chceme vycházet s lidmi a zachovat si úroveň. Jestli jsi měla pocit, že musíš dnes odpoledne z domu, měla jsi zanechat nějaké vhodné vysvětlení své nepřítomnosti. Ta polévka je vážně příšerná, udivuje mě, že se ta

¹⁵ Konvence. Pozn. red.

ženská ještě nenaučila slušně vařit. I ta brynda, co dávají v hospodách zadarmo k pití, chutná líp. Byla tu paní Belthropová?”

„Přines podnos s vizitkami, Joe. Nepamatuju se, kdo tu byl.“

Chlapec odešel a za chvíli se vrátil s malým stříbrným podnosem, na němž se vršily dámské navštívenky. Podal ho paní Pontellierové.

„Dej ho panu Pontellierovi,“ řekla.

Joe předal podnos panu Pontellierovi a odnesl polévku. Pan Pontellier procházel jména manželčiných návštěvnic a přitom některá četl nahlas a komentoval je.

„Slečny Delasidasovy. Dnes dopoledne jsem pro jejich otce uzavřel pár velkých termínových obchodů, milé dívky, mají nejvyšší čas na vdávání. Paní Belthropová. Něco ti povím, Edno, k té si podobnou bezohlednost dovolit nesmíš. Vždyť Belthrop by si mohl koupit deset takových, jako jsme my. Jeho obchody mi vynášejí pěknou kulatou sumičku. Radši bys jí měla napsat omluvu. Paní Highcampová. Uf! Čím méně se s ní budeš stýkat, tím lépe. Madam Laforcéová. Obtěžovala se sem až z Carrolltonu, chudák stará. Slečna Wiggsová. Paní Eleanor Boltonsová.“ Odsunul vizitky stranou.

„Pro smilování!“ zvolala Edna. Sršela hněvem. „Proč to bereš tak vážně a naděláš kolem toho tolik povyku?”

„Já kolem toho nedělám povyk. Jenomže právě takovéhle maličkosti musíme brát vážně, tyhle věci hrají velkou roli.“

Ryba byla připálená. Pan Pontellier ji odmítl vzít do úst. Edna řekla, že jí trochu připálená chuť nevadí. Pečeně tak nějak nebyla podle jeho gusta a nelíbil se mu způsob, jakým naservírovali zeleninu.

„Připadá mi,“ řekl, „že se v tomhle domě utratí dost peněz, aby se za to dalo denně pořídit aspoň jedno jídlo, které by člověk mohl sníst a přitom si zachovat sebeúctu.“

„Dřív sis myslel, že naše kuchařka je poklad,“ odvětila Edna bez zájmu.

„Možná že byla, když k nám přišla, ale i kuchařky jsou jenom lidé a stejně jako všichni zaměstnanci potřebují dozor. Představ si, že bych nedohlížel na úředníky ve své kanceláři a nechal je, ať to vedou, jak chtějí. Za chvíli by mi moje podnikání přivedli na mizinu.“

„Kam jdeš?“ zeptala se Edna, když manžel vstal od stolu, aniž snědl jediné sousto kromě lžičky silně okořeněné polévky.

„Jdu se navečeřet do klubu. Dobrou noc.“ Zamířil do haly, vzal si ze stojanu klobouk a hůl a odešel z domu.

Takové scény pro ni vlastně nebyly nic nového. Často z nich byla velice nešťastná. Několikrát předtím v takové situaci úplně ztratila chuť k jídlu. Někdy zamířila do kuchyně a opožděně kuchařce vynadala. Jednou šla do svého pokoje, po celý večer studovala kuchařskou knihu a nakonec sestavila jídelníček na následující týden. Potom ji trápil pocit, že stejně nedosáhla ničeho, co by se dalo nazvat úspěchem.

Toho večera však Edna dojedla večeři o samotě, nuceně a záměrně. Obličej měla zardělý a oči jí hořely jakýmsi vnitřním ohněm. Když dojedla, nařídila chlapci, aby všem dalším návštěvám řekl, že se necítí dobře, a odebrala se do svého pokoje.

Byl to velký krásný pokoj, luxusní a malebný v měkkém nevýrazném světle, které služka ztlumila. Edna si stoupla k otevřenému oknu a pohlédla dolů na hustou spleť zeleně v zahradě. Jako by se tam mezi vůněmi a tmavými křivolakými obrysy květín a listů soustředilo veškeré tajemství a veškerá čaromoc noci. Hledala sebe samu a našla se přesně v takovéto sladké polotmě, která souzněla s její náladou. Ale hlasy, které k ní doléhaly ze tmy, oblohy a hvězd, nebyly konejšivé. Vysmívaly se jí a zpívaly truchlivé melodie bez příslibu lepší budoucnosti, dokonce i bez naděje. Obrátila se zpět do místnosti a začala chodit sem a tam po celé její délce, bez zastávky, bez oddechu. V rukou držela tenký kapesníček a trhala ho na proužky, které potom zmačkala do kuličky a odhodila. Jednou se zastavila, sundala si snubní prsten a mrštila s ním o koberec. Když viděla, jak tam leží, dupla na něj patou a pokusila se ho rozšlápnout. Ale její malý podpatek nezanechal na trpytivém kroužku jediné škrábnutí, ani tu nejmenší stopu.

V návalu emocí popadla ze stolu skleněnou vázu a praštila s ní o dlaždice v krbu. Chtěla něco zničit. Náraz a třesk, to přesně chtěla slyšet.

Do pokoje vstoupila vyplašená služebná, aby zjistila, co se děje.

„Do krbu spadla váza,“ řekla Edna. „To nevadí, nechte to na ráno.“

„Ale mohla byste si vrazit střep do nohy, milostpaní,“ trvala na svém mladá žena a začala sklo z koberce sbírat. „A tady je váš prstýnek, milostpaní, byl pod křeslem.“

Edna nastavila ruku, vzala si prsten a navlékla si ho.

XVIII

Když pan Pontellier následujícího dopoledne odcházel do kanceláře, navrhl Edně, aby se sešli ve městě a podívali se po nějakých nových doplňcích do knihovny.

„Nepřipadá mi, že bychom něco potřebovali, Léonci. Neměli bychom kupovat nic nového, příliš utrácíš. Ty snad nikdy nemyslíš na to, že bys měl spořit nebo si dávat peníze stranou.“

„Člověk bohatne tím, že vydělává, má milá, ne tím, že škudlí,“ řekl. Mrzelo ho, že s ním nechce jít. Políbil ji na rozloučenou a řekl jí, že nevypadá dobře a měla by se víc šetřit. Byla neobvykle bledá a velice tichá.

Stála na přední verandě, dívala se, jak odchází, a bezmyšlenkovitě přitom trhala snítky jasmínu, který rostl poblíž, obehnaný laťkovým plůtkem. Nadechla se vůně květů a zastrčila si je do výstřihu bílých dopoledních šatů. Chlapci tahali po chodníku vozíček, do kterého naložili kostky a polínka. Míšenka při této příležitosti předstírala elán a horlivost a následovala je rychlými krůčky. Na ulici vykřikoval chválu na své zboží prodavač ovoce.

Edna hleděla přímo před sebe, zjevně zabraná do svých myšlenek. Nic kolem ji nezajímalo. Ulice, děti, prodavač ovoce, květiny před jejíma očima, to vše bylo nedílnou součástí cizího světa, který se náhle stal jejím nepřitelem.

Vrátila se dovnitř. Říkala si, že by si mohla promluvit s kuchařkou o tom, co zkazila včera večer, ale pan Pontellier ji tohoto nepříjemného úkolu, k němuž neměla pražádné vloh, ušetřil. Jeho argumenty většinou u zaměstnanců zabíraly. Když odcházel z domova, měl naprostou jistotu, že on a Edna dnes a možná i několik následujících dnů usednou k večeři, která si tento název zaslouží.

Edna strávila hodinu či dvě tím, že si prohlížela své staré skici. Rozpoznávala na nich všechny nedostatky a chyby, přímo ji byly do očí. Pokusila se chvíli pracovat, ale zjistila, že na to nemá náladu. Nakonec

sbalila několik skic, které považovala za nejméně nedůstojné, a vzala je s sebou, když se o chvíli později oblékla a odešla z domu. Ve vycházkových šatech vypadala zajímavě a distingovaně. Z obličeje už jí vymizelo opálení od moře a čelo měla pod těžkými žlutohnědými vlasy hladké, bílé a čisté, jen na tváři jí zůstalo několik pih. Pod dolním rtem a také na spánku, napůl skryté ve vlasech, měla malé tmavé mateřské znaménko.

Edna šla po ulici a myslela na Roberta. Poblouznění stále ještě nepominulo. Snažila se na něj zapomenout, protože si uvědomovala, jak jsou vzpomínky neužitečné. Ale vzpomínka na něj byla jako posedlost, stále se jí vnucovala. Ne snad, že by se kochala podrobnostmi jejich známosti nebo že by si nějak konkrétně či neobvykle jasně vybavovala jeho osobu; její myšlenky opanovala sama jeho existence, to, že je. Vzpomínka občas vybledla, jako by se propadala do mlhy zapomnění, a zase ožila s intenzitou, která ji plnila nepochopitelným steskem.

Edna zamířila k madam Ratignolleové. Důvěrné přátelství, které mezi nimi vzniklo na Grand Isle, nevyprchalo a od té doby, co se vrátily do města, se poměrně často navštěvovaly. Ratignolleovi žili nedaleko od Ednina domu, na rohu boční ulice, kde pan Ratignolle vlastnil lékárnu, kterou před ním vedl jeho otec a která se těšila stálé přízni zákazníků, takže skvěle prosperovala. Monsieur Ratignolle byl ctěným občanem a měl záviděníhodnou pověst bezúhonného a inteligentního muže. Jeho rodina bydlela v prostorném bytě nad obchodem, kam se vcházelo postranním vchodem vedle vrat. Na celém jejich způsobu života shledávala Edna cosi velmi francouzského, velmi neobvyklého. V rozlehlém příjemném salonu, který zabíral celou šířku domu, pořádali Ratignolleovi každých čtrnáct dní pro přátele hudební *soirée*, někdy zpestřené hrou v karty. Jeden host hrál na violoncello, další si přinesl flétnu, jiný housle, několik zase zpívalo a spousta uměla s rozličným stupněm citu a zručnosti hrát na klavír. Hudební *soirées* u Ratignolleových každý znal a pozvání se považovalo za výsadu.

Edna zastihla přítelkyni, jak třídí šatstvo, které ráno dovezli z prádelny. Jakmile spatřila Ednu, kterou k ní vpustili bez jakýchkoli formalit, svou činnost přerušila.

„Citě to klidně může udělat za mě, vlastně je to její práce,“ vysvětlila Edně, jež se omlouvala, že ruší. Zavolala mladou černošku a francouzsky ji upozornila, ať velice pečlivě zkontroluje seznam, který jí předala. Řekla jí, ať si všimne hlavně toho, jestli vrátili pěkný plátěný kapesník monsieur Ratignollea, který minulý týden chyběl, a ať dá stranou věci, které potřebují spravit a zalátat.

Pak objala Ednu kolem pasu a odvedla ji do přední části domu, do salonu, kde byl chládek a sladce tam voněly velké růže rozmístěné do váz kolem krbu.

Madam Ratignolleová vypadala doma krásnější než kdy jindy, její negližé nechávalo paže téměř celé nahé a odhalovalo plné povlovné křivky bílého hrdla.

„Možná se mi vás jednou podaří namalovat,“ řekla Edna s úsměvem, když se posadily. Vyndala srolované skici a začala je rozbalovat. „Myslím, že bych měla zase pracovat. Mám pocit, že chci něco dělat. Co jim říkáte? Myslíte, že by stálo za to znovu začít kreslit a ještě se nějaký čas učit u Laidporea?“

Věděla, že názor madam Ratignolleové na takovou věc nemá téměř žádnou cenu, neboť ona sama se k tomu už pevně a nezvratně rozhodla, ale toužila po slovech chvály a povzbuzení, která by jí pomohla vložit do malování celé srdce.

„Máte nesmírný talent, drahoušku!“

„Nesmysl!“ protestovala Edna spokojeně.

„Nesmírný, opravdu,“ trvala na svém madam Ratignolleová. Prohlížela jednu skicu po druhé, každou nejprve zblízka a pak si ji podržela na délku paže, přimhouřila oči a naklonila hlavu na stranu. „No jistě, tenhle bavorský sedlák by se měl nechat zarámovat, a tenhle košík jablek! Úplně jak živá, to jsem ještě neviděla. Člověk má skoro chuť natáhnout ruku a jedno si vzít.“

Edna nedokázala ovládnout pocit hraničící s pýchou, když ji přítelkyně tolik chválila, ačkoli si uvědomovala, jak neopodstatněné to ve skutečnosti je. Nechala si jen pár skic a všechny ostatní dala madam Ratignolleové, která si daru cenila daleko víc, než za kolik doopravdy

stál, a hrdě obrázky předvedla manželovi, který o chvíli později přišel z obchodu, aby se naobědval.

Pan Ratignolle patřil k mužům, o kterých se říká, že jsou solí země. Jeho veselost neznala hranic a doprovázela ji dobrota srdce, všeobíející láska k bližnímu a zdravý selský rozum. On a jeho žena mluvili anglicky s přízvukem, který byl znát pouze kvůli neanglickým akcentům a jisté opatrnosti a váhavosti. Ednin manžel mluvil anglicky zcela bez přízvuku. Ratignolleovi si dokonale rozuměli. Pokud kdy na tomto světě došlo ke skutečnému splynutí dvou lidských bytostí, bylo to právě v jejich svazku.

Lepší jest krmě ze zelí, kdež jest láska, vytanul Edně na mysli verš z knihy Přísloví, když s nimi usedala ke stolu. Ale netrvalo dlouho a zjistila, že se podává jídlo jednoduché, vybrané a v každém ohledu výborné.

Monsieur Ratignolle ji přivítal s nadšením, i když mu připadalo, že nevypadá tak zdravě jako na Grand Isle, a doporučil jí posilující lék. Rozpovídal se o nejrůznějších tématech, trochu o politice, a pak dámám sdělil pár novinek z města a klepů ze sousedství. Hovořil se záplem a vážností, jež propůjčovaly každé slabice přehnaný význam. Jeho manželka se dychtivě zajímala o vše, co řekl, každou chvíli položila vidličku, aby mohla pozorněji poslouchat, přizvukovala mu a brala mu slova z úst.

Když od nich Edna odešla, byla ještě sklíčenější než předtím. Ten krátký záblesk domácího souladu, který spatřila, v ní nevyvolával žádnou lítost, žádnou touhu. Takový způsob života jí nevyhovoval a nedokázala ho vnímat jinak než jako odpuzující a beznadějnou nudu. Chovala k madam Ratignolleové jakýsi nadřazený soucit – litovala ji, že vede tak bezbarvou existenci, nikdy se nepozdvihne nad sféru slepé spokojenosti, že její duši nikdy nezasáhne jediný okamžik bázně a neokusí závrat' života. Chvilku uvažovala, co slova „závrat' života“ vlastně znamenají. Prolétlo jí to hlavou jako nějaká představa z jiného světa.

XIX

Edna se nemohla zbavit pocitu, že dupat po snubním prstenu a rozbít o dlažbu křišťálovou vázu bylo velice bláhové, velice dětinské. Žádný další záchvat, který by ji dohnal k tak jalovým činům, už se jí nezmocnil. Začala si dělat, co chce, a myslet si, co chce. Přestala držet svá návštěvní úterý a neoplácela návštěvy těm, kdo se u ní zastavili. Nepodnikala bezvýsledné pokusy řídit domácnost jako dobrá hospodyňka, chodila ven a vracela se, jak se jí líbilo, a pokud to bylo v jejích možnostech, nechala se vést jakýmkoli pomíjivým rozmarem.

Pan Pontellier býval značně dvorným manželem, dokud u své ženy nacházel jistou mlčenlivou podřízenost. Její nový a nečekaný způsob jednání ho však úplně vyvedl z míry. Šokoval ho. To, jak zcela zanedbává povinnosti manželky, ho rozhněvalo. Když se začal chovat hrubě, Edna se mu drze vysmívala. Rozhodla se, že už neucouvne ani o krok.

„Žena jakožto velitelka domácnosti a matka dětí se podle mého názoru chová naprosto nepřístojně, když tráví v ateliéru čas, který by lépe využila úsilím o blaho rodiny.“

„Ráda maluju,“ odpověděla Edna. „Třeba se mi to časem omrzí.“

„Jen si proboha maluj! Ale ať to s tvou rodinou nejde od desíti k pěti. Podívej na madam Ratignolleovou, nehodí všechno za hlavu jen proto, že cvičí na klavír. A ona je lepší hudebnice než ty malířka.“

„Ona není hudebnice a já nejsem malířka. Neházím věci za hlavu kvůli malování.“

„Tak kvůli čemu?“

„Ani nevím! Jdi pryč, rušíš mě.“

Občas pana Pontelliera napadlo, jestli manželka nezačíná být trochu duševně vyšinutá. Jasně viděl, že se úplně změnila. Tedy spíš neviděl, že se stává sama sebou a denně odhazuje onu fiktivní identitu, kterou si oblékáme jako šaty, abychom se v ní ukazovali před světem.

Když zmizel, jak si přála, a odebral se do kanceláře, Edna šla nahoru do ateliéru – světlé místnosti pod střechou. Pracovala s velkou vervou a zaujetím, ale nevytvořila nic, co by ji alespoň trochu uspokojovalo. Na nějaký čas zapojila do služby umění celou domácnost. Chlapci jí stáli modelem. Nejprve jim to připadalo zábavné, ale sezení brzy ztratilo svou přitažlivost, když přišli na to, že nejde o hru vymyšlenou zvlášť pro jejich pobavení. Míšenka proseděla před Edninou paletou celé hodiny trpělivě jako divoška. O děti se zatím starala služka a v přijímacím pokoji se neutíral prach. I mladá služebná si odpracovala nějaký čas jako modelka, když si Edna všimla, že její záda a ramena mají klasické linie a vlasy, osvobozené zpod čepečku, jsou pro štětec jako stvořené. Při malování si někdy potichu zpívala písničku „*Ah! si tu savais!*“

Vyvolávala v ní vzpomínky. Znovu slyšela šum vody, pleskání plachty. Viděla odlesky měsíce na hladině zálivu a cítila mírné poryvy horkého jižního větru. Tělem jí protékal jemný pramének touhy, až nedokázala pevně sevřít štětec a pálily ji oči.

Některé dny byla velice šťastná, aniž věděla proč. Byla šťastná, že žije a dýchá, celá její bytost jako by splývala se sluneční září, barvami, vůněmi, blaženým teplem dokonalého jižního dne. Tehdy se ráda toulala po cizích a neznámých místech. Objevila spousty slunných ospalých koutků jako stvořených ke snění. A jí se zamlouvalo o samotě, nikým nerušená snít.

Některé dny byla nešťastná a nevěděla proč – tehdy jako by nestálo za to se radovat nebo se litovat, být naživu nebo mrtvý; tehdy se život jevil jako groteskní pekelná věrava a lidstvo jako červi, slepě se plazící vstříc nevyhnutelnému zániku. V takový den nemohla pracovat ani sprádat představy, které by jí zrychlily tep a rozproudily krev.

XX

Právě v takovém rozpoložení Edna začala pátrat po mademoiselle Reiszové. Nepříjemný dojem, který v ní zanechal jejich poslední rozhovor, úplně nevyprchal, ale přesto ji chtěla vidět, a především ji slyšet hrát. Na svou pouť za klavíristkou se vydala brzy odpoledne. Naneštěstí někam založila nebo úplně ztratila papírek, na kterém měla její adresu. Vyhledala si ji tedy v městském adresáři a zjistila, že mademoiselle bydlí v Bienville Street, poměrně daleko. Jenže adresář byl už více než rok starý, a když Edna dorazila k udanému popisnému číslu, ukázalo se, že v domě bydlí početná mulatská rodina a pronajímá zařízené pokoje. Bydleli tam šest měsíců a o mademoiselle Reiszové nevěděli zhora nic. Vlastně nevěděli nic o žádném ze svých sousedů, ale ujistili Ednu, že všichni nájemníci patří k vyšší třídě. Edna neztrácela diskuzemi o třídních rozdílech s madam Pouponneovou čas a raději spěchala do nejbližšího obchodu s potravinami, přesvědčená, že mademoiselle jistě nechala majiteli adresu.

Na její otázku odpověděl, že mademoiselle Reiszovou zná lépe, než je mu milé. Ve skutečnosti by ji nejradši neznal a vůbec nic o ní nevěděl – protivnější a méně oblíbenou ženskou v Bienville Street jakživ neměli. Děkuje Bohu, že se odstěhovala, a stejně tak mu děkuje za to, že neví kam.

Jakmile vyvstaly tyto nečekané překážky, Edna zatoužila po návštěvě u mademoiselle Reiszové ještě desetkrát silněji. Lámala si hlavu, od koho by mohla požadovanou informaci dostat, až ji náhle napadlo, že ji s největší pravděpodobností bude mít madam Lebrunová. Věděla, že nemá smysl ptát se madam Ratignolleové, protože ta se s hudebníci znala jen velice zběžně a raději se o ni vůbec nezajímala. Jednou se o ní vyjádřila téměř stejně silnými slovy jako zelinář z krámku na rohu.

Edna věděla, že madam Lebrunová už se vrátila do města, vždyť je polovina listopadu. A věděla také, kde Lebrunovi bydlí – na Chartres Street.

Jejich dům vypadal zvenčí jako věznice, dveře i přízemní okna zakrývaly železné mříže, jež tu zůstaly z doby španělské nadvlády a nikoho nenapadlo je odstranit. Kolem zahrady se táhl vysoký plot. Branka či dvířka vedoucí na ulici byla zamčená. Edna zazvonila u bočního vchodu do zahrady a čekala na chodníku, až jí přijdou otevřít.

Branku jí otevřel Victor. Hned za ním spěchala černoška a utírala si ruce do zástěry. Edna je uslyšela dřív, než je uviděla, hádali se. Žena – zjevně podivínka – se dožadovala práva konat své povinnosti, mezi něž patřilo i to, že bude chodit otevírat.

Victora překvapilo a velice potěšilo, když spatřil paní Pontellierovou, a svůj údiv ani své nadšení se nijak nesnažil skrýt. Byl to pohledný devatenáctiletý mladík s výrazným tmavým obočím. Hodně se podobal matce, ale byl ještě desetkrát světlavější. Nakázal černošce, aby hned šla vyřídit madam Lebrunové, že s ní chce mluvit paní Pontellierová. Žena mrzutě odmítla udělat jen polovinu úkolu, když jí nedovolil vykonat ho celý, a vrátila se k načaté práci – plela záhony. Victor ji okamžitě zasypal přívalem nadávek, který byl tak rychlý a nesouvislý, že Edna nerozuměla téměř ani slovu. Ale ať už obsahoval cokoli, účinkovalo to, protože žena hodila motýčku na zem a se zlostným mumláním zmizela v domě.

Edna nechtěla jít dovnitř. Na boční verandě s židlemi, proutěnou pohovkou a stolečkem bylo příjemně. Posadila se, protože dlouhá procházka ji unavila, začala se pohupovat a rovnala záhyby na hedvábném slunečníku. Victor si k ní přitáhl židli. Bez okolků vysvětlil, že černoška je takhle drzá jen kvůli nedokonalému výcviku, protože byl pryč a nemohl se jí osobně ujmout. Přijel z ostrova teprve včera dopoledne a zítra se zase vrací zpátky. Celou zimu tam bydlí, udržuje v domě pořádek a chystá všechno pro letní hosty.

Ovšem člověk si občas musí vydechnout, sdělil paní Pontellierové, a tak si tu a tam najde nějakou záminku a vypraví se do města. Paneč-

ku, včera večer si pěkně užil! Maminka o tom nemusí nic vědět. Začal mluvit šeptem. Sršel zážitky. Samozřejmě nemůže paní Pontellierové vyprávět úplně všechno, kdepak, přece jen je žena a takovým věcem nerozumí. Ale celé to začalo tím, že šel kolem jednoho okna a mezerou mezi okenicemi se na něj usmálo nějaké děvče. A byla to úplná krasavice! Ovšem že jí úsměv oplatil, šel blíž a začal si s ní povídat. Jestli si paní Pontellierová myslí, že si nechal takovou příležitost ujít, pak ho vůbec nezná. Proti své vůli se mladíkovou historkou bavila a zřejmě na sobě dala znát zájem. Chlapce to pobídlo k větší smělosti a paní Pontellierová by asi za chvíli uslyšela pěkně peprný příběh, kdyby se včas neobjevila madam Lebrunová.

Dotyčná dáma se stále držela svého letního obyčeje a měla na sobě bílé šaty. Oči jí přetékaly nadšením ze setkání. Nepůjde paní Pontellierová dál? Přišlo by jí vhod nějaké občerstvení? Proč se u nich nezastavila už dřív? Jak se daří milému panu Pontellierovi a jak těm rozkošným dětičkám? Pamatuje paní Pontellierová takhle teplý listopad?

Victor se zvedl a uvelebil se na proutěné pohovce za matčinou židlí, odkud měl dobrý výhled na Edninu tvář. Když s ní předtím hovořil, vzal jí z rukou slunečník, a teď se natáhl na záda, roztáhl ho a točil s ním. Madam Lebrunová si stěžovala, že ve městě se *tak* nudí, vídá *tak* málo lidí, dokonce i Victor má *tak* moc práce a *tak* málo času, když na pár dní přijede z ostrova... Při těchto slovech se mládenec na pohovce začal svíjet smíchy a rošťácky na Ednu zamrkal. Připadala si trochu jako spolupachatel zločinu a pokusila se zatvářit přísně a nesouhlasně.

Robert prý zatím poslal jen dva dopisy, velice stručné. Victor řekl, že ani nestojí za to pro ně chodit, když ho matka požádala, aby se po nich šel podívat. Vybavuje si prý, co v nich je, a když k tomu byl vyzván, skutečně vše velice pohotově odrecitoval.

Jeden dopis přišel z Vera Cruz a druhý z Mexico City. Sešel se s Montelem a ten mu dal nejlepší možná doporučení. Finančně na tom zatím není lépe než v New Orleans, ovšem vyhlídky má samozřejmě nesrovnatelně lepší. Psal o Mexico City, o stavbách, obyvatelích a jejich zvycích, své postřehy o tamějších podmínkách. Pozdravoval rodinu. Přílo-

žil šek pro matku a požádal, aby od něj srdečně pozdravovala všechny jeho přátele. Víc v těch dvou dopisech nestálo. Edna věřila, že kdyby jí poslal nějaký vzkaz, vyřídili by jí ho. Znovu se jí začala zmocňovat malomyslnost, s níž odcházela z domova, a vzpomněla si, že chtěla najít mademoiselle Reiszovou.

Madam Lebrunová věděla, kde mademoiselle Reiszová bydlí. Dala Edně adresu a moc ji mrzelo, že u nich odmítla pobýt déle a nenechala návštěvu u mademoiselle Reiszové na jindy. Už bylo poměrně pozdě odpoledne.

Victor ji doprovodil až na chodník, roztáhl slunečník a držel ho nad ní celou cestu k tramvajové zastávce. Připomněl jí, že to, s čím se jí dnes svěřil, je přísně důvěrné. Smála se a trochu si ho dobírala, a až poté si uvědomila, že by měla zachovat důstojný odstup.

„Paní Pontellierové to ale ohromně slušelo!“ řekla madam Lebrunová synovi.

„Vypadala úchvatně!“ připustil. „Městský vzduch jí prospívá. Jako by se z ní stala úplně jiná žena.“

XXI

Někteří lidé tvrdili, že mademoiselle Reiszová si vždycky vybírá podkrovní byty proto, aby k ní nechodili žebráci, podomní obchodníci a návštěvy. V předním pokojíku měla spoustu oken, vesměs dost špinavých, ale příliš to nevadilo, protože je mívala skoro neustále otevřená. Do pokoje jimi často táhl kouř a saze, ovšem zároveň do nich proudilo světlo a vzduch. Poskytovala vyhlídku na zákrut řeky, lodní stěžně a velké komíny mississippských parníků. Velkou část bytu zabíralo nádherné koncertní křídlo. V sousedním pokojíku mademoiselle spala, ve třetím a posledním měla naftová kamínka, na kterých si vařila, když se jí nechťelo sejít do restaurace ve vedlejší domě, a také tam jedla. Své věci přechovávala ve starožitné kredenci, po sto letech služby zašlé a otlučené.

Edna zaklepala na dveře předního pokoje mademoiselle Reiszové, vstoupila a zastihla zmíněnou dámu, jak stojí u okna a zašívá nebo záplatuje staré kamaše z hrubé látky. Jakmile drobná hudebnice spatřila Ednu, celá se rozesmála. Její smích spočíval v tom, že se tvář a všechny svaly na těle zkroutily a stáhly. Stála tam v odpoledním světle a vypadala pozoruhodně nehezky. Pořád ještě na sobě měla seprané krajkové šaty a ve vlasech kytici umělých fialek.

„Tak jste si na mě konečně vzpomněla,“ pronesla mademoiselle. „Už jsem si říkala: ‚Ale kdež, ta se tu nikdy neukáže.‘“

„Přála jste si, abych přišla?“ zeptala se Edna s úsměvem.

„Nijak zvlášť jsem o tom nepřemýšlela,“ odvětila mademoiselle. Posadily se na malé hrbolaté sofa u stěny. „Ale těší mě, že jste tady. Dala jsem vařit vodu a právě jsem chtěla udělat kávu. Vypijte si se mnou šálek. A jak se naší *la belle dame*¹⁶ daří? Stále krásná! Stále zdravá! Stále

¹⁶ Krásné dámě. Pozn. red.

spokojená!“ Silnými šlachovitými prsty stiskla Edninu ruku, volně a bez vřelosti ji podržela a na hřbetě a dlani začala vytřukávat jakési akordy.

„Ano,“ navázala, „už jsem si občas myslela: ‚Ta se tu nikdy neukáže. Slíbila to, jak to dělávají všechny dámy z lepší společnosti, ale nemyslela to vážně. Nepřijde.‘ Víte, já myslím, že mě nemáte doopravdy ráda, paní Pontellierová.“

„Nevím, jestli vás mám ráda, nebo ne,“ odpověděla Edna a zkoumavě na malou ženu pohlédla.

Upřímnost, s jakou to paní Pontellierová připustila, mademoiselle Reiszovou nadmíru potěšila. Svou radost vyjádřila tím, že se bez prodlení vydala na území naftových kamínek a odměnila hosta slíbeným šálkem kávy. Káva a sušenky přišly Edně velice vhod, protože u madam Lebrunové odmítla pohoštění a začínala mít hlad. Mademoiselle přinesla tác, položila ho na nejbližší stůl a znovu se posadila na hrbolaté sofa.

„Dostala jsem dopis od vašeho přítele,“ poznamenala, nalila Edně do šálku trochu smetany a podala jí ho.

„Od mého přítele?“

„Ano, od vašeho přítele Roberta. Napsal mi z Mexico City.“

„Napsal vám?“ zopakovala Edna ohromeně a bezmyšlenkovitě kávu zamíchala.

„Ano, mně. Proč ne? Nemíchejte tu kávu, vystydne vám. Vypijte ji. Ovšem stejně dobře mohl ten dopis poslat vám, od začátku do konce se v něm nemluví o ničem jiném než o paní Pontellierové.“

„Ukažte mi ho,“ řekla mladá žena prosebně.

„Ne. Dopis má vždycky číst jen ten, kdo ho píše, a ten, komu je určen.“

„Copak jste právě sama neříkala, že je od začátku až do konce o mně?“

„Píše o vás, ne vám. ‚Viděla jste paní Pontellierovou? Jak vypadá?‘, ptá se. A samé ‚jak říkáva paní Pontellierová‘ nebo ‚jak jednou povídala paní Pontellierová‘. ‚Kdyby se u vás zastavila paní Pontellierová, zahrajte jí moje nejmilejší Chopinovo Impromptu. Před pár dny jsem ho

tu slyšel, ale ne tak, jak ho hrajete vy. Rád bych věděl, jak na ni zapůsobí, a tak dále, jako by předpokládal, že jsme neustále spolu.“

„Ukažte mi ten dopis.“

„Kdepak.“

„Odepsala jste?“

„Ne.“

„Ukažte mi ten dopis.“

„Ne a ještě jednou ne.“

„Tak mi zahrajte to Impromptu.“

„Už je pozdě. V kolik musíte být doma?“

„Čas pro mě nehraje žádnou roli. Vaše otázka mi připadá poněkud nevhodná. Zahrajte to Impromptu.“

„Ale ještě jste mi o sobě nic neřekla. Co děláte?“

„Maluju!“ zasmála se Edna. „Stává se ze mě umělkyně. Jen si to představte!“

„Tak umělkyně! To jsou smělá slova, madam.“

„Proč smělá? Myslíte, že ze mě nemůže být dobrá malířka?“

„Neznám vás natolik dobře, abych to mohla posoudit. Nevím, jestli máte talent, a neznám vaši povahu. Být umělcem vyžaduje mnohé, člověk musí mít hodně nadání – vrozeného, ne takového, k němuž se dopracoval. A navíc, aby uspěl, musí mít odvážného ducha.“

„Co myslíte tím odvážným duchem?“

„Musí mít odvalu, *ma foi*! Ducha, který se neleká překážek a umí vzdorovat.“

„Ukažte mi ten dopis a zahrajte mi Impromptu. Vidíte, jsem vytrvalá. Má tahle vlastnost v umění nějakou váhu?“

„Má váhu u hloupé staré ženské, kterou jste okouzila,“ odpověděla mademoiselle a opět se zkroutila smíchy.

Dopis měla Edna na dosah ruky, byl v zásuvce stolku, na který si právě odložila šálek s kávou. Mademoiselle zásuvku otevřela a dopis vyndala, ležel hned navrchu. Podala ho Edně a bez dalších poznámek vstala a zamířila ke klavíru.

Zahrála tichou mezihru, improvizovala. Seděla u nástroje příliš nízko, linie jejího těla se poskládaly do nehezských křivek a úhlů, které vyvolávaly dojem, že je znetvořená. Mezihra se pozvolna a nepostřehnutelně proměnila v něžné mollové první akordy Chopinova Impromptu.

Edna nevnímala, kdy skladba začala ani kdy skončila. Seděla v rohu pohovky a ve slábnoucím světle četla Robertův dopis. Mademoiselle přešla od Chopina k chvějivým milostným tónům Isoldiny písně a pak se vrátila k procítěnému a dojímovému stesku Impromptu.

Stíny v pokojíku potemněly. Do hudby se vkradlo cosi cizího a fantastního – zneklidňovala, naléhala, žalovala a tiše prosila. Stíny pomalu tmavly. Hudba zalila místnost, vyplula ven do noci, přes hřebeny střech a zákrut řeky, a ztratila se v tichu vysoko nad městem.

Edna plakala, stejně jako jednou o půlnoci na Grand Isle, když se v ní probudily podivné nové hlasy. V rozrušení se zvedla k odchodu. „Můžu zase někdy přijít, mademoiselle?“ zeptala se na prahu.

„Přijďte, kdykoli se vám bude chtít. Opatrně, na schodech je tma, nezakopněte.“

Mademoiselle se vrátila do pokoje a zapálila svíčku. Robertův dopis ležel na podlaze. Sehnula se pro něj. Byl zmačkaný a promáčený slzami. Mademoiselle ho uhladila, vložila zpět do obálky a dala znovu do zásuvky.

XXII

Jednoho rána se pan Pontellier cestou do města zastavil v domě svého starého přítele a rodinného lékaře, doktora Mandeleta. Doktor už v podstatě odešel do důchodu, a jak sám říkal, odpočíval na vavřínech. Lidé si vážili spíše jeho moudrosti než dovednosti – praxi přenechal svým asistentům a mladším kolegům – a vyhledávali ho zejména v případech, kdy potřebovali radu. K několika rodinám, s nimiž byl v přátelských vztazích, ovšem stále ještě docházel, když potřebovaly lékařskou pomoc. Patřili mezi ně i Pontellierovi.

Pan Pontellier zastihl doktora v pracovně, jak si čte u otevřeného okna. Jeho dům stál dost daleko od ulice, uprostřed překrásné zahrady, a v pracovně vládlo ticho a klid. Starý doktor četl velice rád. Když pan Pontellier vstoupil, nevlídně vzhlédl přes brýle a divil se, kdo má tu drzost rušit ho takhle brzy dopoledne.

„Á, Pontellier! Nejste doufám nemocný. Posad'te se. Co nového mi dnes povíte?“ Byl trochu tělnatý, měl hustou kštici šedých vlasů a malé modré oči, kterým věk ubral hodně na jasnosti, ale přesto jim nic neuniklo.

„Ale ne, já nejsem nikdy nemocný, doktore. Vždyť víte, že máme tuhý kořínek – my Pontellierové jsme starý kreolský rod, uschneme na prach a pak nás rozfouká vítr. Přišel jsem se s vámi poradit – vlastně ne tak docela poradit – prostě si popovídat o Edně. Nevím, co se s ní děje.“

„Madam Pontellierové není dobře?“ podívoval se doktor. „Ale já jsem ji někdy před týdnem potkal v Canal Street a připadala mi jako ztělesněné zdraví.“

„Ano, ano, zdravotně je na tom zřejmě dobře,“ řekl pan Pontellier, naklonil se dopředu a začal točit hůlkou, „ale nechová se normálně. Je divná, jako by to ani nebyla ona. Vůbec jí nerozumím a napadlo mě, že byste mi třeba mohl pomoci.“

„Jak se chová?“ tázal se lékař.

„Ono se to těžko vysvětluje,“ řekl pan Pontellier a udělal si v křesle pohodlí. „Vůbec se nestará o domácnost, jde to s ní od desíti k pěti.“

„Inu, každá žena je jiná, milý Pontelliere. Musíte brát ohled na...“

„Já vím. Říkal jsem vám, že se to těžko vysvětluje. Její přístup – ke mně, ke každému, ke všemu – se úplně změnil. Víte, že jsem prud’as, ale nerad se hádám se ženami, nerad s nimi jednám hrubě, zvláště s vlastní ženou. Jenomže ona mě k tomu dohání, a pokaždé když se takhle ponížím, berou mě všichni čerti. Hrozně mi znepríjemňuje život,“ pokračoval nervózně. „Usmyslela si, že jako žena má nějaká odvěká práva a – co vám mám povídat – potkáváme se až ráno u snídaně.“

Starý pán zvedl huňaté obočí, našpulil masitý spodní ret a zabubnoval měkkými bříšsky prstů na područky křesla.

„Copak jste jí udělal, Pontelliere?“

„Udělal! *Parbleu!*“

„Nestýká se poslední dobou s nějakými pseudointelektuálkami, takovými těmi hluboce oduševnělými, všem nadřazenými bytostmi?“ zeptal se doktor s úsměvem. „Manželka mi o nich povídala.“

„V tom je také problém,“ skočil mu Pontellier do řeči, „ona se nestýká s nikým. Přestala držet své návštěvní úterky, nedbá na známé a pořád se jen sama někde toulá, vysedává v tramvajích, vrací se za tmy. Prostě se chová jako blázen. Nelíbí se mi to, dělá mi to trochu starosti.“

Doktora to přivedlo na novou myšlenku. „Co dědičné zatížení?“ zeptal se vážně. „Nemají v rodině nějaké takové sklony, nebo ano?“

„Kdepak, to vůbec ne! Pochází z rozumné staré presbyteriánské rodiny v Kentucky. Slyšel jsem, že starý pán, její otec, každou neděli smažával hříchy všedních dnů modlením. A vím naprosto jistě, že pěkný kus nejlepší kentucké půdy prohrál na dostizích. Margaret – znáte přece Margaret – je bigotní presbyteriánka. A nejmladší je tak trochu harpyje. Mimochodem, za pár týdnů se vdává.“

„Nechte manželku, ať na tu svatbu jede,“ zvolal doktor v předtuše šťastného rozuzlení. „Ať chvílku pobude mezi svými, to jí prospěje.“

„Přesně to jsem po ní chtěl, jenže ona odmítá. Prý je svatba nejžalostnější událost na světě. To je pěkné, když žena něco takového řekne

manželovi, jen co je pravda!“ vykřikl pan Pontellier a při té vzpomínce ho znovu popadla zlost.

„Pontelliere, dovolte nějaký čas manželce, ať si dělá, co chce,“ pronesl doktor po chvíli uvažování. „Nedrážděte ji a nenechte se vydráždit od ní. Žena, milý příteli, je velice svérázné a choulostivé stvoření – citlivé a vysoce inteligentní ženy, mezi něž podle mého názoru patří i paní Pontellierová, bývají obzvláště osobité. Aby jim člověk porozuměl, musel by být geniální psycholog. A když se v jejich zvláštностech začnou vrtat obyčejní muži jako vy nebo já, nutně to zpackají. Většina žen je náladová a má různé vrtochy. U vaší ženy to bude jen nějaký pomíjivý rozmar, po jehož příčině nebo příčinách nemá smysl pátrat. Ono ji to přejde a všechno se spraví, hlavně ji nechte na pokoji. Pošlete ji ke mně.“

„To nemůžu, nemám k tomu žádný důvod,“ namítl pan Pontellier.

„Pak se tedy vydám já k vám a podívám se na ni,“ řekl doktor. „Zastavím se u vás někdy na večeri *en bon ami*.¹⁷“

„Přijďte! Určitě přijďte,“ naléhal pan Pontellier. „Který den vás máme čekat? Co takhle čtvrtek? Přijdete ve čtvrtek?“ zeptal se a vstal, aby se rozloučil.

„Dobře, tak tedy ve čtvrtek, ale možná mi manželka na ten den už něco domluvila. V tom případě vám dám vědět. Pokud se neozvu, můžete mě očekávat.“

Ještě než pan Pontellier odešel, otočil se a řekl: „Zanedlouho pojedu obchodně do New Yorku. Mám rozdělaný jeden velký projekt a chci být přímo na místě, abych mohl tahat za ty správné nitky. Přibereme vás do toho, stačí jen říct, doktore,“ zasmál se.

„Ne, vážený pane, děkuji,“ odpověděl lékař. „Taková dobrodružství přenechám vám mladším, ve kterých ještě plápolá oheň života.“

„Chtěl jsem říct,“ navázal pan Pontellier s rukou na klíce, „zřejmě budu pryč dost dlouho. Měl bych podle vás vzít Ednu s sebou?“

¹⁷ Mezi dobrými přáteli. Pozn. red.

„Jestli sama chce, pak určitě ano. Jestli nechce, nechte ji tu. Neodporujte jí. Ten rozmar ji přejde, to vás můžu ujistit. Může to trvat měsíc, dva, tři – snad ještě déle, ale pomine to. Buďte trpělivý.“

„Tak tedy na shledanou, *à jeudi*,¹⁸“ řekl pan Pontellier a vyšel ze dveří.

Doktor by se během konverzace nejraději zeptal, jestli v tom není nějaký muž, ale znal kreoly příliš dobře a téhle chyby se nedopustil.

Nevrátil se hned ke knize. Chvíli jen seděl a zadumaně se díval do zahrady.

¹⁸ Ve čtvrtek. Pozn. red.

XXIII

Do města přijel Ednin otec a několik dní už u Pontellierových bydlel. Nechovala k němu příliš vřelé ani hluboké city, ale měli několik společných zájmů a rádi spolu trávili čas. Jeho příjezd se ukázal jako vítané rozptýlení, nabídl jejím emocím nový ventil.

Měl v úmyslu koupit své dceři Janet svatební dar a pořídit si oblek, ve kterém bude při obřadu důstojně reprezentovat. Dar vybral pan Pontellier, protože v takových věcech se nejbližší příbuzenstvo vždy podřizovalo jeho vkusu. A jeho rady ohledně vhodného oděvu – záležitosti, která až příliš často nabývá povahy obtížného problému – měly pro tchána nesmírnou cenu. Avšak posledních pár dní měla starého pána na starosti Edna a v jeho společnosti poznávala novou škálu pocitů. Býval plukovníkem konfederační armády a kromě hodnosti si zachoval i patřičně vojenské držení těla. Bělost a hladkost vlasů a kníru dávala vyniknout ostře řezaným rysům opálené tváře. Byl vysoký a štíhlý a kabáty nosil vycpané, což dodávalo jeho ramenům a hrudi klamnou šířku. Edna a její otec tvořili nápadně pěkný pár, a když se spolu procházeli, budili mnoho pozornosti. Hned po příjezdu ho Edna zavedla do svého ateliéru a naskicovala si ho. Vzal to všechno velice vážně. Vůbec by ho nepřekvapilo, kdyby měla ještě desetkrát větší talent než ve skutečnosti. Byl přesvědčen, že po něm všechny dcery zdědily vynikající vlohy – ovšem zda je úspěšně rozvinou, to už záleželo jen a pouze na jejich úsilí.

Před malířským stojanem seděl strnule a bez mrknutí, tak jako kdysi dávno čelil hlavním děl. Když je vyrušily děti a udiveně valily oči na to, jak ztuhle sedí v mamčině světlém ateliéru, vadilo mu to. Jakmile udělaly krok blíž, odehnal je výmluvným pohybem nohy – za žádnou cenu nechtěl porušit výraz ve tváři nebo linii paží a nehybných ramen.

Edně velice záleželo na tom, aby se bavil, a tak pozvala na návštěvu mademoiselle Reiszovou a naslibovala mu opravdový klavírní zážitek. Jenomže mademoiselle pozvání odmítla. Šli spolu tedy na jedno *soirée*

musicale k Ratignolleovým. Monsieur a madam Ratignolleovi dělali plukovníkovi pomýšlení: u stolu mu vyhradili čestné místo a hned ho pozvali, aby s nimi následující neděli, nebo kdykoli se mu to bude hodit, povečeřel. Madam s ním koketovala okouzlejícím a naivním způsobem, pohledy, gesty, záplavou lichotek, až si plukovníkova stará vycpaná ramena připadala o třicet let mladší. Edna se nestačila divit, vůbec to nechápala. Sama koketovat téměř vůbec neuměla.

Na *soirée musicale* si povšimla několika mužů, ale nepocítila nutkání upoutat jejich pozornost nějakým projevem roztomilé hravosti, nějakou kočičí či ženskou lstí, kterou by se jim předvedla. Příjemně ji přitahovala jejich osobnost. Vybrala si je na základě náhodného zalíbení a byla ráda, když hudba chvíli přestala hrát a oni k ní mohli přijít a popovídat si. I na ulici jí často utkvěl v paměti letný pohled cizích očí, a někdy ji připravil o klid.

Pan Pontellier na tato *soirée musicales* nechodil. Považoval je za měšťáckou zábavu a lepší rozptýlení nacházel ve svém klubu. Madam Ratignolleové tvrdil, že hudba, kterou provozují na jejích *soirées*, je příliš „těžká“, daleko za možnostmi jeho nevzdělaného sluchu. Jeho výmluva jí lichotila. Ovšem klub pana Pontelliera se jí vůbec nezamlouval a měla dost upřímnosti, aby to Edně řekla.

„Škoda že pan Pontellier nezůstává večer častěji doma. Myslím, že by vás to – snad se neurazíte, když to tak řeknu – více sblížilo.“

„Ale propána, to ne!“ řekla Edna s nepřítomným pohledem. „Co bych si počala, kdyby zůstával doma? Neměli bychom si co říct.“

Když už jsme u toho, neměla si mnoho co říct ani se svým otcem, ale to ji nijak nepopouzelo. Přišla na to, že ji zajímá, ačkoli si uvědomovala, že ji zřejmě nebude zajímat příliš dlouho, a poprvé v životě měla pocit, že ho doopravdy důvěrně zná. Obskakovala ho a plnila všechna jeho přání, a to ji zaměstnávalo. Bavilo ji to. Nikdy nenechala služku nebo některé z dětí, aby mu prokázaly nějakou službu, kterou mu mohla stejně dobře prokázat ona sama. Její manžel si toho povšiml a považoval to za výraz hluboké dceřiné lásky, o které doposud neměl sebemenší tušení.

Plukovník v průběhu dne vypil nesčetné množství sklenic „grog“, ovšem zůstával naprosto střízlivý. Byl odborníkem na míchání silných

nápojů. Některé dokonce sám vymyslel a dával jim různá fantastická jména. K jejich přípravě potřeboval rozličné ingredience a Edně připadlo, aby mu je obstarávala.

Když ve čtvrtek s Pontellierovými večeřel doktor Mandelet, nezpozoroval na paní Pontellierové žádnou známku onoho morbidního rozpoložení, o němž hovořil její manžel. Měla výbornou náladu a svým způsobem celá zářila. Byla s otcem na dostizích, a ještě když usedali ke stolu, jejich myšlenky se točily kolem odpoledních zážitků a neustále mluvili o závodech. Doktor se o koňské dostihy už příliš nezajímal. Vzpomínal si na nějaké závody z doby, kterou nazýval „staré zlaté časy“, kdy ještě vzkvétaly Lecompteovy stáje. Čerpal tedy z této zásoby vzpomínek, aby se vůbec mohl nějak účastnit konverzace a aby se nezdálo, že naprosto postrádá moderního ducha. Ale plukovníka neoklamal a znalostí dávných událostí ho nijak zvlášť neoslnil. Edna otce při poslední sázce založila a oběma to přineslo mimořádně příznivé výsledky. Krom toho se seznámili s několika velice sympatickými lidmi, aspoň tak to plukovníkovi připadalo. Připojili se k nim totiž paní Merrimanová a paní Highcampová, které doprovázel Alcée Arobin, a v jejich společnosti čas ubíhal tak příjemně, že ještě teď na to vzpomíná s potěšením.

Pan Pontellier nechoval ke koňským dostihům žádnou zvláštní náklonnost, dokonce tuto kratochvíli spíše odsuzoval, zejména když uvážil osud jisté kentucké farmy a jejích lipnicových luk. Pokusil se čistě obecně vyjádřit mírný nesouhlas, ovšem podařilo se mu pouze vzbudit tchánův hněv a vzdor. Následovala zapálená debata, v níž se Edna nadšeně postavila na otcovu stranu a doktor si zachoval neutralitu.

Pozorně svou hostitelku sledoval zpod huňatého obočí a povšiml si na ní nepostižitelné změny, díky které přestala být tou bezvýraznou ženou, kterou znával, a stala se bytostí, z níž zjevně zářila životní síla. Hovořila s nadšením a energií. Nepotlačovala výraz očí ani gesta. Připadala mu jako nádherné elegantní zvíře procitající na slunci ze spánku.

Večeře byla vynikající. Klaret byl teplý a šampaňské ledové a pod jejich blahodárným vlivem se hrozící roztržka urovnala a vypařila se společně s buketem vína.

Pan Pontellier se rozehrál a začal vyprávět historky z mládí. Vyprávěl různé zábavné příhody z plantáží, vzpomínal na staré Iberville a na své jinošství, kdy s kamarády negry lovil vačice, shazoval pekanové ořechy, střílel dlasky a v rošťácké zahálce se toulal lesy a poli.

Plukovník neměl příliš smysl pro humor ani pro to, co se hodí, a tak vylíčil truchlivou epizodu z temných drsných časů, ve které sehrál významnou roli a stále byl ústřední postavou. Ani doktor neměl při výběru šťastnou ruku. Vyprávěl pradávný, ale nestárnoucí a stále poutavý příběh o ženě, jejíž láska začne vysychat, hledá si neznámé a nové koryto a po dnech mučivého neklidu se nakonec nevyhnutelně vrátí ke svému legitimnímu prameni. Patřil k mnoha lidským dramatům, kterých byl svědkem v průběhu své dlouhé lékařské praxe. Zdálo se, že Ednu příběh příliš nezaujal. Raději vyprávěla vlastní, o ženě, která jedné noci odplula se svým milencem na piroze a už se nevrátila. Ztratili se mezi Baratariánskými ostrovy a nikdo už o nich nikdy neslyšel, dodnes se po nich nenašla ani stopa. Celé to bylo vymyšlené. Tvrdila, že jí to vyprávěla madam Antoineová. I to si jen vymyslela. Snad se jí ten příběh zdál. Každé žhnoucí slovo však připadalo posluchačům pravdivé. Cítili horký dech jižní noci, slyšeli, jak dlouhá příd' pirogy prořezává hladinu zalitou měsíčním třpytem, tlukot křídel, jak ptáci vyplašeně vzlétají z rákosí v mokřadech, viděli tváře milenců, bledé, blízko u sebe, blažené, odtržené od světa v zapomnění, unášené do neznáma.

Šampaňské bylo ledové a jeho jemné aroma si toho večera bláznivě zahrávalo s Edninou pamětí.

Venku, kam nedosahoval žár ohně a tlumené světlo lamp, vládla mrazivá a podmračená noc. Když doktor krácel tmou domů, přitáhl si staromódní kabát co nejvíc ke krku. Znal své bližní lépe než většina lidí, znal vnitřní život, jenž se necvičenému zraku odhalí jen zřídkakdy. Litoval, že přijal Pontellierovo pozvání. Stárnul a stále víc potřeboval odpočinek a klid duše. Tajemstvími druhých se nechtěl zatěžovat.

„Doufám, že to není Arobin,“ zamumlal si pro sebe. „Dobrotivé nebe, jen ať to není Alcée Arobin.“

XXIV

Edna a její otec se vášnivě a téměř zuřivě pohádali kvůli tomu, že odmítla jet na sestřinu svatbu. Pan Pontellier do toho nehodlal zasahovat a uplatnit svůj vliv a autoritu. Řídil se radou doktora Mandeleta a nechal manželku, ať si dělá, co chce. Plukovník vyčetl dceři nedostatky ohledů a úcty k rodičům, sesterské náklonnosti a ženské rozvážnosti. Jeho argumenty působily vykonstruovaně a nepřesvědčivě. Pochyboval, že se Janet spokojí s nějakou omluvou – a zapomněl, že Edna žádnou nenabídla. Pochyboval, že s ní Janet ještě někdy promluví, a byl si jistý, že o Margaret to bude platit určitě.

Když otec nakonec odjel i se všemi svými svatebními obleky, dary pro nevěstu, vycpanými rameny, předčítáním z Bible, „groggy“ a rouhačskými kletbami, Edna byla ráda, že se ho konečně zbavila.

Pan Pontellier ho brzy následoval. Měl v úmyslu zastavit se na svatbě cestou do New Yorku a všemi způsoby, které mohou poskytnout peníze a láska, Ednino nepochopitelné jednání aspoň trochu odčinit.

„Jsi příliš shovívavý, opravdu až příliš shovívavý, Léonci,“ prohlásil plukovník. „Autorita a pevná ruka, bez nich to nejde. Jen si na ni pěkně tvrdě došlápni, jinak se s manželkami zacházet nedá. V tomhle mi můžeš věřit.“

Plukovník si patrně vůbec neuvědomoval, že svou ženu přivedl pevnou rukou do hrobu. Pan Pontellier to sice nejasně tušil, ale připadalo mu zbytečné mluvit o tom tak krátce před koncem jeho návštěvy.

Manželův odjezd z domova netěšil Ednu tak zjevně jako to, že je otec pryč. Čím víc se blížil den, kdy měl odcestovat, tím byla poddajnější a láskyplnější, stále víc si připomínala jeho opakované projevy vřelé lásky a četné chvíle, kdy se k ní zachoval ohleduplně. Dělal si starosti o jeho zdraví a pohodlí. Pobíhala po domě a balila mu šatstvo, dokonce uvažovala o teplém spodním prádle, docela jako by to za stejných okolností dělala madam Ratignolleová. Když odjížděl, plakala, nazvala ho

svým nejdražším a nejlepším přítelem a byla si naprosto jistá, že za krátko se jí začne stýskat a vydá se za ním do New Yorku.

Ale když se nakonec ocitla skutečně sama, rozhostil se v ní nádherný klid. I děti odjely. Vyzvedla si je stará madam Pontellierová a i s chůvou je vzala do Iberville. Stará dáma se neopovážila nahlas vyjádřit obavu, že děti budou v Léonceově nepřítomnosti zanedbávány, vlastně se sotva odvažovala na to pomyslet. Žíznila po nich – milovala je až trochu krutě. Pokaždé když prosila, aby u ní mohly nějaký čas pobýt, říkala, že „nechce, aby znaly jen chodníky“. Přála si, aby poznaly venkov a jeho potůčky, pole a lesy, jeho volnost, kterou malí tak zbožňují. Přála si, aby aspoň trochu ochutnaly život, který vedl a znal a miloval jejich otec, když byl tak malý jako ony.

Když Edna konečně osaměla, zhluboka a nelíčeně si oddechla úlevou. Zaplavil ji pocit, který neznala, ale připadal jí naprosto báječný. Prošla celý dům, jeden pokoj po druhém, jako by si ho prohlížela poprvé v životě. Vyzkoušela všechna křesla a pohovky, jako by na žádné z nich nikdy neseděla a neodpočívala. Procházela se také kolem domu, zkoumala ho, dívala se, jestli jsou okna a okenice pevné a bezpečné. Květiny jí připadaly jako noví známí, důvěrně se s nimi sblížila a cítila se mezi nimi dobře. Zahradní pěšinky byly vlhké a Edna nařídila služce, ať jí přinese gumové přezůvky. Pak se shýbala, kypřila půdu kolem rostlin, prořezávala, othrávala zvadlé suché listy. Ven vyběhlo štěně, které patřilo chlapcům, překáželo jí a motalo se jí pod nohama. Plísnila ho, smála se mu, hrála si s ním. Zahrada v odpoledním světle pěkně voněla a vypadala moc hezky. Edna natrhala všechny pestrobarevné květy, které našla, a zamířila s nimi dovnitř – ona a štěně.

I kuchyně najednou získala přídech zajímavosti, který nikdy předtím nezaznamenala. Zašla tam a dala kuchařce různé pokyny: že musí brát od řezníka mnohem méně masa a že budou potřebovat jen polovinu obvyklého množství chleba, mléka a zeleniny. Sdělila kuchařce, že ona sama bude v nepřítomnosti pana Pontelliera hodně zaneprázdněná, a poprosila ji, aby vzala veškerou zodpovědnost a starost o potraviny na sebe.

Ten den večerela Edna sama. Na velkém svícnu uprostřed stolu hořelo několik svíček, víc světla nepotřebovala. Z kruhu záře, v němž seděla, působil zbytek velké jídelny pochmurně a temně. Kuchařku nadchla důvěra, kterou v ní paní skládá, a tak ji poctila výbornou krmí – šťavnatým steakem grilovaným *à point*. Víno jí chutnalo, ledové kaštany jí také padly do noty. A jak příjemné bylo večerět v pohodlném župánku!

Trochu sentimentálně pomyslela na Léonce a na děti a přemítala, co asi dělají. Dala pejskovi několik vybraných kousků a důvěrně mu vykládala o Etienneovi a Raoulovi. Tyto projevy družnosti u něj vyvolaly nával údivu a nadšení. Ocenil je salvou kníkávého štěkotu a rozjařeně poskakoval.

Po večeři se Edna usadila v knihovně a četla Emersona, dokud na ni nepřišlo spaní. Uvědomila si, že se čtení nevěnuje, jak by se patřilo, a rozhodla se, že když teď může s časem nakládat podle svého uvážení, začne se znovu systematicky vzdělávat.

Po osvěžující koupeli si šla lehnout. Když se pohodlně zachumlala do peřiny, rozlil se jí po celém těle pocit klidu, jaký ještě nikdy nezažila.

XXV

Když bylo šero a zataženo, Edna nedokázala pracovat. Jedině slunce ji umělo rozechřát a přivést přesně do té správné nálady. Dospěla do fáze, kdy přestala tápat, a jakmile se ocitla v patřičném rozpoložení, pracovala s lehkostí a jistotou. A protože neměla žádné ambice a neusilovala o žádný umělecký posun, čerpala uspokojení z práce samé.

Za deštivých či melancholických dní chodila ven a vyhledávala přátele z Grand Isle. Jindy zase zůstala doma a utápěla se v temných pocitech, které už znala lépe, než svědčilo klidu a míru její duše. Nebylo to zoufalství, prostě jí připadalo, že život uplývá a to, co jí klamně sliboval, zůstává nenaplněno. Přicházely však jiné dny, kdy popřála novým příslibům svého mládí sluchu a nechala se jimi vést a opět ošálit.

Zas a znova se vracela na dostihy. Jednoho jasného odpoledne se pro ni zastavili Alcée Arobin a paní Highcampová, přijeli v Arobinově těžkém kočáře. Paní Highcampová byla štíhlá vysoká čtyřicátnice, materialistická, ale také přirozená a inteligentní, s netečným vystupováním a nepříjemně pronikavými modrými očima. Měla dceru a ta jí sloužila jako záminka, aby se mohla často stýkat s atraktivními mladíky z vyšší společnosti. K nim patřil i Alcée Arobin. Pověštinou se vyskytoval na dostihovém závodisti, v opeře, v módních klubech. Jeho oči se neustále usmívaly a jen málokdo se do nich podíval či zaslechl jeho veselý hlas, a nepocítil podobné rozjaření. Působil sebevědomým dojmem, občas až trochu přidržle. Byl obdařen pěknou postavou, příjemnou tváří, nezatěžovaly ho hluboké myšlenky ani city a oblékal se konvenčně jako každý mladík ze společnosti.

Nesmírně Ednu obdivoval od té doby, co se s ní a jejím otcem setkal na dostizích. Vídal ji při různých příležitostech už dřív, ale tehdy mu připadala nepřístupná. To on přemluvil paní Highcampovou, aby se u ní zastavila a pozvala ji do Dostihového klubu na hlavní dostih sezony.

Možná existovalo pár koňáků, kteří toho věděli o dostihových koních stejně tolik jako Edna, ale víc jistě nevěděl nikdo. Seděla mezi svými dvěma společníky jako uznávaná autorita. Vysmívala se Arobinově domýšlivosti a vyčítala paní Highcampové nevědomost. S dostihovými koňmi se přátelila a důvěrně znala po celé dětství. V jejích vzpomínkách ožívala atmosféra stájí a v nose ji šimrala vůně travnatého paddocku. Když před nimi promenovali vyhřebelcovaní valaši, ani si neuvědomila, že mluví jako otec. Sázela velice riskantně a štěstěna jí přála. Horečka hry jí rozpálila tváře a rozzářila oči, pomalu jí přešla do krve a stoupla do hlavy jako droga. Lidé se za ní otáčeli a ne jeden člověk v naději, že získá vytoužený „tip“, špicoval uši, aby zaslechl, co říká. Arobin se nakazil Edniným vzrušením a táhlo ho to k ní jako magnet. Paní Highcampová zůstala jako obyčejně chladná, lhostejně na ně upírala oči a obočí měla neustále zvednuté.

Edna na naléhání paní Highcampové zůstala na večeři. Arobin se k nim připojil a poslal kočár pryč.

Večeře proběhla klidně a nezajímavě, jen Arobin se optimisticky snažil rozproudit hovor. Paní Highcampová hluboce litovala, že dcera na dostizích nebyla, a pokoušela se jí vysvětlit, o kolik přišla, když místo toho šla na „čtení z Danta“. Dívka přivoněla k listu pelargonie a nic neříkala, ale tvářila se učeně a neosobně. Pan Highcamp byl ošklivý, plešatý a hovořil pouze, když nebylo zbytí. Na nic nereagoval. Paní Highcampová se k němu chovala s vybranou zdvořilostí a ohleduplností. U stolu se obracela především na něj. Po večeři se s ním odebrala do knihovny a tam ve světle lustru společně četli večerníky. Mladí šli do přijímacího pokoje a povídali si.

Slečna Highcampová zahrála na klavír několik úryvků z Griega. Zřejmě pochopila veškerý skladatelův chlad, ale nic z jeho poetiky. Edna ji poslouchala a nemohla se zbavit dojmu, že ztrácí svůj smysl pro hudbu.

Když nastal čas k odchodu, pan Highcamp zamumlal jakousi chabou výmluvu, proč ji nemůže doprovodit, a netaktně se zadíval na svoje bačkory. Domů ji tedy vyprovázel Arobin. Cesta tramvají byla dlouhá a do Esplanade Street dorazili dost pozdě. Arobin šel s dovolením na okamžik dál, protože si chtěl zapálit cigaretu a došly mu sirky. Naplnil

si prázdnou krabičku, ale cigaretu si zapálil až venku, poté co se Edna uvolila jít s ním zase někdy na dostihy.

Edna nebyla unavená ani ospalá. Už zase měla hlad, večere u Highcampů byla totiž vynikající, ale nijak bohatá. Prohledala spíží a vybrala si plátek sýra gruyére a pár sušenek. V lednici objevila lahev piva a otevřela si ji. Připadala si mimořádně neklidná a rozrušená. Nepřítomně si broukala jakousi vymyšlenou melodii, prohrábla ohořelé dřevo v krbu a snědla sušenku.

Toužila, aby se něco stalo – něco, cokoli, nevěděla co. Mrzelo ji, že Arobina ještě půl hodinky nezdržela, aby si spolu popovídali o koních. Spočítala si vyhrané peníze. Ale nic dalšího už ji nenapadlo, a tak si šla lehnout a celé hodiny se nepokojně převalovala pod vlivem jakéhosi monotónního vzrušení.

Uprostřed noci se rozpomněla, že neposlala manželovi obvyklý dopis, a rozhodla se, že to udělá druhý den a vylíčí mu své odpoledne v Dostihovém klubu. Ležela a v duchu skládala psaní, jež se vůbec nepodobalo tomu, které druhého dne skutečně napsala. Když ji služebná ráno probudila, zdál se jí sen, v němž pan Highcamp hrál na klavír u vchodu obchodu s hudebninami na Canal Street a jeho manželka nastupovala na Esplanade Street s Alcée Arobinem do tramvaje a přitom mu říkala: „Škoda že takový talent zůstal ležet ladem! Ale už musím jít.“

Když o několik dní později Alcée Arobin zase přijel s kočárem pro Ednu, paní Highcampová s ním nebyla. Prohlásil, že se pro ni zastaví. Ale dotyčná dáma nebyla o jeho úmyslu předem informována, a nebyla tedy doma. Dcera právě odcházela na schůzi Folklórního sdružení a s lítostí jim oznámila, že se k nim připojit nemůže. Arobin vypadal zaskočeně a zeptal se Edny, jestli ji napadá ještě někdo jiný.

Vyhledávat společnost některé ze známých z lepších kruhů, se kterými přerušila styky, považovala za zbytečné. Napadla ji madam Ratignolleová, ale věděla, že její krásná přítelkyně nevychází z domu, jedine po setmění se s manželem pomalu projde kolem bloku. Kdyby požádala o něco takového mademoiselle Reiszovou, vysmála by se jí. Madam Lebrunové by se takový výlet patrně zamlouval, ale Edna o ni z nějakého důvodu nestála. A tak jeli sami, jen ona a Arobin.

Celé odpoledne si opravdu užila. Opět se jí zmocnilo vzrušení, jako nával horečky. Mluvila čím dál osobněji a důvěrněji. Sblížit se s Arobi-
nem nevyžadovalo žádnou zvláštní námahu. Svým chováním přímo vybízel k upřímnosti. Jakmile se seznámil s hezkou a zajímavou ženou, vždycky se snažil počáteční formální fázi vynechat.

Zůstal u Edny na večeři a potom s ní ještě poseděl u krbu. Smáli se a povídali si, a než přišel čas se rozloučit, stačil jí vyložit, že život mohl vypadat docela jinak, kdyby se byli poznali už před lety. S bezelstnou otevřeností jí vyprávěl, jaký býval špatný a nevychovaný kluk, impulzivně si vyhrnul manžetu a předvedl jí na zápěstí jizvu, která mu zůstala po ráně šavlí v souboji za Paříží, když mu bylo devatenáct. Prohlížela si rudý šrám na vnitřní straně bílého zápěstí a přitom se dotkla jeho ruky. Prudký, tak trochu křečovitý popud přiměl prsty, aby ruku pevně sevřely. Cítil, jak se mu do dlaně zarývají její ostré nehty.

Rychle vstala a přešla ke krbu.

„Pohled na ránu nebo jizvu mě vždycky rozčílí a udělá se mi nevolno,“ řekla. „Neměla jsem se na ni dívat.“

„Odpusťte,“ omluvil se a šel k ní, „vůbec mě nenapadlo, že by mohla působit odpudivě.“

Zastavil se blízko ní, a přestože jeho nestoudný pohled se té staré, pomalu mizející bytosti v ní přičil, její probouzející se smyslnost naopak přitahoval. Výraz v její tváři mu dodal dostatek odvahy, aby ji vzal za ruku a držel ji po celou dobu, co se neuspěchaně loučili.

„Pojedete zase na dostihy?“ zeptal se.

„Ne,“ řekla. „Už jsem si jich užila dost. Nechci o všechny ty vyhrané peníze zase přijít a musím pracovat, dokud máme slunečné počasí, a ne...“

„Ano, práce, samozřejmě. Slíbila jste, že mi ukážete svoje obrazy. Kdy za vámi můžu přijít do ateliéru? Zítra dopoledne?“

„Ne!“

„Pozítří?“

„Ne, ne.“

„Prosím, neodmítejte! Docela se v takových věcech vyznám. Mohl bych vám třeba v něčem poradit.“

„Ne. Dobrou noc. Proč nejdete, vždyť už jste se rozloučil! Jdete mi na nervy,“ spustila vysokým rozčileným hlasem a pokusila se vytrhnout ruku z jeho sevření. Cítila, že jejím slovům schází důstojnost a upřímnost, a věděla, že on to vycítil také.

„Mrzí mě, že vám jdu na nervy. Mrzí mě, že jsem vás urazil. Čím jsem vás urazil? Co jsem provedl? Můžete mi odpustit?“ Sklonil se a přitiskl na ruku rty, jako by je už nikdy nechtěl odtáhnout.

„Pane Arobine,“ pronesla ublíženě, „to rušné odpoledne mě velice unavilo, nejsem ve své kůži. Zřejmě jste si špatně vyložil mé chování. Prosím vás, abyste odešel.“ Mluvila monotónně a bezvýrazně. On si vzal ze stolu klobouk, odvrátil od ní pohled a zadíval se do skomírajícího ohně. Pár okamžiků zachoval významné ticho.

„Nevyložil jsem si špatně vaše chování, paní Pontellierová,“ řekl konečně. „Zmátly mě vlastní city. Nemohl jsem si pomoci. Jak bych také mohl, když jsem s vámi? Neberte si to k srdci, netrapte se tím, prosím. Vidíte, stačí poručit a já odcházím. Když budete chtít, abych se od vás držel dál, udělám to. Když mi dovolíte, abych zase přišel, tak – ach, dovolíte mi to?“ Upřel na ni prosebný pohled, ale ona nereagovala. Alcée Arobin se dokázal chovat tak upřímně, že často oklamal i sám sebe.

Edně bylo jedno, jestli to myslel vážně, nebo ne, ani o tom nepřemýšlela. Když osaměla, mechanicky pohlédla na hřbet ruky, kam ji tak procítěně políbil. Pak se opřela hlavou o krbovou římsu. Připadala si tak trochu jako žena, kterou v návalu vášně někdo přiměje k nevěře a která si sice uvědomuje význam svého činu, ale tak docela se neprobudí z okouzlení. Na okamžik ji napadlo: Co by si o mně pomyslel?

Neměla na mysli svého muže, nýbrž Roberta Lebruna. Manžel pro ni teď byl člověk, kterého si vzala, aniž ji omlouvala láska.

Zapálila si svíčku a šla do svého pokoje. Alcée Arobin pro ni vůbec nic neznamenal. Avšak jeho přítomnost, jeho chování, vřelost jeho pohledů a především to, jak se jeho rty dotkly její ruky, na ni působily jako narkotikum.

Upadla do malátného spánku protkaného nevysvětlitelnými sny.

XXVI

Alcée Arobin napsal Edně květnatý omluvný dopis sálající otevřeností. Přivedl ji do rozpaků, protože v uvážlivějším, klidnějším rozpoložení jí přišlo směšné, jak vážně, jak dramaticky prožívala jeho čin. Byla si jistá, že význam celé události se zrodil čistě v její hlavě. Když bude jeho dopis ignorovat, dodá to té triviální záležitosti nepatřičnou důležitost. Když mu odpoví vážným tónem, zanechá to v něm dojem, že mu ve slabé chvílce podlehla. Vždyť to koneckonců není nic světoborného, když vám muž políbí ruku. Jeho omluva ji vyprovokovala. Odpověděla tak lehce a vtipně, jak si podle ní dopis zasloužil, a vyzvala ho, ať se na její obrazy zajde podívat, kdykoli se mu bude chtít a bude se moct uvolnit z práce.

Zareagoval okamžitě – s veškerou svou odzbrojující naivitou ji navštívil doma. Od té chvíle neuplynul téměř jediný den, kdy ho neviděla nebo se jí nějak nepřípomněl. Dokázal vymyslet nespočet záminek. Zaujal vůči ní postoj dobromyslné podřízenosti a mlčenlivého zbožňování. Vždy se ochotně přizpůsobil jejím náladám. Někdy byla milá a někdy zase chladná. Zvykla si na něj. Zprvu se sbližovali téměř nepostřehnutelně, pak se jejich přátelství prohlubovalo prudkým tempem. Občas s ní mluvil způsobem, který ji zpočátku šokoval a vháněl jí do tváře ruměnc, avšak po čase jí začal imponovat, ladil s živočišností, jež se v ní netrpělivě vzpínala.

Nic nepůsobilo na Edniny rozbouřené smysly konejšivěji než návštěva u mademoiselle Reiszové. Tato žena jí sice nebyla sympatická, ale právě ona dokázala svým božským uměním proniknout k její duši a dát jí volnost.

Když jednoho odpoledne Edna vyšplhala po schodech až k jejímu podkrovnímu bytu, venku se válela mlha a vzduch byl těžký a chmurný. Z šatů jí kapala voda. Vstoupila do pokoje celá promrzlá a rozlámaná. Mademoiselle prohrabovala oheň v rezavých kamínkách, která trochu

kouřila a vydávala jen maličko tepla. Snažila se na nich ohřát kastrůlek s čokoládou. Edně připadala místnost na první pohled smutná a špinavá. Z krbové římsy se na ni mračila Beethovenova busta potažená vrstvou prachu.

„Á, sluníčko jde k nám!“ zvolala mademoiselle a zvedla se od kamínek. „Teď už tu budu mít tepla i světla dost, oheň můžu nechat být.“

S bouchnutím zaklapla dvířka, přistoupila k Edně a pomohla jí sundat promočený kabát.

„Vám je zima a máte špatnou náladu. Čokoláda bude už brzy ohřátá. Ale nechtěla byste radši kapku brandy? Té lahve, co jste mi přinesla, když jsem se nachladila, jsem se skoro nedotkla.“ Mademoiselle měla kolem hrdla obtočený kus červeného flanelu, kvůli ztuhlému krku musela naklánět hlavu ke straně.

„Trochu bych si dala,“ řekla Edna, sundala si rukavice i galoše a otrásla se. Vypila alkohol naráz jako muž. Pak se usadila na nepohodlné sofa a prohlásila: „Mademoiselle, chystám se odstěhovat z domu na Esplanade Street.“

„Ale!“ vykřikla hudebnice. Ani ji to nepřekvapilo, ani zvlášť nezaujalo. Zřejmě se nikdy ničemu příliš nedivila. Pokoušela se připevnit zpět kytičku fialek, která se jí uvolnila z účesu. Edna ji přitáhla k sobě na pohovku, vytáhla si pinetku z vlasů a vrátila omšelé umělé květiny na obvyklé místo.

„Vás to nešokuje?“

„Nijak zvlášť. Kam se vydáte? Do New Yorku? Do Iberville? K otci do Mississippi? Kam?“

„Jen o dva kroky dál,“ zasmála se Edna, „do čtyřpokojového domku za rohem. Vždycky když jdu kolem, vypadá tak útulně, přátelsky a poklidně, a zrovna je k pronajmutí. Už mě unavuje starat se o ten velký dům. Stejně jsem ho nikdy nepovažovala za svůj – za domov. Je s ním zbytečně moc práce. Musím si držet příliš služebnictva. Už mě nebaví pořád se s nimi trápit.“

„Ale to není pravý důvod, *ma belle*. Nemá cenu vykládat mi lži. Nevím, proč to děláte, ale neřekla jste mi pravdu.“ Edna se neohradila ani se nepokusila ospravedlnit.

„Ten dům, peníze na jeho provoz, nic z toho mi nepatří. Nestačí to?“

„Patří přece vašemu manželovi,“ odvětila mademoiselle, pokrčila rameny a zlomyslně zvedla obočí.

„Ach, vidím, že vás nedokážu oklamat! Tak já vám to povím: Je to prostě jen rozmar. Mám nějaké vlastní peníze z matčiny pozůstalosti, otec mi je po troškách posílá. Letos v zimě jsem vyhrála velkou sumu na dostizích a moje obrazy se začínají prodávat. Laidporeovi se mé práce čím dál víc líbí, prý je v nich stále víc síly a originality. Sama to neumím posoudit, ale cítím, že maluju s větší lehkostí a jistotou. Na tom koneckonců nesejde, prostě jsem jich Laidporeovým prostřednictvím poměrně hodně prodala. V tom domečku můžu vyjít s málem, skoro zadarmo, stačí mi jedna služebná. Stará Celestine, která pro mě občas pracuje, slíbila, že se ke mně nastěhuje a bude mi k ruce. Určitě se mi to bude líbit, ten pocit svobody a nezávislosti.“

„Co na to váš muž?“

„Ještě jsem mu o tom neřekla. Napadlo mě to teprve dnes ráno. Bezpochyby si bude myslet, že jsem zešléla. Vy si to možná myslíte taky.“

Mademoiselle zvolna zavrtěla hlavou. „Pořád ještě docela nechápu, co vás k tomu vede.“

Ani Edna tomu úplně nerozuměla, ale když chvíli mlčky seděla, postupně začínala mít jasno. Instinktivně odmítla manželovu štedrost v okamžiku, kdy se vyvázala ze svého slibu věrnosti. Nevěděla, jak to bude dál, až se muž vrátí. Budou se muset nějak dohodnout, vyjasnit si pozice. Tušila, že praktické záležitosti se urovnají samy, ale ať se stane cokoli, už nikdy nehodlala patřit nikomu jinému než sobě.

„Než odejdu ze starého domu, uspořádám velkolepou večeři!“ zvolala. „Musíte přijít, mademoiselle. Obstarám všechno, co ráda jíte a pijete. Budeme zpívat a smát se a aspoň jednou jedinkrát budeme veselí.“ Z nehlubšího nitra si povzdechla.

Když mademoiselle náhodou v době mezi Edninými návštěvami obdržela dopis od Roberta, bez prošení jí ho ukázala. A pak se pokaždé posadila ke klavíru a hrála, co ji napadlo, než mladá žena dopis dočetla.

V kamínkách hučelo, byla rozžhavená do běla, a čokoláda v plecháčku syčela a prskala. Edna šla otevřít dvířka a mademoiselle vstala, vyndala zpod Beethovenovy busty dopis a předala jí ho.

„Další! Tak brzy!“ vykřikla Edna a oči jí zaplály nadšením. „Povězte mi, mademoiselle, ví, že jeho dopisy čtu?“

„Ani nápad! Zlobil by se a už by mi nikdy nenapsal, kdyby na to přišel. Píše snad vám? Ani řádku. Vzkáže vám někdy něco? Ani slůvko. To proto, že je do vás zamilovaný, hlupáček, a snaží se na vás zapomenout. Nejste totiž volná, nemohla byste ho vyslyšet a patřit mu.“

„Proč mi potom ty dopisy ukazujete?“

„Copak jste o ně neprosila? Můžu vám já něco odmítnout? Ach, mě neoklamete.“ Mademoiselle se vydala ke svému milovanému nástroji a začala hrát. Edna se nedala do čtení hned. Držela psaní jen tak v ruce, hudba jí pronikala skrz naskrz jako záře a proteplovala a projasňovala temná místa její duše. Připravovala ji na blaho a radostné vytržení.

„Ó!“ zajásala a upustila dopis na zem. „Proč jste mi to neřekla?“ Vyskočila a sundala mademoiselle prsty z kláves.

„Ó vy krutá a zlá! Proč jste mi nic neřekla?“

„Že se vrací? To není nic nečekaného, *ma foi*. Divím se, že se nevrátil už dávno.“

„Ale kdy, kdy?“ vykřikla netrpělivě. „Nepíše kdy.“

„Píše co nevidět. Víte zrovna tolik co já, v tom dopise nic víc není.“

„Ale proč? Proč se vrací? Ach, kde by mě napadlo –“ Natáhla se k podlaze pro dopis a chaoticky obracela stránky, aby našla příčinu, která zůstala nevyslovena.

„Kdybych byla mladá a milovala nějakého muže,“ řekla mademoiselle, otočila se na stoličce, dala si šlachovité ruce mezi kolena a pohlédla na Ednu, která seděla na podlaze a svírala dopis, „myslím, že by to mu-

sel být nějaký *grand esprit*¹⁹, muž se vznešeným cílem, jehož je schopen dosáhnout, někdo hodně významný, ke komu by ostatní vzhlíželi. Myslím, že kdybych byla mladá a zamilovaná, muže běžného kalibru bych vůbec nepovažovala za hodného své přízně.“

„Tak teď jste to vy, mademoiselle, kdo vykládá lži a snaží se mě oklamat, anebo jste nikdy nebyla zamilovaná a nic o tom nevíte. Propána,“ pokračovala Edna, objala si kolena a podívala se starší ženě do zbrzděné tváře, „myslíte si snad, že žena ví, proč miluje? Vybírá si? Řekne si: ‚Podívejme, uznávaný politik a má naději stát se prezidentem, dám si tu práci a zamiluju se do něj,‘ nebo ‚Věnuju své srdce tomuhle hudebníkovi, všichni ho vynášejí do nebes?‘ Nebo třeba ‚tomuhle finančníkovi, který ovládá světové peněžní trhy?‘“

„Záměrně si má slova špatně vykládáte, *ma reine*²⁰. Vy Roberta milujete?“

„Ano,“ řekla Edna. Poprvé to přiznala nahlas. Obličej jí zaplavilo horko a vyrazily na něm rudé skvrny.

„Proč?“ zeptala se její společnice. „Proč ho milujete, když byste správně neměla?“

Edna, stále na kolenou, se posunula až k mademoiselle Reiszové a ta vzala její rozpálenou tvář do dlaní.

„Proč? Protože má hnědé vlasy a na spáncích mu vždycky trčí. Protože otevírá a zavírá oči a má trošku křivý nos. Protože má rty a hranatou bradu a nemůže narovnat malíček kvůli tomu, jak v dětství moc razantně hrával baseball. Protože...“

„Prostě proto,“ zasmála se mademoiselle. „Co uděláte, až se vrátí?“ zeptala se.

„Co udělám? Nic, jen budu šťastná a budu se radovat ze života.“

Už teď byla šťastná a radovala se ze života, stačilo jí na jeho návrat jen pomyslet. Když se cestou domů brodila loužemi, podmračené

¹⁹ Velký duch. Pozn. red.

²⁰ Má paní, královno. Pozn. red.

chmurné nebe, které ji před několika hodinami naplňovalo smutkem, jí připadalo povzbudivé a optimistické.

Zastavila se v cukrárně a objednala dětem v Iberville obrovskou bonboniéru. Vložila do krabice kartičku s něžným vzkazem a spoustou polibků.

Před večerí ještě napsala milý dopis manželovi a vyložila mu v něm svůj záměr přestěhovat se na čas do domku za rohem a uspořádat předtím večeři na rozloučenou. Litovala, že tam nebude s nimi, že jí nepomůže s jídelníčkem a nebude společně s ní bavit hosty. Dopis přetékal jiskřivým vtipem a nadšením.

XXVII

„Co je to s vámi?“ zeptal se toho večera Arobin. „Ještě nikdy jsem vás neviděl tak šťastnou.“ Edna už byla unavená a ležela na lenošce před krbem.

„Copak jste neslyšel, jaké předpovídají počasí? Brzy začne svítit slunce.“

„To je ovšem dostatečný důvod,“ souhlasil. „Stejně byste mi neřekla víc, i kdybych vás tady celou noc prosil na kolenou.“ Seděl jen kousek od ní na nízkém taburetu a mezi řečí se lehce dotkl vlasů, které jí trochu padaly do čela. Líbilo se jí, jak jí prsty pročesává vlasy, a požitkářsky zavřela oči.

„Jednou,“ řekla, „se nad sebou opravdu pořádně zamyslím – pokusím se zjistit, co jsem to vlastně za ženu, protože upřímně řečeno nevím. Podle všech pravidel, která znám, představuji pořádně zkažený exemplář svého pohlaví. Ale nějak o tom nedokážu přesvědčit sebe samu. Musím si to promyslet.“

„Nechte to být. K čemu by vám to bylo? Proč byste si s tím měla lámat hlavu, když vám můžu říct sám, jaká jste?“ Jeho prsty občas zabloudily níž, na její hladké tváře a pevnou bradu, na které se začínal rýsovat náznak druhé oblíny.

„No jistě! Řeknete mi, že jsem nádherná, doslova a do písmene neodolatelná. Nenamáhejte se.“

„Ne, nic takového vám neřeknu, i když bych vůbec nelhal.“

„Znáte mademoiselle Reiszovou?“ odbočila.

„Tu klavíristku? Znáám ji od vidění. Slyšel jsem ji hrát.“

„Někdy říká divné věci, jakoby v žertu, a v tu chvíli si toho nevšímáte, ale potom vám to začne zničehonic vrtat hlavou.“

„Například?“

„No, například když jsem od ní dnes odcházela, objala mě a sáhla mi na lopatky, prý jestli mám dost silná křídla. Pták, který se chce po-

vznést nad rovinatou pláň tradice a předsudků, musí mít silná křídla. Je smutné, když vidíte, jak se ti slabí řítí k zemi, potlučení a vyčerpání.“

„Kam se chcete povznést?“

„Na žádný zvláštní let nepomýšlím. Rozumím jí jen zpola.“

„Slyšel jsem, že je napůl šílená,“ řekl Arobin.

„Mně připadá, že je duševně naprosto v pořádku,“ odvětila Edna.

„Prý je mimořádně nesympatická a nepříjemná. Proč jste na ni přivedla řeč, zrovna když jsem chtěl mluvit o vás?“

„Jen o mně mluvte, když máte chuť,“ zvolala Edna a sepjala ruce za hlavou, „ale já přitom budu přemýšlet o něčem jiném.“

„Dnes večer na vaše myšlenky žárlím. Jste díky nim trochu laskavější než obvykle, ale tak nějak mám pocit, že bloudíte kdesi daleko a nejste tady se mnou.“ Jen se na něj podívala a usmála se. Jeho oči byly velice blízko. Jednu ruku měl nataženou nad ní a opíral se o lenošku, druhá stále spočívala na jejích vlasech. Dál se dívali jeden druhému do očí. Když se sklonil a políbil ji, vzala mu hlavu do dlaní a přitiskla jeho rty ještě víc ke svým.

Byl to první polibek v jejím životě, který v ní probudil skutečnou odezvu. Byla to hořící pochodeň a zažehla touhu.

XXVIII

Té noci, poté co Arobin odešel, Edna trochu plakala. Bylo to pouze jedno stadium v širokém spektru emocí, které na ni zaútočily. Zaplavoval ji nezvladatelný pocit nezodpovědnosti, byla otřesená tím, co udělala. Ze všeho kolem na ni křičely manželovy výčitky, z těch předmětů, které obstaral pro její vnější život. K tomu ještě Robertovy výčitky, ztělesněné ještě silnější, intenzivnější a mocnější láskou. A konečně porozuměla životu. Jako by její oči už nezastírala mlha a ona teď prohlédla a pochopila skutečnou podstatu toho monstra stvořeného z krásy a krutosti. Mezi protichůdnými pocity, které se jí zmocnily, však nebyl ani stud, ani lítost. Jen tupý osten zklamání z toho, že v ní ten plamen nerozdmýchal polibek z lásky, že ten pramen živé vody nevytryskl z horoucího citu.

XXIX

Edna ani nepočkala, až jí manžel odpoví a vyjádří své názory či přání, a s ještě větším spěchem se připravovala na odchod z Esplanade Street a stěhování do domku za rohem. Veškerou její činnost v tomto směru provázela jakási horečnatá úzkost. Mezi nápadem a jeho uskutečněním se ani okamžik nerozmýšlela, nepovolila si ani chvilku klidu. Druhý den po večeru stráveném v Arobinově společnosti se hned zrána pustila do práce, zamluvila si nový příbytek a rychle zařizovala vše potřebné. Ve starém domě si připadala, jako by překročila práh nějakého zapovězeného chrámu a tisíc šepotavých hlasů ji vyhánělo ven.

Všechno, co jí v domácnosti patřilo, co získala bez manželova finančního přispění, nechala odvézt do nového domku, a pokud jí něco scházelo, pořídila si z vlastních prostředků prostou a skrovnou náhradu.

Když se to odpoledne zastavil Arobin, zastihl ji, jak s vyhrnutými rukávy pracuje spolu se svou služebnou. Edna byla kvetoucí a silná a nikdy jí to neslušelo víc než teď, ve starých modrých šatech a s vlasy nepořádně omotanými červeným hedvábným šátkem, aby je uchránila před prachem. V okamžiku, kdy vstoupil, stála na vysokých štaflích a sundávala ze stěny obraz. Našel přední dveře otevřené, a tak zazvonil a bez okolků šel hned dál.

„Slezte dolů!“ řekl. „Chcete se zabít?“ Pozdravila ho s předstíranou bezstarostností a zdálo se, že je naprosto zabraná do práce.

Pokud očekával, že ji najde zadumanou, plnou výčitek nebo jak prolévá sentimentální slzy, musel být velice překvapen.

Bezpochyby se přichystal na každou nenadálou situaci, byl připraven na kteroukoli ze zmíněných reakcí, ale stejně snadno a přirozeně se přizpůsobil nastalému stavu.

„Prosím, slezte dolů,“ naléhal, přidržoval štafle a vzhlížel k ní.

„Ne,“ odvětila. „Ellen se bojí na ty štafle vylézt. Joe má práci v ‚ptačí budce‘ – tak tomu domku říká Ellen, protože je tak malý a vypadá jako budka pro ptáky – a někdo tohle udělat prostě musí.“

Arobin si sundal kabát a prohlásil, že je ochoten pokoušet osud místo ní. Ellen mu přinesla jeden ze svých čepečků, a když si ho před zrcadlem nasadil tak groteskně, jak to jen šlo, dostala neovladatelný záchvat smíchu. Ani Edna se neubránila úsměvu, když vyhověla jeho prosbě a uvázala mu ho. Vystřídal ji tedy na štaflích a sundával obrazy, závěsy a ozdoby podle jejích instrukcí. Když skončil, zbavil se čepečku a šel si ven umýt ruce.

Pak se zase vrátil. Edna seděla na taburetu a líně přejížděla koncem péřové prachovky po koberci.

„Necháte mě udělat ještě něco?“ zeptal se.

„To je všechno,“ odpověděla. „S tím ostatním si Ellen už poradí.“ Zadal děvčeti ještě nějaký úkol v přijímacím pokoji, protože nechtěla zůstat s Arobinem sama.

„Jak to vypadá s večeří?“ položil další otázku. „Taková událost, *coup d'état*!“

„Bude pozítří. Proč jste ji nazval *coup d'état*? Ó, bude to úplná hostina, jen to nejlepší – křišťál, stříbro a zlato. Sévreský porcelán, květiny, hudba a moře šampaňského. Účty ať zaplatí Léonce. Zajímalo by mě, co na to poví, až je uvidí.“

„A vy se mě ptáte, proč jsem to nazval *coup d'état*?“ Arobin si oblékl kabát, šel k ní a zeptal se, jestli má kravatu rovně. Přisvědčila, ale nepodívala se výš než ke špičce límečku.

„Kdy se do ‚ptačí budky‘ přestěhujete? – Ellen mi ten název jistě zapůjčí.“

„Pozítří po večeři. Přespím tam.“

„Ellen, mohla byste mi laskavě přinést sklenici vody?“ požádal Arobin. „Z toho prachu v závěsech, pokud mohu něco tak neslýchaného vůbec říct, mi úplně hrozně vyschlo v krku.“

²¹ Státní převrat. Pozn. red.

„Ellen vám ji přinese,“ prohlásila Edna a vstala, „ale já se s vámi rozloučím a opustím vás. Musím se zbavit vší té špíny a udělat a promyslet milion věcí.“

„Kdy se zase uvidíme?“ zeptal se Arobin. Chtěl ji zdržet, protože služebná už odešla.

„Na té večeri, jak jinak. Zvu vás.“

„Dřív ne? Ani dnes večer, ani zítra ráno, v poledne nebo večer? Ani pozítří ráno či v poledne? Copak vám musím vykládat, že je to úplná věčnost?“

Šel za ní do haly a k patě schodiště, a když zamířila nahoru, zvedl k ní obličej. Napůl se k němu otočila.

„Ani o chvílku dřív,“ řekla, ale zasmála se a podívala se na něj tak, že dostal chuť si počkat a zároveň se pro něj čekání stalo utrpením.

XXX

Edna sice mluvila o své večeři jako o hostině pro půl města, ale ve skutečnosti šlo o malou a vybranou sešlost, tedy alespoň v tom smyslu, že pozvala jen několik hostů a vybrala je velice pečlivě. Počítala s rovným tuctem a naplánovala zasedací pořádek u kulatého mahagonového stolu, ovšem v tu chvíli si neuvědomila, že madam Ratignolleová je v choulostivém stavu a nemůže se ukázat mezi lidmi, a nemohla vědět, že madam Lebrunová na poslední chvíli s tisíci omluvami odřekne. Nakonec jich tedy bylo jen deset, což se ukázalo jako příjemný a vyhovující počet.

Přišli manželé Merrimanovi, hezká a veselá maličká žena kolem třicítky a její muž, žoviální a trochu přihlouplý chlapík, který se vždycky hodně smál vtipům ostatních lidí, a proto byl velice oblíbený. Doprovázela je paní Highcampová. Samozřejmě dorazil Alcée Arobin, a také mademoiselle Reiszová se uvolila přijít. Edna jí poslala kytičku čerstvých fialek v černé krajkové portě, aby si ji mohla dát do vlasů. Monsieur Ratignolle se dostavil i s omluvou od manželky. Pozvání velice horlivě přijal Victor Lebrun, náhodou byl totiž ve městě, aby se rozptýlil. Přišla i jistá slečna Maybluntová, které už dávno nebylo dvacet a dívala se na svět přes lornon a s hlubokým zájmem. Lidé o ní šířili, že je intelektuálka, a podezírali ji, že pod pseudonymem píše. Přivedla s sebou pána jménem Gouvernail, jenž měl co do činění s jedním deníkem a nedalo se o něm říct nic zajímavého krom toho, že je všímavý a působí tichým a neškodným dojmem. Desátá byla sama Edna, a v půl deváté tedy usedli ke stolu. Hostitelka měla po jedné ruce Arobina a po druhé monsieur Ratignollea. Paní Highcampová seděla mezi Arobinem a Victorem Lebrunem. Následovali paní Merrimanová, pan Gouvernail, slečna Maybluntová, pan Merriman a mademoiselle Reiszová po boku monsieur Ratignollea.

Na prostřené tabuli bylo cosi mimořádně oslnivého a díky ubrusu z bledě žlutého saténu, na němž se ještě táhly pásy krajky, působila

bohatě a luxusně. Na masivním mosazném svícnu pod žlutým hedváb-
ným stínítkem tlumeně plápolaly voskové svíce, vše zdobily plně rozvi-
té vonné růže, žluté a rudé. Servírovalo se na stříbře a na zlatě, přesně
jak Edna říkala, a křišťál se třpytil jako drahokamy na špercích dam.

Obyčejné tvrdé židle pro ten den z jídelny zmizely a místo nich přie-
nesli ty nejpohodlnější a nejpřepychovější, jaké se v domě daly najít.
Mademoiselle Reiszová byla opravdu velice drobná, a tak seděla vyvý-
šená na několika poduškách, podobně jako malé děti někdy sedávají
u stolu na tlustých knihách.

„Ty jsou nové, Edno?“ zajímala se slečna Maybluntová a namířila
lorňon na překrásné diamanty, které jiskřily bezmála jako prskavky
v Ednině účesu, přesně nad středem čela.

„Ano, zbrusu nové, dárek od manžela. Dnes dopoledne přišly z New
Yorku. Dobrá, přiznám se vám, že mám dnes narozeniny, je mi dvacet
devět. Očekávám, že mi v nějaký vhodný okamžik připijete na zdraví.
Než k tomu ale dojde, začněte prosím tímto koktejlem, který vlastno-
ručně stvořil – použila byste slovo ‚stvořil‘?“ obrátila se na slečnu May-
bluntovou, „stvořil můj otec na počest sňatku mé sestry Janet.“

Každý host měl před sebou skleničku, jež se blýskala jako broušený
granát.

„Když se to tak vezme,“ pronesl Arobin, „hodilo by se na začátek připít
na zdraví plukovníkovi, a to koktejlem, který vlastnoručně stvořil, a v den
narozenin nejkouzelnější z žen – dcery, kterou vlastnoručně vynalezl.“

Výbuch smíchu, kterým zareagoval na tento žertík pan Merriman,
byl tak upřímný a tak nakažlivý, že večere hned na začátku dostala
výborný spád, který ani na okamžik nepolevil.

Slečna Maybluntová si vyprosila, aby si mohla koktejl nechat jen tak
před sebou a dívat se na něj. Tak překrásná barva! Nedokáže ji přirov-
nat k ničemu, co kdy viděla, a ty její granátové odlesky jsou naprosto
unikátní. Prohlásila plukovníka za umělce a trvala na tom.

Monsieur Ratignolle hodlal brát vše velice vážně: hlavní chod, přílo-
hy, obsluhu, výzdobu, dokonce i hosty. Vzhlédl od své ryby a otázal se
Arobina, zda je nějak příbuzný s džentlmenem téhož jména, který nále-

ží k právnické firmě Laitner a Arobin. Mladík připustil, že Laitner je jeho blízký přítel a svolil, aby Arobinovo jméno zdobilo hlavičku firemních dopisů a objevilo se na hrdém vývěsním štítu v Perdido Street.

„Kolem každého dnes krouží tolik zvědavých lidí a institucí,“ vysvětlil, „že jste pro vlastní pohodlí nucen předstírat poctivé zaměstnání, i když žádné nemáte.“

Monsieur Ratignolle na něj zůstal chvilku zírat, pak se obrátil k mademoiselle Reiszové a zeptal se jí, jestli podle jejího názoru dosahují letošní symfonické koncerty takové úrovně jako loňské. Mademoiselle odpověděla monsieur Ratignolleovi francouzsky, což Edně připadalo za daných okolností trochu nevychované, ale příznačné. O symfonických koncertech řekla jen to nejhorší a počastovala urážkami všechny neworleanské hudebníky, každého zvlášť i jako celek. Veškerou pozornost zjevně soustředila na servírované lahůdky.

Pan Merriman prohlásil, že poznámka pana Arobina o zvědavých lidech mu připomněla jednoho pána z Waco, kterého nedávno potkal v hotelu St. Charles – ale jelikož historky pana Merrimana bývaly nudné a scházela jim pointa, manželka ho málokdy nechala nějakou dovyprávět. Také tentokrát mu skočila mu do řeči a zeptala se, jestli si nevzpomíná na jméno autora té knihy, kterou minulý týden koupila pro přítelkyni ze Ženevy. Hovořila s panem Gouvernailem o „knížkách“ a snažila se z něj vylákat názory na současná literární témata. Její manžel vyprávěl historku o pánovi z Waco aspoň slečně Maybluntové a ta předstírala, že ji to ohromně pobavilo a přišlo jí to hrozně duchaplné.

Paní Highcampová s lenivým, ale nepředstíraným zájmem naslouchala vášnivému a prudkému proslovu svého souseda po levici, Victora Lebruna. Od chvíle, kdy usedla ke stolu, mu nepřetržitě věnovala pozornost, a když se obrátil k paní Merrimanové, jež byla hezčí a povídavější než paní Highcampová, s klidnou lhostejností čekala na příležitost získat ho zase pro sebe. Občas k nim dolehla hudba, zvuk mandolín, dostatečně tlumený, takže tvořil příjemný doprovod ke konverzaci a nepřehlušoval ji. Zvenčí slyšeli tichý monotónní šum fontány. Její zvuk vplouval otevřenými okny do místnosti spolu s těžkou vůní jasmínu.

Zlatavý satén Edniných šatů splýval v bohatých lesklých záhybech všude kolem ní. Ramena měla ovinutá měkkou záplavou krajkoviny v barvě pleti, scházela jí jen zářivá škála proměnlivých odstínů, kterou lze někdy spatřit na tepajícím živém těle. Když si opřela hlavu o vysoké opěradlo židle a roztáhla paže, v její postavě, v celém jejím zevnějšku se objevilo cosi vznešeného, vypadala jako královna, která osamoceně přihlíží dění kolem sebe.

Ale jak tam seděla mezi hosty, pocítila nával staré známé nudy, té beznaděje, jež na ni tak často útočila a zmocňovala se jí jako posedlost, nezávislá na její vůli. Poznala, že to přichází, ohlašoval to mrazivý závan jakoby z nějaké obrovské jeskyně, v níž vyje svár a nepokoj. Zaplavil ji palčivý stesk, který jí v duchu vždy vyvolal obraz milovaného muže, a zároveň ji zasáhl pocit marnosti.

Čas plynul a hosty spojil pocit příjemné družnosti, jako mystické pouto utkané z žertů a smíchu. Báječné kouzlo jako první prolomil monsieur Ratignolle. Omluvil se v deset hodin. Doma na něj čeká madam Ratignollevová. Je v opravdu choulostivém stavu a sužuje ji bezděčný strach, který dokáže rozptýlit jen manželova přítomnost.

S monsieur Ratignollem se zvedla i mademoiselle Reiszová a on nabídl, že ji doprovodí k tramvaji. Dobře se najedla, ochutnala výborná těžká vína, a ta jí zřejmě trochu stoupla do hlavy, protože vstala od stolu a věnovala všem laskavou úklonu. Políbila Ednu na rameno a zašeptala: „*Bonne nuit, ma reine*,²² buďte rozumná.“ Když se zvedla, nebo spíš sestoupila z podušek, maličko se motala a monsieur Ratignolle jí kavalírsky nabídl rámě a odvedl ji.

Paní Highcampová uvila věnec z rudých a žlutých růží. Když ho dokončila, zlehka ho položila do Victorových černých loken. Victor napůl ležel v přepychovém křesle a prohlížel si proti světlu šampaňské ve své sklence.

Jako by se ho dotkla kouzelná hůlka, věnec růží ho proměnil ve vtělení orientální krásy. Jeho tváře měly barvu rozdrčených hroznů a temné oči mu zářily jako doutnající oheň.

²² Dobrou noc, má paní (královno). Pozn. red.

„*Sapristi!*“ zvolal Arobin.

Paní Highcampová však doplnila obraz ještě jedním detailem. Sundala z opěradla své židle bílý hedvábný šál, který jí na počátku večera halil ramena. Nařasila ho chlapci kolem ramen v ladných záhybech tak, aby zakryl jeho konvenční černý oblek. Zřejmě mu její počínání nevadilo, jen se usmál, krátce přitom zablýskl bílými zuby a dál hleděl přimhouřenýma očima skrz sklenici šampaňského do světla.

„Ach, umět tak malovat barvami, a ne jen slovy!“ vykřikla slečna Maybluntová a při pohledu na něj se ztratila v jakémsi extatickém snu.

„Spatřil jsem pradávnou modlu touhy,
na zlatém pozadí krví malovanou,“

zamumlal si pro sebe Gouvernail.

Na Victora působilo víno, a tak jeho obvyklou výřečnost vystřídalo mlčení. Zdálo se, že se oddal snění a nacházel mezi jantarovými perličkami příjemné vidiny.

„Zazpívejte,“ žádala ho paní Highcampová. „Zazpíváte nám, prosím?“

„Nechte ho být,“ řekl Arobin.

„Jen se předvádí,“ vysvětlil jim pan Merriman, „nerušte ho přitom.“

„Podle mě zkameněl,“ zasmála se paní Merrimanová. Naklonila se k mladíkovi přes područku křesla, vzala mu sklenku z ruky a přidržela mu ji u úst. Pomalu víno upíjel, a když sklenici vyprázdnil, paní Merrimanová ji odložila na stůl a otřela mu rty jemným kapesníčkem.

„Dobře, zazpívám vám,“ řekl a otočil se k paní Highcampové. Sepnul si ruce za hlavou, obrátil pohled ke stropu a začal si pobrukovat. Zkoušel svůj hlas, jako když hudebník ladí nástroj. Pak se zadíval na Ednu a začal zpívat:

„Ah! si tu savais!“

„Dost!“ vykřikla. „Tohle nezpívejte. Nechci, abyste to zpíval.“ Postavila sklenici na stůl tak prudce a neopatrně, že ji rozbila o karafu. Víno

se vylilo Arobinovi na kalhoty a trochu vystříklo i na černé perlinkové šaty paní Highcampové. Victor buď neměl ponětí o zdvořilosti, nebo nebral hostitelku vážně, protože se zasmál a pokračoval:

„Ah! si tu savais
Ce que tes yeux me disent...”²³

„To nesmíte! Nesmíte!” křičela Edna, odstrčila židli od stolu, vstala, přešla k němu a zezadu mu zakryla rukou ústa. Vtiskl na měkkou dlaň na svých rtech polibek.

„Ne, ne, už nebudu, paní Pontellierová. Nevěděl jsem, že to myslíte doopravdy.“ Vzhlédl k ní a pohladil ji očima. Dotek jeho rtů ji příjemně pátil na ruce. Sundala mu z vlasů růžový věnec a hodila ho přes celou místnost.

„No tak, Victore, už jste se předváděl dost dlouho. Vraťte paní Highcampové šál.“

Paní Highcampová z něj šál vlastnoručně odmotala. Slečnu Maybluntovou a pana Gouvernaila náhle napadlo, že už je čas se rozloučit. A manželé Merrimanovi se podivili, jak to, že už je tak pozdě.

Než se paní Highcampová s Victorem rozešla, pozvala ho na návštěvu ke své dceři, protože se s ním určitě velice ráda seznámí a bude si s ním povídat francouzsky a zpívat s ním francouzské písničky. Victor projevil touhu a ochotu zastavit se u slečny Highcampové, jakmile se mu naskytne první vhodná příležitost. Zeptal se Arobina, jestli nemají společnou cestu. Arobin zavrtěl hlavou.

Hudebníci s mandolínami se už dávno odplížili pryč. Na širokou krásnou ulici padlo naprosté ticho. Hlasy Edniných hostů zazněly v mlčenlivé harmonii noci jako falešný tón.

²³ Ah! Kdybys věděla, co mi tvé oči říkají... Pozn. red.

XXXI

„A teď?“ zeptal se Arobin. Zůstal s Ednou i poté, co ostatní odešli.

„A teď?“ zopakovala po něm, vstala a protáhla si paže, protože si po dlouhém sezení potřebovala uvolnit svaly.

„Co budeme dělat?“ otázal se.

„Služebnictvo už je pryč. Odešli spolu s hudebníky. Dovolila jsem jim to. Dům se musí zavřít a zamknout. Já vyrazím do ptačí budky a ráno sem pošlu Celestine, aby to tu uklidila.“

Rozhlédl se a začal zhasínat světla.

„Co nahoře?“ zajímal se.

„Všechno je tam myslím v pořádku, ale několik oken možná není zavřených na petlici. Radši bychom to měli zkontrolovat; můžete si vzít svíčku a zajít se tam podívat. A přineste mi přehoz a klobouk, leží na posteli v prostředním pokoji.“

Vyšel se světlem nahoru a Edna začala zavírat dveře a okna. Vadilo jí, že uvnitř zůstane kouř a pach vína. Arobin našel její plášťenku a klobouk, přinesl je dolů a pomohl jí s oblékáním.

Když všechno bezpečně zajistili a pozhasínali, vyšli předním vchodem ven. Arobin zamkl a klíč si nechal, aby ho nemusela nést Edna. Pomohl jí ze schodů.

„Chcete větvičku jasmínu?“ zeptal se a ulomil cestou pár květů.

„Ne, nic nechci.“

Působila sklesle a nebylo jí do řeči. Přijala rámě, když jí ho nabídl, a druhou rukou si přidržovala těžkou saténovou vlečku. Sklopila oči a všimla si černého obrysu jeho nohy, jak se objevuje a zase mizí jen kousíček od ní a odráží se od žlutého třpytu jejích šatů. Kdesi v dálce zapískal vlak a rozezněly se půlnoční zvony. Během té chvilky, co šli, nikoho nepotkali.

„Ptačí budka“ stála za zamčenými vratky a poněkud zanedbaným kouskem okrasné zahrady. Vepředu měla malou verandu, která kryla

dlouhé okno a dveře, jež vedly přímo do salonu. Dům neměl žádný postranní vchod. Vzadu na dvoře se nacházel byt pro služebnictvo, kde se usadila stará Celestine.

Edna nechala na stole nízkým plamenem hořet lampu. Podařilo se jí zařídit místnost tak, že působila zabydleně a útulně. Na stole leželo pár knih a kousek od něj stála pohovka. Podlaha byla pokrytá novými rohožemi, které ještě zdobily koberečky, a na stěnách viselo několik vkusných obrazů. A k tomu byla místnost plná květin, jako překvapení pro Ednu. Poslal je Arobin a Celestine je rozdělila do váz, když byla Edna pryč. Se salonem sousedila ložnice a naproti přes chodbičku byla jídelna a kuchyně.

Edna se posadila a bylo na ní zřetelně poznat, že se necítí ve své kůži.

„Jste unavená?“ zeptal se.

„Ano, a je mi zima a cítím se hrozně. Jako by mě natáhli, jak jen to jde... až nadoraz... a něco ve mně prasklo.“ Položila si hlavu na holé předloktí spočívající na stole.

„Potřebujete si odpočinout,“ řekl, „musíte mít klid. Půjdu, nechám vás odpočívat.“

„Ano,“ odvětila.

Zastavil se u ní a jemně ji pohladil po vlasech. Jeho dotek na ni působil konejšivě a přinesl jí jistou fyzickou úlevu. Kdyby ji dál takhle hladil, klidně by usnula. Vyhrnul jí vlasy z týla nahoru.

„Doufám, že ráno se budete cítit líp a veseleji,“ řekl. „V minulých několika dnech jste si toho na sebe vzala moc. Ta večere byla poslední kapka, neměla jste se do toho pouštět.“

„Ano,“ souhlasila. „Byla to hloupost.“

„Ne, bylo to skvělé, ale vyčerpalo vás to.“ Sklouzl rukou na krásná ramena a ucítil, že její tělo okamžitě zareagovalo. Posadil se vedle ní a lehce ji na rameno políbil.

„Já myslela, že odcházíte,“ řekla roztřeseným hlasem. „Taky že ano, jen co vám popřeju dobrou noc.“

„Dobrou noc,“ zamumlala.

Neodpověděl, jen ji dál laskal. Nerozloučil se s ní, dokud se nepodala jeho něžnému a svůdnému naléhání.

XXXII

Když se pan Pontellier dozvěděl o manželčině úmyslu opustit domov a přestěhovat se jinam, okamžitě jí napsal ostře nesouhlasný dopis plný domluv. Její pohnutky mu připadají chabé a odmítá je uznat. Doufá, že svůj bezhlavý plán neuskutečnila, a důrazně ji žádá, aby rozhodně nezapomínala, co by tomu řekli lidé. Když toto varování psal, ani ve snu ho nenapadlo, že by mohlo jít o milostný skandál, něco takového by mu ve spojitosti s manželčiným či jeho jménem vůbec nepřišlo na mysl. Obával se hlavně o svou finanční pověst. Mohlo by se začít proslýchat, že Pontellierovi se ocitli v nouzi a nemohou si už dovolit vést domácnost na takové úrovni jako dřív. To by nesmírně uškodilo jeho podnikání.

Ale protože si uvědomoval, jak rozsmárně se Edna v poslední době chová, a předvídal, že svůj zbrklý záměr okamžitě zrealizuje, začal situaci s obvyklou rázností řešit. Jednal přitom se svým proslulým obchodnickým taktem a důmyslem.

Stejnou poštou, která Edně přinesla jeho nesouhlasný list, připutovaly jistému známému architektovi instrukce – mimořádně podrobné – ohledně přestavby jejich domu. O těchto změnách už dlouho uvažuje a přeje si, aby se s pracemi začalo, zatímco bude dočasně mimo město.

Najal si schopné a spolehlivé stěhováky, aby přemístili nábytek, koberce, obrazy – zkrátka vše movité – do úschovny. V neuvěřitelně krátké době se mohli domu Pontellierových ujmout řemeslníci. Měli ho rozšířit o přístavek – útulný salonek, jehož stěny ozdobí fresky, a v místnostech, kde k podobnému vylepšení ještě nedošlo, měli položit podlahu z tvrdého dřeva.

Navíc se v jednom deníku objevilo krátké oznámení, že manželé Pontellierovi se chystají na letní cestu do zahraničí. V jejich luxusním domě na Esplanade Street probíhá nákladná rekonstrukce, a tudíž bude až do jejich návratu neobyvatelný. Pan Pontellier nenechal nic náhodě!

Edna jeho obratný manévř upřímně obdivovala a vyhýbala se čemukoli, co by jeho úsilí mohlo zmařit. Když vysvětlení pana Pontelliera všichni přijali a nikdo o něm nepochyboval, jí to zřejmě stačilo ke spokojenosti.

V ptačí budce se jí líbilo. Okamžitě tam našla intimitu domova a vytvořila kouzelnou atmosféru, kterou byt doslova sálal. Cítila, že na společenském žebříčku klesla a v souladu s tím stoupla na žebříčku duchovním. Každý krok, jímž se zprostila nějakého závazku, ji posílil a ještě více obohatil její osobnost. Začala se dívat vlastníma očima, vnímat hlubší skryté proudy života a rozumět jim. Už jí nestačilo přejímat cizí názory, když se v jejím nitru rodily její vlastní.

Zanedlouho, vlastně jen za pár dnů, se Edna vypravila na týdenní návštěvu do Iberville za dětmi. Byl krásný únor a ve vzduchu se vznášel veškerý příslib léta.

Jak byla šťastná, že chlapce zase vidí! Samou radostí se rozplakala, když ji objaly jejich ručky a na rozpálené líce se jí přitiskly drsné ruměné tváře. Hltala je hladovýma očima a nemohla se vynadívát. A kolik zážitků museli mamince vylíčit! Vykládali o prasátkách, kravičkách a mulách, jak si je Gluglu posadil za sebe na koně a jeli do mlýna, jak se strýčkem Jasperem chytali u jezírka ryby, jak s houfem Lidiiných černých děcek sbírali pekanové ořechy a jak ve vozíku tahali polínka. Bylo tisíckrát zábavnější tahat opravdová polínka, aby měla stará chromá Suzie čím topit, než vozit po chodníku na Esplanade Street omalované kostky.

Tak se s nimi šla také podívat na prasátka a krávy a na to, jak černoši sklízejí třtinu, shazovala ze stromů pekanové ořechy a chytala ryby vzadu v jezírku. Prožila s nimi celý dlouhý týden, plně se jim oddávala a sama až do dna čerpala z jejich nevinného mládí. Ani nedýchali, když jim vyprávěla, že v domě na Esplanade Street se hemží dělníci, buší kladivy, zatloukají hřebíky, řežou pilou a dělají tam náramný hluk. Chtěli vědět, kde je jejich postýlka, co se stalo s jejich houpacím koněm, kde spí Joe a kam šla Ellen s kuchařkou. Ale především hořeli touhou podívat se do domečku za rohem. Mohli by si tam někde hrát? Bydlí

okolo nějací kluci? Raoul s pesimistickým přesvědčením předvídal, že sousedé mají samé holky. Kde tam budou spát a kde bude spát tatínek? Řekla jim, že to všechno zařídí skřítkové.

Stará madam Pontellierová byla z Edniny návštěvy nadšená a zahrnovala ji všemožnými laskavými pozornostmi. To, že v domě na Esplanade Street je takový nepořádek, jí připadalo báječné. Znamenalo to pro ni naději a záminku, aby si mohla vnoučky nechat u sebe neomezeně dlouhou dobu.

Když Edna od dětí odjížděla, bolelo ji u srdce. Odvezla si s sebou zvuk jejich hlasů a dotek jejich tváříček. Celou cestu domů ještě cítila jejich přítomnost, jako když člověku v hlavě zní melodie hezké písničky. Ale než dorazila zpátky do města, ta píseň už v jejím nitru umlkla. Znovu se ocitla sama.

XXXIII

Občas Edna přišla k mademoiselle Reiszové, ale droboučká hudebnice nebyla doma, protože někomu dávala hodinu nebo obstarávala nějaké nezbytné drobnosti pro domácnost. Klíč vždy nechala v tajném úkrytu u vchodu, o němž Edna věděla. Když tedy mademoiselle náhodou byla pryč, Edna obvykle šla dovnitř a počkala na ni.

Jednoho dne zaklepala na dveře, nedočkala se odpovědi, a tak si jako obvykle odemkla a vstoupila. Byt byl přesně podle jejího očekávání prázdný. Celý den měla hodně práce a za přítelkyní zašla, aby si odpočinula, měla chvíli soukromí a popovídala si o Robertovi.

Dopoledne pracovala na obraze, studii postavy italského mladíka, a dokončovala ho už bez modelu, ale neustále ji něco rušilo – buď nějaká maličkost týkající se domácnosti, nebo společenská povinnost.

S vypětím sil se k ní přikolébala madam Ratignolleová, prý se vyhýbala ulicím, kde by byla lidem příliš na očích. Stěžovala si, že ji Edna poslední dobou hrozně zanedbává. Krom toho hořela zvědavostí, chtěla si prohlédnout domek a podívat se, jak v něm Edna hospodaří. Také nutně potřebovala do nejmenšího detailu vyslechnout, co se dělo na večírku, monsieur Ratignolle se rozloučil tak *zbytečně* brzy. Co se odehrálo po jeho odchodu? Šampaňské a hrozny, které jí Edna poslala, byly doslova fantastické. Vůbec neměla chuť k jídlu a tohle ji osvěžilo a srovnalo jí to žaludek. Kam propána hodlá v tomhle domečku uložit pana Pontelliera a chlapce? A pak vymámila z Edny slib, že k ní přijde, až nastane její těžká hodinka.

„Kdykoli, ať to bude ve dne nebo v noci, má milá,“ ujistila ji Edna.

Před odchodem madam Ratignolleová poznamenala:

„V něčem mi připadáte jako dítě, Edno. Nejednáte s rozmyslem, a bez toho se v životě neobejdeme. Proto se na mě nesmíte zlobit, když vám řeknu, abyste byla trochu opatrnější, když tu žijete takhle sama.“

Proč někoho nepozvete, aby tu prozatím bydlel s vámi? Třeba mademoiselle Reiszovou?”

„Ta by tu bydlet nechtěla a já také netoužím být pořád s ní.“

„No, jde o to... víte, že lidé si o každém myslí jen to nejhorší... někdo se zmínil, že k vám chodí Alcée Arobin. Na tom by samozřejmě nebylo nic špatného, kdyby neměl tak hroznou pověst. Monsieur Ratignolle povídal, že stačí, aby se k nějaké ženě choval jen trošku důvěrněji, a už to může poškodit její jméno.“

„Vychloubá se snad svými úspěchy?“ zeptala se Edna lhostejně a přimhouřenýma očima pohlédla na obraz.

„Ne, to myslím ne. V tomto ohledu se zřejmě dovede chovat slušně. Jenomže muži ho znají příliš dobře. Už za vámi nepřijdu, i ta dnešní návštěva byla velice, velice nerozumná.“

„Pozor na schod!“ vykřikla Edna.

„Nezanedbávejte mě,“ připomínala jí madam Ratignolleová, „a nezlobte se kvůli tomu, co jsem říkala o Arobinovi a o tom, abyste si sem někoho vzala.“

„Já se přece nezlobím,“ zasmála se Edna. „Mně můžete říct, co chcete.“ Políbily se na rozloučenou. Madam Ratignolleová to neměla domů daleko a Edna chvilku stála na verandě a dívala se za ní, jak jde ulicí.

Odpoledne se zastavily paní Merrimanová a paní Highcampová, aby jí poděkovaly za večeři. Edně připadalo, že si tuhle formalitu mohly klidně odpustit. Pozvaly ji, aby si někdy večer přišla k paní Merrimanové zahrát *vingt-et-un*²⁴. Má prý přijít dřív, k večeři, a domů ji pak vyprovodí pan Merriman a pan Arobin. Edna nepřiliš nadšeně přijala. Paní Highcampová s paní Merrimanovou už jí někdy šly velice na nervy.

Pozdě odpoledne tedy utekla k mademoiselle Reiszové a o samotě na ni čekala. Už jen atmosféra omšelého pokojíku bez zbytečných ozdob na ni působila uklidňujícím dojmem.

Posadila se k oknu, ze kterého byl výhled přes střechy domů až k řece, a othrávala uschlé listy z pelargonií, které stály v květináčích na

²⁴ |Jednadvacet (oko bere). Pozn. red.

parapetu. Bylo teplo a od řeky vanul velice příjemný větrík. Sundala si klobouk a odložila ho na klavír. Pak se vrátila ke květinám, dál obírala listy a rýpala se v hlíně jehlicí z klobouku. Jednou už jí připadalo, že slyší kroky mademoiselle Reiszové, ale dovnitř vstoupila jen černošská dívka s hromádkou prádla, položila ji do sousedního pokoje a zase odešla.

Edna si přesedla ke klavíru a tiše začala jednou rukou vybrnkávat skladbu podle otevřených not. Uplynulo půl hodiny. Dole v hale se občas ozvaly nějaké zvuky, jak lidé přicházeli a zase odcházeli. Právě se do svého brnkání plně zabrala, když někdo opět zaťukal na dveře. Bezděky se zamyslela, co asi tihle lidé dělají, když najdou u mademoiselle zamčeno.

„Dále,“ zavolala a otočila se ke dveřím. A tentokrát se v nich objevil Robert Lebrun. Pokusila se vstát, ale nedokázala by přitom zakrýt rozčilení, které se jí při pohledu na něj zmocnilo, a tak klesla zpět na stoličku a pouze zvolala: „No ne, Roberte!“

Vykročil k ní a stiskl jí ruku, zjevně aniž věděl, co říká nebo dělá.

„Paní Pontellierová! Kde se tady... Vypadáte báječně! Mademoiselle Reiszová tu není? Vůbec jsem vás tu nečekal.“

„Kdy jste se vrátil?“ zeptala se Edna rozechvěle a otřela si kapesníkem obličej. Vypadalo to, že se jí na stoličce u klavíru špatně sedí, a tak jí nabídl místo v křesle u okna. Mechanicky si přesedla a on ji na stoličce vystřídal.

„Vrátil jsem se předevčírem,“ odpověděl, opřel se paží o klaviaturu a vyloudil tak bouři falešných tónů.

„Předevčírem!“ zopakovala hlasitě a pak si to dál říkala v duchu, „předevčírem“, jako by tomu slovu nerozuměla. Představovala si, jak se za ní okamžitě po návratu vydá, a on zatím už od předvčerejška dýchá stejný vzduch a narazil na ni jen náhodou. Mademoiselle určitě lhala, když říkala: „Hlupáček, je do vás zamilovaný.“

„Předevčírem,“ řekla znovu a ulomila lístek z pelargonie, „takže kdybyste tu dnes na mě nenarazil, pak byste ne – nebo kdy... chci říct, vy jste mě nechtěl přijít navštívit?“

„Samozřejmě, měl jsem k vám zajít. Bylo toho tolik...“ Nervózně listoval notami mademoiselle Reiszové. „Hned včera jsem znovu nastou-

pil ve staré firmě. Tady mám koneckonců stejné šance jako tam – chci říct, jednoho dne se mi to může vyplatit. Mexičané se mi nijak zvlášť nezamlouvali.“

Takže on se vrátil, protože se mu Mexičané nezamlouvali, protože tady se mu práce vyplatí stejně jako tam, kvůli všemu možnému, jen ne proto, že chtěl být v její blízkosti. Vzpomněla si na ten den, kdy seděla na podlaze, obracela stránky jeho dopisu a pátrala po důvodu, který zůstal nevyřčen.

Nevšimla si, jak vypadá, vnímala jen jeho přítomnost, ale teď se schválně obrátila a prohlédla si ho. Vlastně byl pryč jen několik měsíců a nezměnil se. Vlasy – téže barvy jako její – se mu vlnily na spáncích docela jako předtím. Ani pleť neměl opálenější než na Grand Isle. Když na ni chvíli mlčky hleděl, nalezla v jeho očích stejnou něžnou laskavost a navíc ještě teplo a naléhavost, jež v nich dřív neviděla – byl to stejný pohled, který pronikl do její spící duše a probudil ji.

Edna si Robertův návrat a jejich první setkání představovala snad stokrát. Obvykle se odehrávalo u ní doma, kde ji okamžitě vyhledal. Vždycky se domnívala, že jí poví nebo aspoň dá znát, že ji miluje. A teď, ve skutečnosti, seděli tři metry od sebe, ona u okna mačkala v dlani listy pelargonie a voněla k nim, on se točil na klavírní stoličce a vykládal:

„Velice mě překvapilo, když jsem se doslechl, že pan Pontellier odjel, a divím se, že mi mademoiselle Reiszová nic neřekla ani o tom, že jste se přestěhovala – to mi včera pověděla máti. Nechápu, proč jste s ním nejela do New Yorku nebo s dětmi do Iberville, místo abyste se tady starala o dům. A prý se chystáte do ciziny. Tak to s námi nestrávíte příští léto na Grand Isle, nebude to... chodíte k mademoiselle Reiszové často? Poslala mi jen několik dopisů, ale hodně v nich o vás mluvila.“

„Vzpomínáte, jak jste mi před odjezdem slíbil, že mi napíšete?“ Celou tvář mu zalil ruměnc.

„Byl jsem přesvědčen, že mé dopisy by vás nudily.“

„To je jen výmluva, pravda bude asi někde jinde.“ Edna se natáhla ke klavíru pro klobouk, nasadila si ho a opatrně si probodla jehlicí těžký uzel vlasů.

„Vy už nebudete na mademoiselle Reiszovou dál čekat?“ otázal se Robert.

„Ne, mám zkušenost, že když se takhle dlouho nevrací, obvykle přijde až hodně pozdě v noci.“ Natáhla si rukavičky a Robert sáhl po svém klobouku.

„Vy na ni nepočkáte?“ zeptala se Edna.

„Když říkáte, že se vrátí pozdě, tak ne,“ a jako by si náhle uvědomil, že pronesl něco nezdvořilého, dodal: „A připravil bych se o potěšení doprovodit vás domů.“ Edna zamkla a dala klíč zpátky do skřýše.

Šli tedy spolu a kráčeli přes rozbahněné ulice a po chodnících, kde se museli vyhýbat pouličním prodavačům s levným zbožím. Kousek cesty se svezli tramvají, a když z ní vystoupili, minuli vilu Pontellierových, která působila pobořeným a polorozpadlým dojmem. Robert dům nikdy předtím neviděl a zadíval se na něj se zájmem.

„Nikdy jsem vás nenavštívil doma,“ poznamenal.

„Jsem ráda, že ne.“

„Proč?“ Neodpověděla. Pokračovali za roh, a když za ní vešel do domku, připadalo jí, že se její sny nakonec přece jen plní.

„Musíte zůstat na večeri, Roberte. Vidíte, že jsem tu úplně sama, a tak dlouho jsme se neviděli. Chci se vás zeptat na tolik věcí.“

Sundala si klobouk a rukavičky. On zůstal nerozhodně stát a mumlal jakési výmluvy, že ho čeká máti, dokonce zmínil i jakousi neodkladnou schůzku. Edna škrtla sirkou a zapálila lampu na stole – už se šelo. Když ve světle spatřil bolestný výraz v její tváři, ze které se veškerá uvolněnost vytratila, odhodil klobouk a posadil se.

„To víte, že chci zůstat s vámi, když mi to dovolíte!“ zvolal. Uvolněnost se vrátila. Edna se zasmála, vykročila k němu a položila mu ruku na rameno.

„Teď jste mi poprvé připomněl toho starého Roberta. Půjdu to říct Celestine.“ Odběhla rychle za služebnou, aby prostřela ještě pro jednoho. Dokonce ji poslala pro něco dobrého, což by ji ani nenapadlo, kdyby večerela sama. A připomněla jí, ať překape kávu zvlášť pečlivě a ať nepřipálí omeletu.

Když se vrátila, Robert se prohraboval časopisy, skicami a vším možným, co se bez ladu a skladu povalovalo na stole. Vzal jednu fotografii a zvolal:

„Alcée Arobin! Kde se tu propána vzal jeho obrázek?“

„Jednou jsem si chtěla naskicovat jeho hlavu,“ odpověděla Edna, „tak ho napadlo, že fotografie by mi mohla pomoci. To bylo ještě v druhém domě. Myslela jsem, že zůstala tam. Zřejmě se mi připletla mezi kreslicí potřeby.“

„Spíš byste mu ji měla vrátit, když už ji k ničemu nepotřebujete.“

„Ach, takových fotografií mám spousty! Vůbec mě nenapadlo, že bych je měla vracet. Nemají přece žádnou cenu.“ Robert se na obrázek dál díval.

„Nezdá se mi... vám připadá, že jeho tvář stojí za to, abyste ji kreslila? Přátelí se snad s panem Pontellierem? Nezmínila jste se, že ho znáte.“

„Není přítel pana Pontelliera, je to můj přítel. Zním ho odkáživa – ačkoli dobře ho znám teprve krátce. Radši bych ale mluvila o vás a poslechla si, co jste tam v Mexiku viděl a prožil.“ Robert odložil obrázek.

„Stále jsem viděl vlny a bílou pláž na Grand Isle, tichou travnatou ulici na Chênrière, starou pevnost na Grande Terre. Pracoval jsem jako stroj a cítil jsem se jako bludná duše. Nic mě tam nezajímalo.“

Opřela si hlavu o dlaň, aby jí do očí nesvítilo světlo.

„A co jste tady zatím viděla a prožívala vy?“ zeptal se. „Stále jsem viděla vlny a bílou pláž na Grand Isle, tichou travnatou ulici na Chênrière Caminada, starou prosluněnou pevnost na Grande Terre. Pracovala jsem skoro tak slepě jako stroj a pořád jsem se cítila jako bludná duše. Nic mě tu nezajímalo.“

„Paní Pontellierová, vy jste krutá,“ řekl procítěně, zavřel oči, zaklonil hlavu a opřel se. Mlčeli až do chvíle, kdy stará Celestine oznámila, že večere je na stole.

XXXIV

Jídelna byla velice malá. Ednin kulatý mahagonový stůl by se do ní zřejmě sotva vešel. I takhle stačilo od malého stolku udělat dva kroky a ocitli jste se v kuchyni, u krbu, u malého bufetu nebo u zadního vchodu, z něhož se vycházelo na úzký dvorek dlážděný cihlami.

Jakmile zasedli k večeři, začali se chovat formálně a k důvěrnému rozhovoru už se nedokázali vrátit. Robert líčil své příhody z pobytu v Mexiku a Edna vykládala o událostech, které se odehrály za jeho nepřítomnosti a mohly ho zajímat. Jídlo bylo průměrné, až na těch několik lahůdek, pro které poslala. Stará Celestine s pestrým šátkem omotaným kolem hlavy se belhala dovnitř a zase ven, o všechno se starala a občas se chvilku zdržela a místním nářečím si povídala s Robertem, kterého znala už jako dítě.

Robert si pak odešel do nedaleké trafiky koupit cigaretové papírky, a když se vrátil, zjistil, že Celestine přinesla černou kávu do salonu.

„Snad jsem se už ani neměl vracet,“ řekl. „Jakmile vás začnu nudit, pošlete mě pryč.“

„S vámi se nikdy nenudím. Asi jste zapomněl, jak jsme spolu na Grand Isle trávili celé hodiny a přivykli jeden druhému.“

„Z toho, co se odehrálo na Grand Isle, jsem nezapomněl nic,“ řekl. Nepodíval se na ni, balil si cigaretu. Položil na stůl váček na tabák, pestrobarevnou věcičku z vyšívaneého hedvábí, zcela určitě vlastnoruční dílo nějaké ženy.

„Dřív jste míval tabák v gumovém pytlíku,“ pronesla Edna, vzala váček do ruky a prohlížela si drobounké stehy.

„Ano, ztratil jsem ho.“

„Kde jste koupil tenhle? V Mexiku?“

„Dala mi ho jedna dívka z Vera Cruz, jsou ohromně velkorysé,“ odpověděl, rozškrtl sirku a zapálil si.

„Mexičanky musejí být moc krásné, takové malebné, ty jejich černé oči a krajkové přehozy...”

„Některé ano, jiné jsou zase ošklivé jak noc. Stejně jako ženy kdekoli na světě.”

„Jaká byla – ta, co vám dala ten váček? Musel jste se s ní znát dost dobře.”

„Byla úplně obyčejná. Vůbec nic pro mě neznamenal. Znal jsem ji docela dobře.”

„Byl jste někdy u ní doma? Vypadalo to tam nějak neobvykle? Zajímá mě, jaké lidi jste tam potkal a jaký na vás udělali dojem.”

„Někteří lidé ve vás zanechají dojem jen velice letmý, o nic stálější, než když rozčeříte hladinu veslem.”

„A ona patří mezi ně?”

„Kdybych připustil, že mezi ně patří, zachoval bych se nelaskavě.” Nacpal si váček zpátky do kapsy, jako by spolu s tou drobností chtěl smést ze stolu i téma, na které je přivedla.

Objevil se Arobin, přinesl od paní Merrimanové vzkaz, že karetní večírek se odkládá, protože jedno z jejích dětí stůně.

„Jak se máte, Arobine?” řekl Robert a vynořil se ze stínů.

„Ale, Lebrun! No jistě! Včera jsem slyšel, že jste se vrátil. Jak se k vám ti Mexikáni chovali?”

„Docela pěkně.”

„Ale ne dost pěkně, abyste tam zůstal. Ovšem v Mexiku jsou nádherná děvčata. Když jsem byl před pár lety ve Vera Cruz, myslel jsem, že odtamtud už nikdy neodjedu.”

„Vyšívaly pro vás pantofle, váčky na tabák, stuhy na klobouky a takové věci?” zeptala se Edna.

„Ale kdež! Ne, takovou přízeň ke mně žádná nechovala. Obávám se, že ony mnohem víc okouzly mě než já je.”

„Tak to jste měl menší štěstí než Robert.”

„Já mám vždycky menší štěstí než Robert. Svěřuje vám tady svá něžná tajemství?”

„Už jsem vás zdržoval dost dlouho,“ řekl Robert, vstal a potřásl Edně rukou. „Prosím, pozdravujte ode mě pana Pontelliera, až mu budete psát.“

Podal ruku i Arobinovi a odešel.

„Fajn chlap, tenhle Lebrun,“ prohlásil Arobin, když se za Robertem zavřely dveře. „Nevzpomínám si, že bys o něm někdy mluvila.“

„Seznámili jsme se loni v létě na Grand Isle,“ odvětila. „Mám tu tvoji fotografii. Nechceš ji zpátky?“

„Co bych s ní dělal? Vyhod’ ji.“ Odhodila ji zpět na stůl.

„K paní Merrimanové nepůjdu,“ řekla. „Vyřid’ jí to, kdybys ji potkal. Ale možná bych jí radši měla napsat. Asi jí napíšu hned teď, že mě mrzí, že jí stůně děcko, a ať se mnou nepočítá.“

„To není špatný nápad,“ souhlasil Arobin. „Nedivím se ti, taková banda tupců!“

Edna otevřela psací mapu, našla papír a pero a pustila se do vzkazu. Arobin si zapálil doutník a četl si večerník, který si přinesl v kapse.

„Kolikátého dnes je?“ zeptala se. Řekl jí to.

„Dáš mi to na poštu, až půjdeš ven?“

„Ovšem.“ Předčítal jí úryvky z novin a ona rovnala věci na stole.

„Co chceš dělat?“ otázal se a odložil noviny. „Chceš se projít nebo si třeba vyjet? Jelo by se pěkně, je hezká noc.“

„Ne, nechci nic podnikat, zůstanu doma a odpočinu si. Ty se běž bavit. Nezůstávej tu.“

„Půjdu, jestli musím, ale bavit se určitě nebudu. Víš přece, že žiju, jediné když jsem s tebou.“

Vstal a chtěl se s ní rozloučit.

„Tohle říkáš ženám vždycky?“

„Už jsem to určitě někdy řekl, ale asi ještě nikdy jsem to nemyslel tak vážně jako teď,“ odpověděl s úsměvem. Její oči nezazářily vřelostí, hleděly zasněně a do prázdna.

„Dobrou noc. Zbožňuju tě. Hezky se vyspi,“ řekl, políbil jí ruku a odešel.

Zůstala sama v jakémisi otupělém zadumání. Krok za krokem si promítala každý okamžik, který strávila s Robertem od chvíle, kdy vkročil do bytu mademoiselle Reiszové. Vybavovala se jí jeho slova, jeho pohledy. Jak málo to bylo pro její hladové srdce! Spatřila před sebou vidinu – luzně svůdnou vidinu mexické dívky. Zachvěla se žárlivostí. Přemýšlela, kdy se Robert vrátí. Neřekl, že se vrátí. Byla s ním, slyšela jeho hlas a dotýkala se jeho ruky. Ale tak nějak jí připadal bližší, když byl daleko odsud v Mexiku.

XXXV

Ráno zářilo slunečním světlem a nadějí. Edna před sebou neviděla žádné zklamání, jen příslib neskonale radosti. Ležela v posteli a v jasných očích jí tančily příjemné úvahy. „Je do vás zamilovaný, hlupáček.“ Kdyby tomu mohla skutečně věřit, copak by potom záleželo na něčem jiném? Připadalo jí, že se včera večer chovala dětinsky a nerozvázně, když tak snadno propadla malomyslnosti. V duchu si vypočítávala příčiny, které Roberta bezpochyby vedly k takové rezervovanosti. Jistě by se přes ně přenesli; jestli ji opravdu miluje, překážky se rozplynou, nemohou vydržet nápor její vášně a on to brzy zjistí. Představila si ho, jak jde ráno do práce. Dokonce viděla, co má na sobě, jak kráčí po ulici a zahýbá do jiné, viděla, jak se sklání nad psacím stolem, mluví s lidmi v kanceláři, jde na oběd a možná se rozhlíží, jestli ji nespátří. Odpoledne nebo večer k ní přijde, posadí se a ubalí si cigaretu, trochu si popovídají a pak odejde, stejně jako včera večer. Jak by to bylo báječné, mít ho tady u sebe! Ničeho by nelitovala a nesnažila by se ani proniknout štítem rezervovanosti, kdyby se zase rozhodl za ní skrýt.

Edna posnídala jen napůl oblečená. Služebná jí přinesla rozkošný dopis od Raoula, napsaný tiskacími písmeny. Psal, že ji má rád, prosil, aby mu poslala bonbony, a líčil, jak ráno našli vedle Lidiiny velké bílé prasnice ležet deset malinkatých bílých selátek, pěkně v řadě.

Přišel také dopis od manžela a stálo v něm, že se snad vrátí na začátku března a pak se přichystají na cestu do ciziny, kterou jí už tak dlouho slibuje a kterou si teď bez problémů mohou dovolit. Díky jeho nedávným spekulacím na Wall Street budou cestovat jak se patří a nebudou vůbec muset šetřit na maličkostech.

Ke svému velkému překvapení dostala ještě vzkaz od Arobina, napsal ho o půlnoci v klubu. Přál jí dobré ráno, doufal, že se hezky vyspala, ujistil ji o své oddanosti a vyjádřil naději, že i ona k němu chová alespoň maličko podobných citů.

Všechny dopisy ji potěšily. Dětem odpověděla ve veselém duchu, slíbila jim bonbony a poblahopřála jim ke šťastnému objevu selátek.

Manželovi odepsala v tónu přátelské vyhybavosti – nechtěla ho úmyslně klamat, z jejího života se jednoduše vytratil veškerý smysl pro realitu. Odevzdala se osudu a lhostejně očekávala následky.

Na Arobinův vzkaz neodpověděla. Hodila ho do Celestinových kamen.

Několik hodin energicky pracovala. Nepřišel nikdo, jen obchodník s obrazy, který se jí vyptával, jestli je pravda, že odjíždí do Paříže studovat.

Odpověděla, že je to možné, a on si u ní zamluvil několik skic Paříže. Požádal, ať je doručí včas, aby je mohl dát na prosincový vánoční trh.

Robert nepřišel. Bolestně ji to zklamalo. Nepřišel ani druhý den, ani ten další. Každé ráno se probudila s nadějí a každý večer ji sžírala malomyslnost. Byla v pokušení vypravit se za ním. Tomu popudu však nepodlehla, naopak, vyhýbala se jakékoli příležitosti, která by je mohla náhodou svést dohromady. Nešla k mademoiselle Reiszové a nechodila kolem domu madam Lebrunové. Kdyby byl ještě v Mexiku, nic by jí v tom nebránilo.

Když ji Arobin jednou večer přemlouval, aby si s ním vyjela, souhlasila – jeli po Shell Road za město k jezeru. Jeho koně byli mimořádně bujní, až neovladatelní. Střemhlavé tempo, kterým se řítili kupředu, se jí líbilo, stejně jako rychlý ostrý dusot kopyt na tvrdé silnici. Nikde se nezastavili, aby si dali něco k jídlu nebo k pití. Arobin se zbytečně nevystavoval riziku. Najedli se a napili potom v Ednině malé jídelně, a to bylo poměrně brzy večer.

Odházal pozdě v noci. Chodit za ní a být s ní pro něj začínalo znamenat víc než jen pomíjivý flirt. Odhalil dosud spící smyslnost, která se díky jeho jemnému instinktu pro Edniny přirozené potřeby rozvíjela jako malátný, vyprahlý, choulostivý květ.

Když té noci usínala, necítila ani stopu malomyslnosti, a ráno se probudila bez naděje.

XXXVI

Na předměstí byla zahrada, koutek zastíněný listím, kde pod pomerančovníky stálo několik zelených stolků. Na kamenném schodu celý den spala na slunci stará kočka, v křesle u otevřeného okna podřimovala ve chvílích volna stará mulatka a probouzela se, jen když někdo zaklepal na desku jednoho ze zelených stolků. Prodávala mléko, smetanový sýr, chléb a máslo. Nikdo nedokázal udělat tak báječnou kávu nebo usmažit kuře s tak zlatavou kůrčičkou jako ona.

To místo bylo příliš prosté, než aby přitáhlo lidi z lepší společnosti, a tak tiché, že uniklo pozornosti těch, kdo hledají veselí a rozptýlení. Edna ho objevila náhodou, když byla prkenná vrata otevřená dokořán. Zhlédla tehdy zelený stolek, na němž sluneční světlo dopadající skrze chvějící se listy tvořilo šachovnicový vzor. Vevnitř našla dřímající mulatku, ospalou kočku a sklenici mléka, které jí připomínalo mléko v Iberville.

Často se tam zastavila při svých procházkách, někdy si s sebou vzala knihu, a když se tam ocitla úplně sama, hodinku či dvě jen tak seděla pod stromy. Párkrát řekla Celestine, *ať* nedělá žádnou večeři, a v klidu se zde najedla. Bylo to poslední místo v celém městě, kde by čekala setkání s někým známým.

Přesto nepocítila údiv, když tam jednou pozdě odpoledne seděla u skromné večeře, nahlížela do otevřené knihy, hladila kočku, která se s ní spřátelila, a vysokými vraty zahrady prošel Robert. Vlastně ji to přece jen překvapilo, ale docela málo.

„Jsem patrně odsouzena vídat vás pouze náhodou,“ řekla a sundala kočku ze sousední židle. Roberta jejich nečekané setkání zaskočilo, byl celý nesvůj, téměř na rozpacích.

„Chodíte sem často?“ zeptal se.

„Skoro tu bydlím,“ řekla.

„Dřív jsem se tu hodně stavoval na šálek Catichiny skvělé kávy. Od chvíle, co jsem se vrátil, jsem tu poprvé.“

„Přinese vám talíř a já se s vámi rozdělím o večeři. Vždycky je toho dost pro dva, možná i pro tři.“ Edna měla v úmyslu chovat se lhostejně a tak rezervovaně jako on při prvním setkání; odhodlala se k tomu po mnoha úporných a přísně logických úvahách během jedné ze svých malomyslných nálad. Ale když tu v zahrádce opravdu seděl vedle ní, jako by jí ho do cesty přivedla lstivá Prozřetelnost, její odhodlání se rozplynulo.

„Proč se mi vyhýbáte, Roberte?“ otázala se a zavřela knihu.

„Proč kladete tak osobní otázky, paní Pontellierová? Proč mě nutíte, abych se hloupě vymlouval?“ zvolal s nečekanou prudkostí. „Jistě nemá smysl vykládat vám, že mám hodně práce nebo že jsem nemocný nebo že jsem k vám zašel a vy jste nebyla doma. Vyberte si prosím kteroukoli z těch vytáček a už mě netrapte.“

„Jste ztělesněné sobectví,“ prohlásila. „Před něčím uhýbáte – nevím před čím – ale stojí za tím nějaký sobecký motiv. Šetříte sebe, a ani na okamžik nepomyslíte na to, co se honí hlavou mně, nebo jak se cítím, když mě zanedbáváte a přehlížíte. Zřejmě vám připadá, že takovéhle chování se pro ženu nehodí, ale mám teď ve zvyku říkat své názory nahlas. Klidně si myslíte, že mi schází ženskost, je mi to jedno.“

„Ne, myslím si jen, že jste krutá, už jsem vám to onehdy řekl. Snad to děláte nevědomky, ale nutíte mě, abych vám odhalil své nitro, přestože to k ničemu nebude. Je to, jako bych si měl sundat obvaz z otevřené rány jen proto, abyste se na ni mohla do sytosti vynadívat, a přitom neměla ani chuť, ani moc ji zahojit.“

„Kazím vám večeři, Roberte, zapomeňte, co jsem říkala. Nesnědl jste ani sousto.“

„Chtěl jsem si dát jen šálek kávy.“ Jeho jemná tvář byla zkřivená rozčilením.

„Není tahle zahrádka nádherná?“ poznamenala. „Jsem tak ráda, že na ni ještě skoro nikdo nepřišel. Je tu takový klid, taková pohoda. Všiml jste si, že tu neslyšíte téměř žádný zvuk? Takové odlehlé místo, od

tramvaje je to pěšky pěkný kus. Mně ovšem procházka nevadí. Vždycky je mi moc líto žen, které nemají rády pohyb na čerstvém vzduchu, vždyť o tolik přicházejí – o tolik neobvyklých momentů ze života kolem sebe, a my ženy přece máme tak málo příležitostí ho poznat. Catiche má kávu vždycky horkou. Nechápu, jak to tady venku dokáže. Celestine stačí káva vychladnout za tu chvilku, než ji přinese z kuchyně do jídelny. Tři kostky! Jak to můžete pít tak sladké? Dejte si na tu kotletu trochu řeřichy, je tak svěží a tak příjemně pálí. A taky mi připadá výhodné, že tady venku můžete u kávy kouřit. To ve městě... vy si nezakouříte?"

„Až za chvíli,“ řekl a položil si na stolek doutník.

„Kdo vám ho dal?“ zasmála se.

„Koupil jsem si ho. Asi začínám rozhazovat, vzal jsem celou krabici.“ Pevně se rozhodla, že už mu nebude klást žádné osobní otázky a rozčilovat ho.

Kočka se s ním pokusila spřátelit, a když si zapálil doutník, vyskočila mu do klína. Hladil ji po hedvábném kožíšku a chvíli o ní mluvil. Podíval se na Edninu knihu, sám už ji četl, a řekl jí, jak dopadne, prý aby se už nemusela prokousávat dál.

Opět ji doprovodil domů; k „ptačí budce“ dorazili až po soumraku. Nepožádala ho, aby se zdržel, a on jí za to byl vděčný, protože vůbec neměl v úmyslu odejít a takhle si nemusel trapně vymýšlet nějakou přijatelnou záminku. Pomohl jí zapálit lampu a ona si pak šla k sobě do pokoje sundat klobouk a opláchnout si obličej a ruce.

Když se vrátila, Robert si tentokrát neprohlížel obrázky a časopisy. Seděl ve stínu a opíral si zakloněnou hlavu o opěradlo křesla, jako by snil. Edna chvilku zůstala u stolu a rovnala na něm knihy. Pak zamířila k němu. Nahnula se přes područku jeho křesla a oslovila ho jménem.

„Roberte,“ řekla, „vy spíte?“

„Ne,“ odpověděl a vzhlédl k ní.

Sklonila se k němu, políbila ho – byl to lehký, chladný, rozvázný polibek a jeho smyslný podtón pronikl celou jeho bytostí – a potom se zase odtáhla. Objal ji a prostě ji k sobě přivinul. Dotkla se jeho tváře

a přitiskla ji ke své. To gesto sálalo láskou a něhou. Znovu našel její rty, pak si ji přitáhl vedle sebe na pohovku a sevřel její ruku v dlaních.

„Ted' to víte,“ řekl, „ted' víte, s čím jsem zápasil od loňského léta na Grand Isle, co mě vyhnalo a zase přivedlo zpět.“

„Proč jste s tím zápasil?“ zeptala se. Po její tváři přebíhaly tlumené odlesky.

„Proč? Protože jste nebyla volná, byla jste manželka Léonce Pontelliera. Nemohl jsem vás přestat milovat, i kdybyste stokrát byla jeho žena, ale když jsem od vás odešel a držel se stranou, nemohl jsem vám to alespoň říct.“ Položila mu volnou ruku na rameno, pak na tvář. Něžně ji pohládila. On ji znovu políbil. Obličej mu hořel a zardíval se.

„Celou tu dobu v Mexiku jsem na vás myslel a toužil po vás.“

„Ale nepsal jste mi,“ přerušila ho.

„Vzal jsem si nějak do hlavy, že vám na mně záleží, a úplně jsem ztratil soudnost. Na nic jsem nedbal, jen jsem bláhově snil, že se najde způsob, jak byste se mohla stát mou ženou.“

„Vaší ženou!“

„Náboženství, věrnost, to vše by šlo stranou, jen kdyby vám na mně záleželo.“

„To jste tedy musel zapomenout, že jsem manželkou Léonce Pontelliera.“

„Ach, byl jsem úplně zpitomělý, snil jsem o šílených a nemožných věcech, myslel jsem na muže, kteří dali svým ženám volnost, člověk o takových věcech slyší vyprávět.“

„Ano, člověk o takových věcech slyší vyprávět.“

„Vrátil jsem se posedlý spoustou mlhavých bláznivých předsevzetí. A když jsem přijel...“

„Když jste přijel, vůbec jste se ke mně nepřiblížil!“ Stále ještě ho laskala po tváři.

„Uvědomil jsem si, jaký jsem lump, když o něčem takovém sním, i kdybyste vy třeba chtěla.“

Vzala jeho obličej do dlaní a pohlédla na něj, jako by z něj už nikdy nechtěla spustit oči. Políbila ho na čelo, na víčka, na tváře a na rty.

„To bylo od tebe velice, velice pošetilé, chlapče, že jsi mařil čas sny o nemožném. Prý kdyby mi dal pan Pontellier volnost! Už nejsem žádný majetek pana Pontelliera, se kterým může volně nakládat. Dám se, komu budu chtít. Kdyby snad řekl: ‚Tady je, Roberte, vezměte si ji a buďte šťastný, patří vám,‘ oběma bych se vám vysmála.“

Trochu zbledl. „Jak to myslíte?“ zeptal se.

Někdo zaklepal na dveře. Vstoupila stará Celestine a vyřídila, že k zadnímu vchodu přišla služebná od madam Ratignolleové a vzkazuje, že madam musela ulehnout a prosí paní Pontellierovou, aby k ní okamžitě přišla.

„Ano, ano,“ řekla Edna a vstala. „Slíbila jsem to. Povězte jí, ať na mě počká. Půjdu s ní.“

„Já vás tam doprovodím,“ nabídl Robert.

„Ne,“ odmítla. „Půjdu se služebnou.“ Zaběhla si do pokoje pro klobouk, a když se opět vrátila, ještě na okamžik si k němu sedla na pohovku. Ani se nepohnul. Objala ho kolem krku.

„Na shledanou, Roberte, miláčku. Řekni na shledanou.“ Políbil ji s mnohem větší vášní než předtím a pevně ji k sobě přivinul.

„Miluju tě,“ zašeptala, „jen tebe, nikoho jiného. To tys mě loni v létě probudil z hloupého snu, co se mi celý život zdál. Ó, byla jsem tolik nešťastná, když ses ke mně choval lhostejně! Tolik jsem trpěla, tolik! Ted’ jsi ale tady a budeme se milovat, Roberte. Budeme jeden pro druhého vším. Na ničem jiném na světě nezáleží. Musím jít ke své přítelkyni, ale ty na mě počkáš, vid’? I kdyby to trvalo celou noc, počkáš tu na mě, vid’, Roberte?“

„Nechod’ pryč, ne! Ach Edno, zůstaň tu se mnou,“ žadonil. „Proč tam chceš jít? Zůstaň se mnou, zůstaň tu.“

„Vrátím se co nejdřív a zase tě tu uvidím.“ Zabořila tvář do jeho ramene a znovu se s ním rozloučila. Její svůdný hlas a láska, kterou k ní cítil, očarovaly jeho smysly a vymazaly mu z hlavy všechna ostatní přání krom touhy držet ji a nikdy nepustit.

XXXVII

Edna nahlédla do lékárny. Monsieur Ratignolle vlastnoručně míchal jakýsi lék, s velkou obezřelostí kapal do malé lahvičky červenou tekutinu. Byl Edně vděčný, že přišla, její přítomnost manželku bezpochyby uklidní. Sestra madam Ratignolleové, která s ní zatím byla při každém podobném soužení, tentokrát nemohla z plantáže přijet a Adèle nenacházela klid, dokud jí společnost laskavě nepřislíbila paní Pontellierová. Od minulého týdne u nich přespává ošetřovatelka, protože bydlí příliš daleko. A v průběhu odpoledne se tu několikrát zastavil doktor Mandelet. Každou chvíli by se tu měl objevit znovu.

Edna vyběhla nahoru po soukromém schodišti, které vedlo ze zadní části obchodu do bytu v patře. Všechny děti spaly v jedné z ložnic. Madam Ratignolleová byla právě v salonu, kam se roztěkaně uchýlila mezi nápory bolestí. Seděla na pohovce, oblečená v nadýchaném bílém župánku, a nervózně svírala v pěsti kapesník. Tvář měla staženou a ztrhanou, krásné modré oči vyhaslé a nepřirozené. Celou záplavu krásných vlasů jí sčesali dozadu a zapletli. Dlouhý cop spočíval na polštáři, svinutý jako zlatý had. Ošetřovatelka, důvěryhodně působící míšenka v bílé zástěře a čepci, ji přemlouvala, ať se vrátí do ložnice.

„K čemu to, k čemu to,“ řekla okamžitě Edně. „Musíme se zbavit Mandeleta, začíná být moc starý a nespolehlivý. Povídal, že tu bude v půl osmé, a teď už je určitě po osmé. Podívej se, kolik je hodin, Joséphine.“

Žena měla optimistickou povahu a nehodlala brát žádnou situaci příliš vážně, zvláště takovou, kterou tak dobře znala. Vybídla madam, ať je statečná a trpělivá. Ale madam jen zatnula zuby hluboko do dolního rtu a Edna si všimla, že se na jejím bílém čele perlí kapky potu. Za pár okamžiků zhluboka a procítěně vzdechla a osušila si tvář zmuchlaným kapesníkem. Vypadala vyčerpaně. Ošetřovatelka jí podala čistý kapesník postříkaný kolínskou.

„To už přestává všechno!“ vykřikla rozčileně madam Ratignolleová. „Mandelet by zasloužil smrt! Kde je Alphonse? To mě snad všichni nechají takhle samotnou, nikdo se o mě nepostará?“

„Nepostará, jak to můžete říct?“ zvolala ošetřovatelka. Copak tu není ona? A tady paní Pontellierová určitě mohla strávit příjemný večer doma, a přece o ni přišla pečovat! A neozývají se teď v chodbě kroky monsieur Ratignollea? Navíc je právě slyšet kočár doktora Mandeleta. Ano, opravdu zrovna zastavil dole u vchodu.

Adèle se podřídila, šla zpátky do svého pokoje a posadila se na krajíček nízké lenošky vedle postele.

Doktor Mandelet nevěnoval stížnostem madam Ratignolleové žádnou pozornost. V takových chvílích na ně byl zvyklý a byl natolik přesvědčen o její důvěře, že o ní vůbec nepochyboval.

Setkání s Ednou ho potěšilo a požádal ji, aby mu šla dělat společnost do salonu. Ale madam Ratignolleová nechtěla ani slyšet, že by ji Edna měla být jen na chvíli opustit.

Mezi bolestivými křečemi si spolu povídaly, a to jí prý nedovolí tolik myslet na své utrpení.

Edna začínala mít nepříjemný pocit. Zmocňoval se jí mlhavý děs. Její vlastní zážitky z porodu jí připadaly vzdálené, neskutečné, vzpomínala si na ně jen nejasně. Matně si vybavovala extázi bolesti, těžký pach chloroformu, letargii bez jediného pocitu či vjemu a probuzení, po němž teprve spatřila malý nový život, který přivedla na svět mezi ten obrovský nespočetný dav duší, jež přicházejí a zase odcházejí.

Začínala litovat, že splnila slib; nemusela tu přece nutně být. Mohla si vymyslet nějakou výmluvu, dokonce ještě teď se mohla pod nějakou záminkou vytrazit. Ale zůstala. Přihlížela trýznivé scéně a její nitro se svíjelo v agónii, vášnivě a nepokrytě se bouřilo proti zákonitostem přírody.

Stále ještě byla omráčená a oněmělá emocemi, když se později sklonila, aby přítelkyni políbila a tiše se s ní rozloučila. Adèle přitiskla tvář k její a vyčerpaně zašeptala: „Mysli na děti, Edno! Jen mysli na děti! Pamatuji na ně!“

XXXVIII

Ednin omámený pocit nezmizel, ani když vyšla ven na čerstvý vzduch. Pro doktora se vrátil kočár, stál před vraty. Odmítla se svézt a řekla doktoru Mandeletovi, že chce jít pěšky, že se nebojí a půjde sama. Dal kočímu příkaz, aby na něj počkal u paní Pontellierové, a vydal se s ní domů.

Nahoře, daleko nahoře nad úzkou uličkou, mezi vysokými domy zářily hvězdy. Vanul příjemný, laskaví větrík, ale trochu studil příděchem jara a noci. Šli pomalu. Doktor krácel ztěžka a pravidelným tempem s rukama založenýma za zády, Edna nepřítomně jako jedné noci na Grand Isle, jako by ji předběhly vlastní myšlenky a snažila se je dohnat.

„Neměla jste u toho být, paní Pontellierová,“ řekl doktor. „Neměla jste tam co pohledávat. Adèle mívá v tomto stavu spoustu rozmarů. Mohla si k sobě zavolat tucet jiných žen, takových, se kterými jen tak nic nepohne. Připadalo mi to kruté, opravdu. Neměla jste tam chodit.“

„Ale co!“ odvětila lhostejně. „Ono na tom koneckonců ani moc nesejde. Člověk musí jednou začít myslet na děti, čím dřív, tím líp.“

„Kdy se vrátí Léonce?“

„Už zanedlouho. Někdy v březnu.“

„A pojedete do ciziny?“

„Možná... ne, já nepojedu. Už se nenechám k ničemu nutit. Nechci do ciziny. Chci mít klid. Nikdo nemá právo... snad kromě dětí... ale přijde mi, že ani ony... tedy připadalo mi...“ Uvědomila si, že mluví stejně nesouvisle, jako myslí, a rázem se odmlčela.

„Problém je v tom,“ povzdechl si doktor, protože intuitivně pochopil, co chce říct, „že mládí tolik podléhá iluzím. Zřejmě to tak zařídila příroda, je to lákadlo, které má zajistit lidskému rodu pokračování. A příroda se neohlíží na morální důsledky, na pravidla, která si svévolně vymýšlíme a která se cítíme nuceni za každou cenu dodržovat.“

„Ano,“ řekla. „Uplynulá léta jsou jako pouhé sny... kéž by člověk mohl stále spát a snít – ale když se probudíte a zjistíte, že... ale co! Možná je přece jen lepší probudit se, kdyby to znamenalo pouze utrpení, než zůstat po celý život hloupým otrokem iluze.“

„Mám pocit, milé dítě,“ řekl doktor, když se rozcházel a on jí stiskl ruku, „že vás něco hodně trápí. Nehodlám si vynucovat vaši důvěru. Chci jen říct, že kdybyste se mi snad někdy chtěla svěřit, možná bych vám dokázal pomoci. Já bych vás určitě chápal, a takových lidí není mnoho... opravdu jich není mnoho, má milá.“

„Nějak nemám chuť mluvit o věcech, které mě trápí. Nemyslete si, že jsem nevděčná nebo že si vašeho porozumění nevážím. Mám taková období, kdy se mě zmocňuje beznaděj a bolest. Ale chci si jen jít svou cestou. Žádám samozřejmě hodně, vždyť přitom musím rozvrátit životy, srdce, předsudky druhých... jenže to nevádí... ale nechtěla bych zničit život těm malým. Ach! Nevím, co mluvím, doktore. Dobrou noc. Nic mi nevyčítejte.“

„Vyčtu vám, jestli ke mně brzy nepřijdete na návštěvu. Promluvíme si o věcech, které by vás dřív ani ve snu nenapadlo vyslovit. Oběma nám to prospěje. Nechci, abyste si něco vyčítala, ať už se stane cokoli. Dobrou noc, mé dítě.“

Prošla vrátky, ale místo aby zamířila dovnitř, posadila se na schůdek u verandy. Noc byla tichá a konejšivá. Všechny divoké emoce posledních hodin z ní sklouzly jako ponurý nepohodlný kus oděvu, který stačilo jen uvolnit a setřást ho ze sebe. Znovu si připomněla tu hodinu, než pro ni Adèle poslala, a jakmile pomyslela na Robertova slova, objetí jeho paží, dotek jeho rtů na svých rtech, její smysly se opět probudily. V ten okamžik si nedokázala představit větší pozemské blaho, než to, že má svého milovaného. Tím, že jí vyznal lásku, se jí už částečně odevzdal. Když si uvědomila, že ho má na dosah, že na ni čeká, zmámila ji opojná netrpělivost. Je tak pozdě, možná už usnul. Probudí ho polibkem. Doufala, že opravdu bude spát, aby ho mohla vytrhnout ze sna svým laskáním.

Přesto se jí stále vracel Adèlin šepot: „Mysli na děti, jen pamatuj na děti.“ Opravdu na ně hodlala myslet, to rozhodnutí se jí zabodlo do duše jako smrtelná rána – ale ne dnes. Zítra bude na úvahy času dost.

Robert na ni nečekal v malém salonku. Nemohla ho najít ani nikde jinde. Dům byl prázdný. Jen na kus papíru, který ležel pod lampou, Robert napsal:

„Miluji tě. Sbohem – protože tě miluji.“

Edna si vzkaz přečetla a udělalo se jí mdlo. Šla si sednout na pohovku. Pak se na ni natáhla, aniž vydala jediný zvuk. Nespala. Nešla do postele. Lampa zaprskala a zhasla. Ráno, když Celestine odemkla kuchyňské dveře a přišla zatopit v krbu, stále ještě nezamhouřila oka.

XXXIX

Victor s kladivem, hřebíky a kusy trámů spravoval roh jednoho zápraží. Poblíž něj seděla Mariequita, klátila nohama, dívala se, jak pracuje, a podávala mu z krabice na nářadí hřebíky. Slunce do nich pralo. Dívka si zakryla hlavu zástěrou složenou do čtverce. Už si povídali nejméně hodinu. Nikdy ji neomrzelo poslouchat Victorovo vyprávění o večeri u paní Pontellierové. Každý detail náležitě zveličil, až vypadala jako nefalšované lukulské hody. Byly tam celé džbery květin, tvrdil. Šampaňské popíjeli z obrovských zlatých pohárů. Ani Venuše právě zrozená z mořské pěny by nemohla vypadat úchvatněji než paní Pontellierová, zářící v čele tabule krásou a démanty. Také všechny ostatní ženy připomínaly mladé hurisky obdařené neporovnatelnými půvaby.

Vzala si do hlavy, že Victor je do paní Pontellierové zamilovaný, a on na to reagoval vyhýbavě, aby její podezření potvrdil. Urazila se, uronila pár slz a vyhrožovala, že si půjde po svém a nechá ho těm jeho vznešeným dámám. Na Chênrière po ní blázní tucet jiných, a když je teď v módě zamilovávat se do cizích manželek a manželů, může rovnou utéct do New Orleans s Célininým mužem.

Célinin muž je hlupák, zbabělec a prase a Victor jí to hodlá dokázat tím, že mu rozmlátí hlavu na kaši, jakmile ho příště potká. Tento příslib Marieqitu velice upokojil. Otřela si oči a celá se při té vyhlídce rozveselila.

Pořád ještě mluvili o večeri a o lákadlech městského života, když se za rohem vynořila paní Pontellierová osobně. Oba mladí lidé oněměli údivem, protože ji považovali za zjevení. Byla to však skutečně ona, z masa a krve, vypadala unaveně a po cestě byla trošku špinavá a pomuchlaná.

„Přišla jsem od přístaviště,“ řekla, „a zaslechla jsem rány kladivem. To jste asi opravoval tady tu verandu. Dobře děláte. Loni v létě jsem o ta uvolněná prkna pořád zakopávala. Jak nevlídně a opuštěně tady

všechno působí!“ Victorovi chvíli trvalo, než pochopil, že připlula plachetnicí s Beaufortem, že přijela sama a chce si tu odpočinout.

„Vidíte, že tu nic není připravené. Přenechám vám svůj pokoj, nikde jinde se bydlet nedá.“

„Spokojím se s čímkoli,“ ujistila ho.

„Jestlipak snesete, jak Philomel vaří,“ pokračoval, „ale snad bych mohl na dobu, co tu budete, přivést její matku. Myslíš, že by to vzala?“ obrátil se na Mariequitu.

Mariequita myslela, že Philomelina matka by se toho asi na pár dní ujala, když jí dobře zaplatí.

Jakmile spatřila paní Pontellierovou přicházet, začala je podezírat, že si tu dali milostné dostaveníčko. Ale Victorovo překvapení bylo tak nelíčené a paní Pontellierová se k němu chovala tak nepokrytě lhostejně, že se jí ta zneklidňující myšlenka brzy vykouřila z hlavy. S velikým zájmem si prohlížela tuhle ženu, která pořádá nejluxusnější večírky v Americe a které všichni muži v New Orleans leží u nohou.

„V kolik obědváte?“ zeptala se Edna. „Mám obrovský hlad, ale nechystejte kvůli mně nic zvláštního.“

„Bude to za chvíličku, vlastně skoro hned, zařídím to,“ řekl Victor a spěšně začal sklízet náradí. „Můžete se u mě v pokoji upravit a odpočinout si. Mariequita vás tam dovede.“

„Děkuji,“ řekla Edna. „Ale víte co? Mám chuť zajít si na pláž, pořádně se umýt a ještě si před obědem trochu zaplavat.“

„Voda je ještě moc studená!“ zvolali oba. „Ať vás to ani nenapadne.“

„No, mohla bych to aspoň zkusit – jen si smočít nohy. Připadá mi, že slunce strašně pálí a určitě už muselo prohřát i největší hlubiny oceánu. Mohli byste mi půjčit pár ručníků? Radši bych měla hned vyrazit, abych se stačila vrátit včas. Kdybych čekala až do odpoledne, mohlo by se ochladit.“

Mariequita odběhla do Victorova pokoje a vrátila se s několika ručníky.

„Doufám, že máte k obědu rybu,“ řekla Edna, než zamířila pryč. „Ale jestli ne, nedělejte si s tím starosti.“

„Běž a sežeň Philomelinu matku,“ nařídil Victor dívce. „Já zajdu do kuchyně a uvidím, co se dá dělat. U všech rohatých! Ženské neberou na člověka žádné ohledy! Taky mi mohla vzkázat.“

Edna nepřítomně kráčela k pláži a ničeho si nevšímalá krom toho, že slunce pálí. Nepřemýšlela o ničem konkrétním. Všechny potřebné úvahy si odbyla poté, co Robert odešel, když do rána ležela s otevřenýma očima na pohovce.

Pořád dokola si opakovala: „Dnes je to Arobin, zítra to bude někdo jiný. Mně na tom nezáleží a na Léonce Pontelliera se ohlížet nebudu – jenomže co Raoul a Etienne!“ Ted’ jasně chápala, co měla na mysli, když kdysi dávno tvrdila Adèle Ratignolleové, že by se pro své děti vzdala nepodstatných věcí, ale sebe by nikdy neobětovala.

Tehdy za té probdělé noci se jí zmocnila beznaděj a už nezmizela. Na celém světě nezůstalo nic, po čem by toužila. Nestála o blízkost žádného člověka kromě Roberta, a vlastně si uvědomovala, že nastane den, kdy se z jejího života vytratí i on a vzpomínka na něj, a ona zůstane naprosto sama. Děti viděla před sebou jako nepřátele, kteří nad ní zvítězili, přemohli ji a pokoušejí se uvrhnout její duši do doživotního otroctví. Ona však věděla, jak je může přelstít. Ale když kráčela k pláži, na nic z toho nemyslela.

Rozprostřela se před ní hladina zálivu, třpytící se miliony odražených paprsků. Hlas moře svádí, nikdy neumlká, šeptá, hučí, mumlá, láká duši, aby se zatoulala do propastí samoty. Na celé dlouhé pláži, vpravo ani vlevo, nebylo vidět živáčka. Na obloze se zmítal pták se zlomeným křídlem, škubal sebou, třepotal se, ochromeně se v kruzích snášel níž a níž, až spadl do vody.

Edna našla na obvyklém místě viset svůj starý koupací úbor, úplně vybledlý.

Oblékla si ho a nechala šaty v kabině. Ale když se ocitla u moře, naprosto sama, shodila i tenhle nepříjemný štípalavý kus oděvu a poprvé v životě stála venku nahá, vydaná na pospas slunci, šlehajícímu větru a vlnám, které ji zvaly k sobě.

Jak zvláštní a děsivý pocit, stát nahá pod širým nebem! Jak nádherný! Připadala si jako tvor, jenž se právě narodil a otevírá oči v povědomém světě, který ještě nikdy nespatriil.

Kolem bílých nohou se jí kroutily pěnivé vlnky, svíjely se jí okolo kotníků jako hadi. Vykročila kupředu. Voda byla studená, ale neodradilo ji to. Když se dostala do hloubky, položila bílé tělo na hladinu a rozrazila vodu dlouhým vláčným tempem. Dotek moře je smyslný, svírá tělo v jemném a důvěrném objetí.

Plavala stále dál. Vzpomínala na tu noc, kdy plavala tak daleko, a vybavila se jí hrůza, že už se nedokáže vrátit na břeh. Ted' se neohlížela, plavala dál a ještě dál a myslela na louku s vysokou trávou, kterou jako malé dítě šla a věřila přitom, že nemá začátek ani konec.

Paže a nohy jí slábly únavou.

Myslela na Léonce a na děti. Patřili k jejímu životu, ale proč byli přesvědčeni, že si mohou přivlastnit její tělo i duši? Jak by se mademoiselle Reiszová smála, možná s pohrdáním, kdyby o tom věděla! „A vy si říkáte malířka! Jen smělá slova, madam! Umělec musí mít odvážného ducha, který se neleká překážek a umí vzdorovat.“

Padalo na ni vyčerpání. Přemáhalo ji.

„Sbohem – protože tě miluji.“ Nic nevěděl, nic nepochopil. Nikdy by to nepochopil. Možná by ji chápal doktor Mandelet, kdyby za ním zašla... ale na to už bylo pozdě, břeh měla daleko za sebou a síly už žádné.

Zahleděla se do dáli a na okamžik v ní znovu vzplála ta dávná hrůza, ale pak se vytratila. Slyšela hlas svého otce a sestry Margaret. Slyšela štěkot starého psa přivázaného na řetěz k sykamoře. Zazvonily ostruhy, důstojník jezdeckva kráčet po verandě. Někde bzučely včely a vzduch se naplnil pižmovou vůní karafiátů.

Kate Chopinová

Probuzení

Edice Světová próza v českých překladech

Překlad Jana Kunová

Autorem obrázku na obálce je Leahtwosaints

Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání

Verze 1.0 z 18. 4. 2018

ISBN 978-80-7587-753-6 (epub)

ISBN 978-80-7587-754-3 (pdf)

ISBN 978-80-7587-755-0 (prc)

ISBN 978-80-7587-756-7 (html)